

A

— ADVOKATBLADET —

NR. 5 2024 104. ÅRGANG

› Advokatloven gjelder fra 1. januar SIDE 12

› Har du tenkt på DIN pensjon? SIDE 14

TEMA:
**BARN
I FENGSEL**

*Mamma Kristin besøker Jonatan
i fengsel*

Én del kunst.
Én del vitenskap.

Private Banking i Norges beste rådgiverbank.

Kunsten å forstå dine behov, og vitenskapen som kreves for å ta deg dit du vil. For oss er det dette *Private Banking* handler om. Vårt mål er ganske enkelt å gi deg de beste rådene. Alltid. Derfor møter du rådgivere uten salgsinsentiver eller bonuser, som kan bruke all tid og fokus på deg og dine verdier. Det er ikke uten grunn at vi er kåret til banken som er best på rådgivning i EPSI tre år på rad*.

Les mer om Private Banking på handelsbanken.no

*Best på rådgivning i EPSI Bankundersøkelse personmarkedet 2022-2024.

NÅR BARN BURES INNE

I fjor ble 827 barn pågrepet av politiet. Av disse ble 209 satt i arresten. I fjor sonet ti barn dommer i norske fengsler. 17 år gamle «Martin» har sittet fire uker i voksenfengselet Eidsberg. «Det er helt på trynet at de fengsler barn sammen med voksne», mener han. Likevel advarer mange forsvarere mot å etablere flere ungdomsplasser.

TEMA SIDE 17

FASTE SPALTER:

Bøker
SIDE 45

Generalsekretærens
kommentar
SIDE 49

Advokatansvar
SIDE 57

Medlemsnytt
SIDE 58

Nytt om navn
SIDE 60

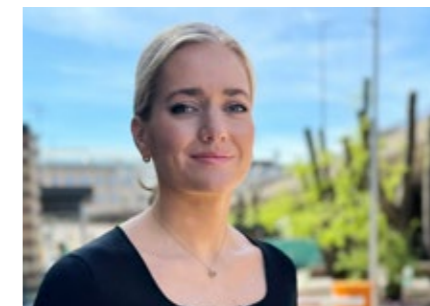
Sosiale medier
SIDE 65

Kvinner sier adjø

Advokatbransjen klarer ikke å holde på kvinner. Heidi Jorkjend i Mangfoldsutvalget vil finne ut hvorfor.

SIDE 10

Advokatlov og ny forskrift klar Frivillig i Ukraina

Fra 2026 innføres et nytt krav om at klientmidler som er forskudd på salær, settes på egen forskuddsklientkonto.

SIDE 12

Advokat Ann Kristin Bogen fra Stange på Hedmark har byttet ut advokatkontoret med et suppekjøkken i Kyiv i høst. Hun vil vekkes fra «velstandsnummenheten».

SIDE 46

SAGT I DETTE BLADET

«Jeg synes det er litt overraskende at særlig selskaper med ansatte med høyt lønnsnivå, ikke vurderer lønnsmiksen litt annerledes.»

HILDE NORDSTOGA, fagsjef i Formue Pensjonsforvaltning, SIDE 14

«Jeg må nok innrømme at jeg synes de to avgjørelsene fra Høyesterett ikke er helt enkle å forene, men den siste avgjørelsen må uansett legges til grunn.»

GJERMUND AASBRENN, stipendiat ved UiT og ansvarlig for Advokatbladets fagsider, SIDE 42

«Kanskje kan det nå komme aktører som tilbyr juridisk bistand til lavere priser, men man risikerer at det blir kostbart å innrette seg etter rådene.»

MERETE SMITH, generalsekretær i Advokatforeningen, SIDE 49

JUS Abonnement

Vil du gjøre etterutdanning mer effektivt?

- Over 650 digitale kurs
- Et oppdatert oppslagsverk – alltid tilgjengelig
- Bli abonnent og få oversikt over etterutdanning og timer

JUS
Juristenes
Utdanningscenter

Meld deg på jus.no/abonnement**REDAKTØR**

Nina Schmidt
nina@advokatbladet.no
Mobil: 915 59 602

JOURNALISTER

Thea N. Dahl
thea@advokatbladet.no
Mobil: 482 58 420

Kari Hegstad
kari@advokatbladet.no

Mobil: 402 03 534

REDAKSJONSRAÐ

Emanuel Feinberg (leder)
Jens Johan Hjort
Rune Opdahl
Ida Andenæs
Liv Minde

Advokatbladet betinger seg rett til å arkivere og utgi stoff i elektronisk form. Redaksjonen forbeholder seg retten til å redigere og forkorte innlegg.

SEKRETARIATET

Den Norske Advokatforening
Universitetsgt. 9,
PB 362 Sentrum, 0102 Oslo
post@advokatforeningen.no
www.advokatforeningen.no
Telefon: 22 03 50 50

Merete Smith,
generalsekretær,
ms@advokatforeningen.no

Baard Amundsen,
kommunikasjonssjef,
ba@advokatforeningen.no

GRAFISK FORMGIVER

Mediamania.no
Forsidefoto: Paul S.
Amundsen

TRYKKERI

Aksell – aksell.no
Telefon: 63 86 44 00

TIPS REDAKSJONEN

redaksjonen@advokatbladet.no

Barn som sperres inne

Ung alder ved første fengsling gir økt risiko for ny fengsling, ifølge ny, norsk forskning.

Forskerne Ingeborg Skjærvø ved Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress og Anne Bukten ved UiO og Kriminalomsorgens utdanningscenter, har undersøkt alle fengslinger av barn og unge i Norge i en 20-årsperiode fra 2000 til 2019.

Studien ble publisert i Journal of Criminal Justice i tidsskriftets juli/august-utgave i år. Totalt inngikk 52.588 fengslinger i deres materiale, som ble koblet til data fra sosiodemografiske registre og politiregistre.

Resultatene av studien bør være en del av debatten om fengsling av barn og unge, skriver de to i Aftenposten.

Barn som fengsles har «i svært stor grad kjennetegn på økonomisk og sosial ustabilitet», ifølge forskerne:

- To av tre har levd under fattigdomsgrensen året før fengsling.
- To av fem har som barn flyttet tre ganger eller mer.
- Én av tre har hatt en forelder som har vært fengslet i den samme 20-årsperioden.
- To av tre har hatt tidlig kontakt med rettsvesenet i form av tiltaler som er frafalt fordi de var under kriminell lavalder.
- To av fem har innvandrerbakgrunn.

Funnene er nedslående: «Etter løslatelse ble barn fengslet på nytt både i større grad og etter kortere tid sammenlignet med de andre aldersgruppene. Ett år etter løslatelse er en tredjedel av barna fengslet igjen med en ny dom. Etter fem år er to tredjedeler blitt fengslet igjen», skriver de to.

Et annet funn er at unge som fengsles tidlig, hadde begått mer omfattende og mer alvorlig kriminalitet neste gang de ble fengslet.

Forskerne har tre hovedkonklusjoner:

- Styrke det forebyggende arbeidet: Ettersom barn og unge som fengsles i stor grad er i kontakt med politiet og andre velferdsetater, finnes det allerede arenaer for å jobbe forebyggende med sårbare barn og familier.
- Alderstilpassede fengsler: Barn og unge som fengsles er i en sårbar alder utviklingsmessig, og kommer fra familier med sosiale og økonomiske utfordringer. Fengsler må tilpasses barn og unge, og det er samfunnets ansvar at de ikke løslates med dårligere fremtidsutsikter enn de hadde da de ble satt inn.
- Ungdomsfengslene må ha spesialiserte programmer rettet mot forebygging av for eksempel voldsutøvelse og rusbruk, og styrke de unges ferdigheter.

Hovedtemaet i denne utgaven er barn i strafferettspleien. Vi har blant annet besøkt

ungdomsfengselet på Bjørgvin utenfor Bergen. Der møtte vi to engasjerte ansatte som bryr seg om sine unge innsatte, og som opplever at de unge blir så knyttet til dem at de har tungt for å ta avskjed.

Samtidig har enheten et sykefravær på hele tjue prosent, og høy turnover. Ved ungdomsenheten på Eidsvoll stod to ungdomsplasser tomme tidligere i år på grunn av mangel på ansatte.

Vi har også snakket med forsvarere som har samme oppfatning som forskerne: At kriminaliteten i stor grad skyldes utenforskap og fattigdom. Å bygge flere ungdomsplasser i fengsler er å begynne i feil ende, mener de.

Det bør heller etableres tette grupper rundt barn i faresonen før de blir kriminelle, etter mønster fra ungdomsstraff og ungdomsoppfølging, foreslår advokatene Cecilie Nakstad og Stian Mæland.

Ved disse to straffemetodene i frihet, settes mange kluter til for å bringe den unge på rett spor. Da bygges det en tett gruppe av ressurspersoner rundt ungdommen, som får tydelige rammer og grenser for hva som er lov og hva som ikke er lov.

Fremskrittspartiet foreslår å avvikle ungdomsstraff som straffealternativ, og erstatte det med et såkalt «lukket institusjonsregime for straffedømte under 18 år».

I midten av oktober leverte lederen av Stortingets justiskomiteé, Helge André Njåstad (FrP) og partikollegene Tor André Johnsen og Sylvi Listhaug et representantforslag i Stortinget «om å bekjempe ungdoms- og gjengkriminalitet og ta tryggheten tilbake».

Forslaget inneholder 21 punkter. Ett av dem er altså å avvikle ungdomsstraffen, et annet er å senke den kriminelle lavalderen fra 15 til 14 år. Partiet foreslår også å «gjøre full bruk av det nasjonale handlingsrommet for varetektsfengsling og for idømmelse av fengselsstraff for lovbrøyttere under 18 år som domfelles for gjengrelatert kriminalitet».

Dette er feil vei å gå. I stedet bør det utredes hvor mye et forebyggende opplegg, slik forskere og forsvarere foreslår, vil koste, og hva det vil kreve. Forebygging må skje på mange plan. Det er det eneste som nytter.

NINA SCHMIDT

REDAKTØR
nina@advokatbladet.no
mobil: 915 59 602

Arrangerte meklingsamling i Oslo, fra v. Ola Ø. Nisja, Kaja Kvinnsland, Simen S. Sjøgaard, Atle Skaldebø-Rød, Marie Nesvik og Mathilde L. Meltvedt. Foto: Nina Schmidt

Ønsker mekling i voldgift

BAHR og Wikborg Rein har i fellesskap gjort en spørreundersøkelse om mekling og institusjonell voldgift. 69 respondenter – de fleste med erfaring både fra institusjonell og ad hoc-voldgift – deltok i undersøkelsen.

- 17 prosent av respondentene har det siste året opplevd at voldgiftsretten direkte eller indirekte har tatt initiativ til forliksdiskusjoner i voldgiftssaker.
- Sju prosent har det siste året opplevd at det har vært gjennomført mekling i voldgiftssaker de har vært involvert i.
- 58 prosent mener at det kan være passende fra tid til annen at voldgiftsretter aktivt påvirker parter til å diskutere minnelige løsninger. Her svarte 22 prosent «kun i spesielle tilfeller», 17 prosent at voldgiftsretten «alltid aktivt bør gjøre det», mens tre prosent svarte «aldri».
- 43 prosent mener at det i tillegg til NOMA bør etableres et fullservice nordisk voldgiftsinstitutt. 22 prosent svarte nei, mens 35 prosent hadde ingen mening om dette spørsmålet.

NYTT OM FOLK

Schjødt-partner **Erlend Haaskjold** (51) har søkt ny jobb som høyesterettsdommer. Haaskjold kom til Schjødt i 2021 etter ni år i Arntzen de Besche. Han har også erfaring fra Thommessen og Regjeringsadvokaten, samt som dommerfullmektig. Tidligere i oktober utløp fristen for å søke de to ledige embetene etter Hilde Indreberg og Wilhelm Matheson. Professor ved UiT og UiB og leder av hvitvaskingslovutvalget og Baneheia-utvalget, advokat **Jon Petter Rui**, har begynt som academic council i Wiersholm.

Erlend Haaskjold.
Foto: Schjødt

Jon Petter Rui.
Foto: Jonas Fosaa

1315

I forslaget til statsbudsjett for 2025, øker regjeringen rettshjelpssatsen med femti kroner i tråd med avtalen som ble inngått med Advokatforeningen da streiken ble avblåst i juli. I inneværende år har satsen økt med 85 kroner - 35 kroner kom i det ordinære statsbudsjettet, og femti kroner ble plussset på i det reviderte budsjettet, som ble lagt frem i mai.

Ledige verv i lovutvalg og faste utvalg

Som medlem i et av Advokatforeningens lovutvalg er du med å påvirke rettsutviklingen, og får inngående kjennskap til nye lovforslag innenfor ditt fagfelt. Disse lovutvalgene har ledige verv:

- Arbeidsrett
- Avgiftsrett
- Bank, finansiering og valuta
- Barne- og familierett, arv og skifte
- Børs- og verdipapirhandelrett
- Energirett, vannkraft, olje og gass
- Fangst, fiskeri og havbruk
- Fast eiendom (tings- og leierett)
- Forsikringsrett
- Forvaltningsrett
- IKT og personvern
- Immateriell- og markedsføringsrett
- Konkurranserett
- Konkurs, akkord, panterrett, tvangsfullbyrdelse og inkasso
- Miljø, klima og bærekraft
- Reindrift- og samerett

- Samferdsel og sjø-, luft- og annen transportrett inklusive sjøforsikring
- Selskapsrett
- Sivilprosess og voldgift
- Skatterett

I TILLEGG ER DET LEDIGE VERV I FEM FASTE UTVALG:

- Ekspertgruppen mot hvitvasking
- Mangfoldsutvalget
- Meklingsutvalget
- Utvalg for bistandsadvokater
- Utvalg for eiendomsmedling

Send en kort søknad med vedlagt CV som PDF til **lovutvalg@advokatforeningen.no** innen 5. november.

VISSTE DU AT...

Regjeringen har sendt forslag om fremtidige domstolstruktur på høring? Ap og Sp vil flytte myndigheten til å bestemme hvor mange tingretter Norge skal ha, samt hvor de skal ligge, fra regjeringen til Stortinget. Dermed vil fremtidige strukturendringer kreve stortingsflertall for å bli gjennomført. – Det gir de vedtatte domstolene et bedre vern, og sender et sterkt signal om at strukturen regjeringen foreslo i revidert nasjonalbudsjett 2024 skal bestå i lang tid, sier justisminister Emilie E. Mehl. Stortinget har akseptert å splitte opp tingrettene i Telemark, Buskerud, Møre og Romsdal, Hordaland og Vestre Innlandet og Ringerike, Asker og Bærum tingrett. Totalt vil elleve nye tingretter se dagens lys. I seks av disse fortsetter dagens domstolledere, mens det for de fem andre søkes nye domstolledere.

Fra h. Linnéa T. Karlberg, Nataliia Skoghøy og sønnen Ruslan.

SKOGHØY-SAKEN:

To høyesterettsdommere i vitneboksen

Både Aage Thor Falkanger og Kine E. Steinsvik fortalte om merkbare endringer i Skoghøys væremåte høsten 2022, men avviste mistanker om alkoholmisbruk eller demens.

TEKST OG FOTO: THEA N. DAHL

Nataliia Skoghøy har saksøkt sin tidligere ektemann, Jens Edvin A. Skoghøy, med krav om rekordstor erstatning etter ærekrenkelser. Ekskona og hennes sønn Ruslan ber om til sammen tre millioner kroner i oppreisning.

Anklagene om ærekrenkelser kom etter at Skoghøy, som da var dommer i Høyesterett, hadde uttalt i media at han var blitt forsøkt forgiftet av sin tidligere kone.

Giftsaken ble henlagt på bevisets stilling, påpekte Nataliias prosessfullmektig, Linnéa T. Karlberg i sitt innledningsforedrag.

– Et hovedspørsmål vil være om ytringen er berettiget, herunder hva som var årsaken til saksøktens tilstand. Saksøkerne mener den skyldtes påbegynnende demens og alkoholmisbruk – ikke forsøk på forgiftning fra saksøktens side, sa Karlberg.

Hun omtalte giftanklagene som «ekstraordinært belastende ytringer, framsett i nesten alle aviser i landet».

– Det tilsier norgesrekord i oppreisningsbesløp, sa advokaten.

DOMMERE INNTOK VITNEBOKSEN

Skoghøys tidligere kolleger, høyesterettsdommerne Aage Thor Falkanger og Kine E. Steinsvik, var innkalt som

vitner av Skoghøy, som var selvproserende i saken.

Begge har kjent Skoghøy siden starten av 90-tallet, og fortalte at de hadde observert merkbare og bekymringsfulle endringer i Skoghøys atferd sommeren og høsten 2022.

– Jeg registrerte endringer mot slutten av juni. Det var sommere avslutning i Høyesterett. Da så jeg en vesentlig forskjell. Da fremstod du som annerledes. Du fremstod mimikklos. Snakket lavt og til dels litt slurvete. Ingen av delene hadde jeg sett noen gang tidligere, svarte Falkanger på spørsmål fra Skoghøy

Både Falkanger og Steinsvik avviste at de hadde mistanker om demens eller alkoholmisbruk. Begge kunne bekrefte i retten at Skoghøy var merkbart bedre etter innleggelse på sykehus.

– Jeg har ikke etter oktober 2022 observert Jens Edvin i den forfatningen. Jeg har heller ikke oppfattet noe slikt i tiden etterpå, eller hørt om andre som har oppfattet han slik, sa Kine Steinsvik, som fortalte om en lunsj på Grand Hotel i Oslo, der Skoghøy dukket opp i svært dårlig forfatning.

– Jeg mistenkte ikke at helsestanden under lunsjen skyldtes alkohol. Jeg hadde ingen indikasjoner på det, sa Steinsvik. •

Rett på LUFTA

» Konfliktrådspodden

Programledere: Ulike meklere
NYESTE EPISODER:

- Bli med på meklerkurs
- SLT – samordning av lokale rus og kriminalitetsforebyggende tiltak

» Takk & Lov

Programleder: Anine Kierulf
NYESTE EPISODER:

- Domstolen sett fra den andre siden av dommerbordet
- Anine er (ikke) alene i lagmannsretten!

» Krimpodden

Programledere: Øystein Milli og Tor-Erling Thømt Ruud
NYESTE EPISODER:

- Tom Hagen – fra drapsmistenkt til renvasket
- Norsk mann fengslet for drap på kjendiskjæresten

» Uvirkelig

Oppleser: Scott Maurstad
NYESTE EPISODER:

- Sjalousi
- Jegeren

Her vil jurister helst jobbe

Wikborg Rein er det mest populære advokatfirmaet, men offentlige arbeidsplasser og bedrifter troner øverst blant yrkesaktive jurister, ifølge fersk Universum-undersøkelse.

1. Politiet
2. Equinor
3. Tingrettene
4. Utenriksdepartementet
5. Økokrim
6. DNB
7. Sivilombudet
8. Skatteetaten
9. Aker Solutions
10. Wikborg Rein

- Et rimeligere alternativ enn retten

Næringslivets konkurranseutvalg, som behandler markedsførings-tvister mellom næringsdrivende, ønsker seg flere oppdrag. – Mange advokater kjenner nok ikke til oss, men vi er et godt alternativ til domstolene.

TEKST OG FOTO: NINA SCHMIDT

” Å teste saken i NKU før saken eventuelt bringes inn for domstolen, er både raskt, billig, trygt og effektivt.

– Både næringslivet og domstolene legger vekt på NKUs uttalelser, sier Hans Erik Johnsen og Helen Engebrigtsen.

Det sier lederen i utvalget, Wiersholm-partner Hans Erik Johnsen og nestleder, dommer Helen Engebrigtsen i Oslo tingrett.

– Utvalget ble opprettet i 1970 av flere organisasjoner for å oppnå en rask, effektiv og rimelig tvisteløsningsordning mellom næringsdrivende for tvister etter markedsføringsloven. Det er sammensatt av jurister og av fagfolk som er eksperter på markedsføring. Dette har noen åpenbare fordeler, sier utvalgsleder Johnsen.

– I utvalget bringer man inn den fagkompetansen som ellers kanskje mangler i en domstol. Denne kompetansen reflekteres i avgjørelsene.

Næringslivets konkurranseutvalg (NKU) behandler alle tvister etter markedsføringsloven kapittel 6, men typisk er dette etterligninger, villedende markedsføring og atferd i strid med god forretningsskikk.

All saksbehandling er skriftlig, men utvalgsmedlemmene møtes fysisk for å avgjøre sakene. Dersom det er snakk om etterligninger, ønsker man at fysiske produkter sendes inn.

– Vi har for eksempel vurdert kniver, stiger, barkrakker og 17. mai-paraplyer. Å vurdere gjenstandene fysisk er veldig viktig, da får man gjerne et helt annet inntrykk enn om man bare ser produktene på bilder, sier Johnsen.

INGEN TVANGSKRAFT

NKUs uttalelser har ingen tvangskraft, men det er veldig sjeldent at de ikke følges, opplyser Engebrigtsen.

– Utvalget gir en faglig vurdering av skjønnsspørsmålet som du ellers ville ha måttet gå i retten for å få. Å teste saken i NKU før saken eventuelt bringes inn for domstolen, er både raskt, billig, trygt og effektivt.

At saker som har vært behandlet i NKU havner i retten, skjer likevel sjelden.

– Men det kan jo være en del av taktikken å få et strids-spørsmål vurdert av utvalget. Om man har en uttalelse fra NKU som sier at markedsføringsloven er krenket, vil domstolen i de fleste tilfeller tillegge uttalelsen vekt, sier Johnsen.

De fleste som bringer saker inn for NKU, innretter seg etter utvalgets resultat. Men ikke alle.

– Bank Norwegian er det mest kjente unntaket som bekrefter regelen. De ble i 2017 felt i NKU for å ha kjøpt firmanavnene til tre konkurrerende banker som søkeord på Google, men aksepterte ikke utvalgets uttalelse, og tok saken til domstolen. Høyesterett kom til at dette ikke var i strid med markedsføringsloven § 25.

– Høyesterett uttalte at domstolen ikke følte seg bundet av NKUs vurderinger, og det må vi bare tåle, sier Johnsen og Engebrigtsen.

ÅTTE TIL TOLV SAKER ÅRLIG

De siste årene har utvalget behandlet et sted mellom åtte og tolv saker i året.

– Men i år er saksinngangen litt liten, det kan hende fordi folk har glemt oss, sier Engebrigtsen.

Hittil i år har utvalget bare behandlet tre saker, men tre nye saker er nylig kommet inn.

De to tror ikke det lave antallet saker skyldes at det er færre tvister etter markedsføringsloven.

– I en tid der det er mye fokus på høye saksomkostninger i domstolen, så vil vi slå et slag for å bruke NKU. Det er vesentlig dyrere å ta en sak til retten enn å bruke oss.

For medlemsbedrifter i de fire eier-organisasjonene koster det 25.000 kroner å bringe en sak inn for NKU, for andre er prisen 30.000 kroner.

Utvalgets avgjørelser kan leses på deres egne nettsider, på Universitetsforlagets nettsider og på Lovdata. •

› NKU består av ti personer; åtte medlemmer samt leder og nestleder.

› Medlemmene oppnevnes av NHO, Hovedorganisasjonen Virke, Coop Norge og Kreativt Forum, Mediebedriftenes Landsforeningen og ANFO Annonsørforeningen. Også Posten Bring er inne på eiersiden. Av de åtte faste medlemmene, er fire advokater.

› Leder og nestleder oppnevnes i fellesskap av samtlige organisasjoner.

› NKU er uavhengig av eierorganisasjonene.

OPPDAG DECO PÅ DAVID-ANDERSEN.NO
OSLO - BERGEN - TRONDHEIM

DAVID-ANDERSEN

SIDEN 1876

Kvinner forlater advokatbransjen når de er mellom 30 og 40 år

Over nitti prosent av alle kvinnelige advokater på 27 år, jobber i et advokatforetak. Men etter at bevillingen er i boks, forsvinner kvinnene sakte, men sikkert ut av bransjen. Blant kvinnelige advokater på førti år, er andelen som jobber i et advokatfirma sunket til femti prosent.

TEKST: NINA SCHMIDT

Blant menn på førti år, er andelen som jobber i advokatforetak til sammenligning 66,4 prosent, og øker til en topp på 74,1 prosent når mennene er 54 og 55 år.

Dette kommer frem i Advokatforeningens bransjeundersøkelse, som nettopp er publisert på foreningens nettsider.

«Kvinner over 40 år som blir i advokatforetakene, jobber også i mindre firma enn menn. De som forlater advokatforetakene (men beholder sin bevilling) går hovedsakelig til det private næringsliv som internadvokater, men kvinnelige advokater er også overrepresentert i organisasjoner og det offentlige», heter det i undersøkelsen.

Advokatforeningens analyser av bevegelser mellom arbeidststeder i 2023, viser at kvinner i større grad enn menn forlater de store advokatforetakene, og flere av dem forlater også advokatyrket helt.

Bare i fjor forlot 3,5 prosent av de kvinnelige advokatene yrket helt, og 2,9 prosent av mennene. Samtidig beveget 8,4 prosent av kvinnene og 4,7 prosent av mennene seg ut av landets førti største advokatforetak.

– UROVEKKENDE

Mens kvinner er i et solid flertall blant advokatfullmektigene (63 prosent), er kvinneandelen blant advokater 42 prosent.

«Det er flere kvinnelige enn mannlige advokater i alle årskull under 41 år, og motsatt for alle årskull over 41 år», heter det i undersøkelsen.

Lederen av Advokatforeningens mangfoldsutvalg, Thommessen-partner Heidi Jorkjend, synes

48 år

Er snittalderen for advokater. Inkluderes advokatfullmektiger, er snittalderen 45 år.

Mangfoldsutvalget vil finne ut hvorfor kvinner forlater bransjen, sier leder Heidi Jorkjend. Foto: Thea N. Dahl

tallene fra bransjeundersøkelsen er bekymringsfulle.

– Det er jo urovekkende at det er så stor overrepresentasjon av kvinner som forlater bransjen. Selv om mange helt sikkert søker seg til spennende stillinger som internadvokater eller i det offentlige, tyder jo dette på at særlig kvinner aktivt søker seg bort fra advokatbransjen, sier Jorkjend.

Hun forteller at mangfoldsutvalget jobber med å finne driverne bak disse tallene, slik at det kan hjelpe bransjen med å beholde de beste hodene.

MER ENN 1 AV 3 JOBBER DELTID

Tallene fra advokatbransjen stemmer godt overens med SSBs statistikk over norsk arbeidsliv. I 2022 jobbet det sytti prosent kvinner i offentlig sektor, mens andelen kvinner i privat sektor var 36,6 prosent.

Fortsatt jobber et stort antall kvinner i Norge deltid. Ifølge SSB jobbet 35,4 prosent av kvinner mellom 20 og 66 år deltid, mens 16,3 prosent av menn i samme aldersgruppe jobbet deltid.

SNART ER EN AV TRE INTERNADVOKAT

Internadvokater, offentlig ansatte advokater og organisasjonsadvokater utgjorde i fjor 29,4 prosent av landets advokater.

Antall internadvokater i næringslivet har økt med nesten femti prosent de siste ti årene, ifølge Advokatforeningens tall.

Også antallet advokater som jobber i advokat-

firmaer med mer enn tjue advokater, har økt med femti prosent. Totalt utgjør dette 43 firmaer.

SYTTI FIRMAER FORSVANT

I fjor var det 1397 foretak med bare én advokat, dette er sytti færre enn i 2022. Under 13 prosent av landets advokater og advokatfullmektiger jobber nå i slike foretak, mot tjue prosent i 2014.

Totalt har antall advokater og advokatfullmektiger økt ned 26 prosent i Norge fra 2014 til 2023. I fjor ble det registrert 767 nye advokatfullmektiger, 248 advokater kom tilbake etter en tid uten aktiv bevilling og 711 forlot yrket.

Totalt var det 9354 advokater og 2305 advokatfullmektiger ved utgangen av 2023. Og i løpet av de ti første månedene i 2024, har landet fått 220 nye advokater og advokatfullmektiger. •

Dårligere butikk på rettshjelpssats

Firmaer som hadde over femti prosent av omsetningen sin på rettshjelpssatsen, hadde en nedgang i realveksten på 9,4 prosent. Der saker på rettshjelpssatsen stod for tjue til femti prosent av et firmas omsetning, falt realveksten med 9,2 prosent, mens nedgang var på 3,6 prosent for firmaer med en til tjue prosent av omsetningen på rettshjelpssatsen.

Her jobber kvinnelige advokater, fordelt på alder

ARBEIDSTED	Under 35 år	35-50 år	Over 50 år	Alle aldre
Internadvokater	66 %	57 %	43 %	54 %
Organisasjonsadvokater	71 %	60 %	51 %	58 %
Offentlig ansatte advokater	55 %	59 %	55 %	57 %
Advokatforetak med 1-5 advokater	58 %	44 %	26 %	35 %
Advokatforetak med 6-20 advokater	66 %	42 %	22 %	41 %
Advokatforetak med over 20 advokater	59 %	40 %	20 %	43 %

Realomsetning pr. hode faller

Fra 2014 til 2019 var veksten i realomsetning pr. advokat og advokatfullmektig 12,9 prosent. Men derfra har det gått nedover, i takt med at antall hoder i bransjen øker.

I 2022 var veksten, målt fra 2014, på 10,9 prosent, mens den falt til 10 prosent i 2023.

«Hver advokat og advokatfullmektig omsatte for 2,6 prosent mindre i 2023 enn i 2021, justert for inflasjon», heter det i undersøkelsen.

Den nedadgående tendensen sammenfaller med en periode med lavere reallønninger grunnet høy inflasjon.

«2022 og 2023 var også år hvor deler av markedet for forretningsadvokater opplevde synkende aktivitet, etter en lengere periode med oppgang.»

År	En advokat	2-5 adv.	6-20 adv.	Over 20 adv.
2019	2,6	0,3	1,1	1,3
2020	2,5	2,7	2	3,4
2021	-2,1	1,2	-3,4	4,7
2022	-4	-3,9	-4,5	-3,2
2023	-1,8	5	1,2	-4,4

– Må kartlegge fallgruvene

– Kvinner opplever lavere grad av fremtidspotensial sammenlignet med menn – altså lavere opplevd sannsynlighet for karriereutvikling og progresjon i advokatbransjen, sier Joakim Trinerud Rognlien, Head of Growth i Equality Check.

Dette kommer frem i data selskapet har hentet inn fra over fem tusen respondenter fra ulike bransjer og virksomheter i Norden i 2024, blant annet fra norsk advokatbransje, forteller han.

Equality Check jobber for å fremme likestilling og mangfold i arbeidslivet.

– Funnene fra advokatbransjen viser at det oppleves mer krevende å ta ut foreldrepermisjon for kvinner enn for menn. Dette kan blant annet knyttes til det opplevde behovet for «anytime performance» i bransjen, der det forventes at man skal være tilgjengelig for klienter til alle døgnets tider, og at det i større grad foreligger en sosial aksept for at menn velger å prioritere dette fremfor tid med familien.

Dette kan virksomhetene ta tak i ved å øke fokuset på å skape mer forutsigbare rammer, mener han.

– Vårt mest konkrete råd er å sørge for at man kartlegger disse fallgruvene, sammen med andre elementer knyttet til hvordan arbeidshverdagen oppleves blant ulike grupper av ansatte.

– Det er veldig mange som har jobbet med advokatloven i over et tiår, og jeg vil takke alle som har bidratt, både i departementet og i Advokatforeningen, sier justisminister Emilie E. Mehl.
Foto: Kari Hegstad

Ny advokatforskrift klar med nye tiltak mot hvitvasking

Innfører et krav om at klientmidler som er forskudd på salær eller forskudd på utlegg skal settes på en separat klientbankkonto opprettet spesielt for dette formålet.

TEKST: NINA SCHMIDT

Justis- og beredskapsdepartementet har vedtatt ny advokatforskrift som skal gjelde fra 1. januar 2025. Da trer også advokatloven i kraft.

– Endelig har vi et fullstendig profesjonsregelverk for advokater på plass. Advokatloven er viktig fordi den samler og tydeliggjør advokatregelverket og gjør det enklere tilgjengelig. Samtidig er det mange nyheter i loven, sier justis- og beredskapsminister Emilie Mehl (Sp).

– I advokatloven får vi noen store, prinsipielle endringer, blant annet at rettsrådsmonopolet oppheves for saker utenfor domstolen. Dette har det vært diskusjoner om, men selv tror jeg dette er riktig fordi vi har store utfordringer i at kostna-

dene for å få juridisk bistand i dag er veldig høye, sier hun.

Advokatforeningen har frarådet endringen.

– BEHOVET VIL ØKE

Mehl håper endringen kan bidra til at det utvikles nye løsninger og nye former for juridisk bistand.

– Vi lever i et samfunn fullt av rettsregler, og det kommer stadig flere. Det er krevende for folk å navigere, og dersom det blir helt umulig, vil det skape store forskjeller. Vi tenker at folk som ikke har master i rettsvitenskap, men kompetanse innenfor spesialområder i tilknytning til sitt yrke eller fagfelt, bør kunne nyttiggjøre seg av denne, og tilby juridisk bistand. Behovet vil bare øke, sier Mehl.

Samtidig stilles det en rekke krav i loven som gir Advokattilsynet mulighet til å frata enhver rett til å gi juridisk bistand, påpeker hun.

– Dette vil ivareta hensynet til rettssikkerhet og faglig kvalitet. Målet er at tilbudet til forbrukerne skal forbedres. Det vil fortsatt være dyrt å ta en sak til retten. Vi jobber nå i mange spor for å redusere kostnadene.

Nye advokatregler i kortversjon

- ❑ Rettsrådsmonopolet oppheves, og enhver kan yte rettslig bistand utenfor rettergang.
- ❑ Søkbar, offentlig register over tilbakekall og disiplinærfellelser.
- ❑ Paragrafene om internadvokater er utsatt.
- ❑ Eksterne eiere tillates ikke.
- ❑ Bare forsvarere og bistandsadvokater kan yte bistand i straffesaker, som i dag.
- ❑ Det gjøres ingen endringer i ordningen med prøvesaker for Høyesterett.
- ❑ Kravet til advokaters uavhengighet lovfestes.
- ❑ Mulighet for å ha passiv advokatbevilling bortfaller.
- ❑ En ny regel om instruksjonsforbud i faglige spørsmål.
- ❑ Organisasjonsadvokaters uavhengighet tydeliggjøres.

Mehl tror at etableringen av det nye Advokattilsynet vil bidra til å bekjempe økonomisk kriminalitet.

– Økonomisk kriminalitet er en utfordring for samfunnet, og advokater kan dessverre utnyttes i ulovlig virksomhet. Jeg er derfor glad for at det etableres et nytt advokattilsyn som jeg tror vil styrke tilsynsordningen. I tillegg stilles det nye krav tilandel i loven, sier hun.

UTFYLLER ADVOKATLOVEN

Den 31 sider lange forskriften om advokater som yter rettslig bistand inneholder femten kapitler, og utfyller advokatloven.

Forskriften regulerer blant annet vilkårene for å få advokatbevilling, organisering av advokatvirksomhet, grunnleggende krav til advokater, krav til jurister og regulering av tilsyns- og disiplinærorganene.

FORSKUDDSKONTO FRA 2026

Plikten til å opprette separat klientkonto for hver klient, slik departementet foreslo, blir det ikke noe av. I forskriftens § 23 heter det følgende:

«Klientmidler som er forskudd på salær eller forskudd på utlegg som advokaten skal betale og som påløper i forbindelse med utføringen av advokatoppdraget, skal settes på en klientbankkonto opprettet kun for dette formålet (forskuddsklientkonto).»

Plikten skal ikke iverksettes før 1. januar 2026, for å gi bransjen tid til å innrette seg til det nye systemet, ifølge departementet.

– Det skal ikke overføres penger mellom en forskuddsklientkonto og en annen type klientbankkonto. Forslaget skal gjøre det enklere å oppdage mistenkelige transaksjoner, sier Mehl.

– Klientbankkontoene er sårbare for misbruk. Dette er blant annet påpekt i Nasjonal risikovurdering om hvitvasking og terrorfinansiering, og er dessverre en meget aktuell utfordring.

Her er de viktigste endringene i forskriften:

– 4 TIMERS RETTSSAKSEKSAMEN

En av rettssakene i prosedyrekravet, kan erstattes av en rettssakseksamen. Denne skal bestå av både et skriftlig forarbeid og en muntlig behandling av minst fire timers varighet.

Ved eksamen gis karakteren bestått eller ikke bestått.

Eksamen skal arrangeres av Juristenes Utdanningscenter (JUS). Advokattilsynet kan godkjenne rettssakseksamen med tilsvarende innhold fra en annen arrangør.

JUS har tidligere anslått at prisen for å delta på rettssakseksamen vil være 30.000 kroner.

– NI DAGERS ADVOKATKURS

Mens dagens advokatkurs er seks dager langt, skal nytt advokatkurs bestå av ni dager med obligatoriske samlinger og inntil to dager med digital opplæring. Alle deltakerne skal ha øving som prosessfullmektig i en sivil sak.

De obligatoriske samlingene kan gjennomføres helt eller delvis digitalt for enkelte kurs.

Det er Advokattilsynet som vil få det overordnede ansvaret for advokatkurset, mens JUS skal stå for gjennomføringen. Kursavgiften skal ikke være høyere enn det det koster å arrangere kurset.

• UTPEKT ADVOKAT

Advokatforskriften skiller mellom prinsipalen og den utpekte advokaten. Sistnevnte skal sørge for at advokatfullmektigen får forsvarlig faglig og praktisk veiledning. Prinsipalens oppgave blir å gi fullmektigen veiledning i den enkelte sak, og plikter å sette av tilstrekkelig tid til råd og veiledning.

• NYE REGLER FOR ETTERUTDANNING

I dag er medlemmer av Advokatforeningen pålagt å ta åtti timer etterutdanning i løpet av en femårsperiode, mens advokater som ikke er medlemmer, ikke har noe etterutdanningskrav.

Dette blir nå endret, og alle advokater blir pålagt å ta minst 48 timer etterutdanning i løpet av de tre foregående kalenderårene, eller i løpet av det inneværende året og de to foregående kalenderårene.

• TAUSHETSPLIKTEN LOVFESTES

At taushetsplikten lovfestes i advokatloven, styrker prinsippet og tydeliggjør regelverket om at man i rettslig bistand kan ha en ærlig og åpen dialog, mener Mehl.

– Det vil ikke endre gjeldende rett, men er en kodifisering, sier hun. •

STOR FORDEL MED EGEN LOV

Advokatforeningen ser frem til at advokatloven trer i kraft ved nyttår, sier generalsekretær Merete Smith.

Det er femten år siden Advokatforeningen første gang tok initiativet til å få en advokatlov, og det er flott at den nå er på plass. Det er en stor fordel å få reglene som gjelder advokater samlet på ett sted. Hittil har de vært spredt rundt i lovverket. Til dels har de også vært ulovfestet, slik at det har vært uklart hva som har vært kravet til advokatvirksomhet, for eksempel reglene om arkiv, sier hun.

Hun mener at det er viktig at det nå kommer en klar regel om advokaters taushetsplikt.

– Riktignok er det en kodifisering av høyesteretts praksis, men en lovfesting gjør det enklere for oss å forklare og forsvare taushetsplikten – som tidvis er under betydelig press. I tillegg kommer det gode regler om rettssakseksamen og etterutdanning, og ikke minst er det bra at forslaget om separate klientkonto for hver klient ikke blir gjennomført, sier hun.

– Vi setter pris på den gode dialogen vi har hatt med departementet gjennom mange år, sier Smith.

Vet du hvor mye du får i pensjon?

Kjenner du verdien av pensjonsordningen du har gjennom jobben? Hva skjer med pensjonene dine om du skifter jobb? Og når lønner det seg å begynne å ta ut pensjonen?

TEKST OG FOTO: NINA SCHMIDT

Dette er noen av spørsmålene advokater gjerne stiller til jurist Hilde Nordstoga når hun holder kurs eller foredrag om pensjon.

Nordstoga er fagsjef i Formue Pensjonsrådgivning. Hun forteller at hun opplever en økende interesse for pensjon, også blant yngre folk.

— Det skyldes nok økt oppmerksomhet i pressen, og alle endringene i regelverket. I dag er det klart at særlig de yngre årskullene vil få adskillig mindre utbetalt enn tidligere. Det yngre man er, desto lavere blir den årlige pensjonen, med mindre man kompenserer ved å utsette uttaket, eller ved å jobbe lenger. Det har med levealderjusteringer å gjøre, forteller hun.

I tillegg har den enkelte nå mange valg, for eksempel om når skal man begynne å ta ut pensjonen, hvilket selskap som skal forvalte innskuddspensjonen, og hvordan penge skal investeres.

Dårlige valg kan koste dyrt, både på bedrifts- og individnivå, påpeker Nordstoga. Hun understreker at man bør tenke på pensjon som sparing.

— I tillegg er det viktig å huske på at pensjon er mer enn kun alderspensjon. Også uføre- og etterlattepensjon er pensjon.

PENSJONSPYRAMIDEN

Alderspensjonen er som en pyramide, illustrerer Nordstoga. Den nederste bolken består av folketrygden fra NAV, den neste bolken består av pensjon gjennom arbeidsforholdene dine, mens den øverste består av privat sparing.

For å ta den nederste først: For hver 100.000 kroner vi har i skattbar inntekt opp til 880.000 kroner, opptjener vi 18.100 kroner i folketrygden (18,1 prosent).

— Mange advokater har jo inntekt utover dette som de ikke får uttelling for i folketrygden. Pensjonsopptjeningen i den nye folketrygden stopper ved en inntekt på cirka 880.000 kroner, eller 7,1 G, sier Nordstoga.

Regelen om fleksibelt uttakspunkt har fungert i over ti år, forteller Hilde Nordstoga.

Selvstendige næringsdrivende

► Dersom man ikke fyller vilkårene for å etablere en «ordinær» tjenstepensjon, kan man velge å opprette en pensjonsordning for selvstendig næringsdrivende, for personlig deltaker i selskaper med deltakerfastsetting eller for ansatt eier av AS eller allmennaksjeselskap.

► Årlig innskudd i ordningen kan ikke overstige 7 prosent av samlet beregnet personinntekt opp til 12 G.

► Kan knyttes til risikopensjon som uførepensjon og etterlattepensjon.

Kilde: Hilde Nordstoga

Nettportaler om pensjon

www.nav.no/dinpensjon
Navs portal

www.norskpensjon.no
Eiet av forsikringsselskapene Storebrand, DNB Livsforsikring, Nordea Liv, Sparebank 1 Forsikring, Gjensidige Pensjonsforsikring, KLP og Pensjonskasseforeningene.

www.minpensjon.no
En portal driftet av Norsk Pensjon

— Dette betyr at den som har hatt høy lønnsinntekt vil få en pensjon fra NAV som — målt i prosent av den tidligere inntekten — er lavere enn den som har hatt middels eller lav inntekt. Overgangen fra lønn til pensjon kan derfor bli svært stor.

I tillegg til folketrygden, består pensjonen av tjenstepensjon som er opptjent gjennom arbeidsforhold.

Og her er det forskjell på arbeidsgivere: Arbeidsgivere i privat sektor plikter å betale minimum to prosent av den ansattes lønn (obligatorisk tjenstepensjon), men kan etter loven betale inn inntil sju prosent av lønnen opptil 12 G, pluss 18,1 prosent i tillegg ekstra for lønn mellom 7,1 G og 12 G. For tiden tilsvarer dette cirka 880.000 — 1,5 millioner kroner.

ROM FOR FORBEDRINGER

Forskjellene blir fort store. Med en årslønn på 600.000 kroner, vil minimumsbeløpet utgjøre bare 12.000 kroner pr. år i oppspart pensjon. Men om maksbeløpet på sju prosent betales inn, vil det settes av 42.000 kroner årlig i tjenstepensjon.

Om årslønnen i et tenkt eksempel er 12 G, altså 1.488.336 kroner, vil innbetalingen etter makssatsen på 7 prosent utgjøre 214.184 kroner, eller 184.418 kroner mer (etter dagens satser) enn om arbeidsgiver bare betaler inn minimumsbeløpet på to prosent (29.766 kroner).

Ulike bransjeundersøkelser tyder på at snittet i juss- og advokatbransjen ligger godt under makssatsene.

— I bransjer som olje og gass, eller finans og forsikring, er pensjon et attraktivt lønns gode, og disse utnytter mer av handlingsrommet som lovgivningen gir.

Flere advokatselskaper burde være seg bevisst at en god tjenstepensjonsordning vil bli stadig viktigere fremover for å rekruttere og beholde høyt kvalifisert arbeidskraft, mener Nordstoga.

— Advokatbransjen er en yrkesgruppe der mange har høy inntekt. De ansatte kan få mer effekt av pengene og sitte igjen med mer i netto, om en større andel av lønnskostna-

dene ble betalt inn som pensjon i stedet for som lønn, sier Nordstoga.

Pensjonssparingen er en form for utsatt lønn som den ansatte normalt vil ha god nettoeffekt av, blant annet fordi det ikke skal betales skatt på avkastningen eller formuesskatt før den dagen man begynner å ta ut pensjon, opplyser hun.

— I praksis innebærer dette at man får avkastning på utsatt skatt. Bedriftene bør derfor etter mitt skjønn i større grad vurdere fordelingen mellom lønn i dag og utsatt lønn, sier hun.

KAN VURDERE MIKSEN

— Jeg synes det er litt overraskende at særlig selskaper med ansatte med høyt lønnsnivå, ikke vurderer lønnsmiksen litt annerledes, sier Nordstoga.

Ansatte er i mange tilfeller ikke oppmerksomme nok på forskjellen i verdien som kan ligge i pensjonsordninger gjennom jobben, tror hun.

— Det er viktig å gi utfyllende og forståelig informasjon om dette.

Ved jobbskifte er det viktig ikke bare å se seg blind på hvor mye lønn man skal få, men også undersøke hvor mye som betales inn i tjenstepensjon og hvilke forsikringer bedriften har, oppfordrer hun.

Risikoprofilen kan den enkelte også bestemme selv, og hvor mye eller lite man ønsker å investere i aksjer.

— Statistikken viser at 95 prosent av oss blir værende i den ordningen arbeidsgiver har valgt, og i den oppstartsprofilen man blir plassert i. Men ansatte har nå en egen pensjonskonto, og har dermed fritt investeringsvalg.

NÅR BEGYNNE Å TA UT?

Det spørsmålet Nordstoga alltid får, er dette: Når lønner det

” I dag er det klart at særlig de yngre årskullene vil få adskillig mindre utbetalt enn tidligere.

Tidlig uttak kan gi store konsekvenser

Uttak fra tidligst mulige tidspunkt kan ofte gi deg 25–30 prosent lavere årlig alderspensjon resten av livet sammenlignet med om du venter til du er 67.

Kilde: NAV

seg å begynne å ta ut pensjon? Det finnes ikke generelt svar på dette, forteller Nordstoga.

— Folk må gjøre en helhetsvurdering av ulike momenter, så som fleksibilitet, likviditet, helse og forventet levealder, og eventuelle egenandeler på sykehjem. Og så må man vurdere reguleringen av pensjonen i NAV opp mot avkastningen på midler man eventuelt tar ut. Man må også se på de skattemessige konsekvensene, og risiko for fremtidige regelendringer.

— Mange av disse hensynene er forhold man ikke kan tallfeste, men noe kan også regnes på, sier hun.

Hvis man tar ut pensjon på toppen av lønn, får man normalt høyere trinnskatt på pensjonen enn om man tar den ut etter at man har sluttet å jobbe. Men som mottager av alderspensjon fra NAV, vil man få et særskilt skattefradrag som man ellers ikke får.

Etter pensjonsreformen har mange valgt å ta ut pensjonen før de slutter å jobbe, og mange av disse har lagt særlig vekt på følgende forhold, opplyser hun:

— Det første er at det jo ikke er noen arv på de midlene man ikke har tatt ut fra NAV. Om man dør, får altså ikke arvingene den pensjonen fra folketrygden som man ennå ikke har tatt ut. Så en del tar ut pensjonen og sparer den, som en slags forsikring for arvingene. Det andre er fleksibilitet; hvis du sparer potten du tar ut fra du er 62 til du er 67 år, kan du selv velge å bruke mer av denne i de yngste og kanskje aller mest aktive pensjonistårene — i stedet for at NAV skal fordele midlene jevnt utover livet.

— Et tredje moment som en del vektlegger, er risikoen for at mye av pensjonen må betales som egenandel hvis man en dag skulle komme på sykehjem. Der betaler man nemlig inntil 85 prosent av pensjonen, så med lavere årlig pensjon vil også egenbetalingen for sykehjemsplassen bli lavere.

— Andre fremhever at det jo er en utvikling i velferdssamfunnet at folk skal bo hjemme lengst mulig og klare seg selv, og ser det som viktig å ha god nok pensjon til å kunne betale for de tjenestene man trenger. Så samme argument kan snus begge veier, sier Nordstoga.

Hun påpeker at forventet høy levealder — slik akademikergrupper statistisk har — isolert sett er et argument for å utsette uttaket. •

signant.no

DETTE ER IKKE FOR DEG

Med mindre du har behov for **elektronisk signering**

Med mindre du trenger **kundekontroll & KYC**

Med mindre du ser etter **virksomhetssignering**

Med mindre du ønsker **signeringsmagi**

for mer
info

Fengslet etter grove trusler

«Gutt 15 år, satt i celle med hjemmel «varetekt politi» grunnet grove trusler, skadeverk, gjentakelsesfare. Verge varslet da han ble pågrepet. Innledningsvis planlagt at BVV skulle overta arrestanten etter avhør. Satt på avhørsrom med patruljen i påvente av dette. Tilbakemelding fra BVV er at de ikke har tilbud til arrestanten i natt og ble derfor satt på celle. Dette også fordi han ønsket å sove. Fikk mat, pledd, TV og lesestoff. Ble tilbudt dusj og ekstra voksenkontakt. Kjørt hjem av BVV etter dimitering. **Tid i celle 13t 11m.»**

Fengslet grunnet ran

«Gutt 16 år, satt i celle med hjemmel «varetekt politi» grunnet ran. Åpen celledør, patrulje på utsiden, satt på celle tilpasset U18, med TV, skjerpet tilsyn av tjenestepersoner under hele oppholdet. **Tid i celle 1t 31m.»**

TEMA:

BARN I FENGSEL

Klipp hentet fra Politidirektoratets årsrapport om arrestforhold 2023.

Boliginnbrudd

«Gutt 16, satt i celle med hjemmel i «varetekt politi» grunnet innbrudd i bolig. **Tid i celle 16t 4m.»**

Lagde brann i barneverninstitusjon

«Jente 17 år, satt i celle med hjemmel §12 (tent på brann i BV institusjon og rømt derfra og suicidal), satt først i vestibyle under tilsyn, i løpet av natten stakk jenten av via et vindu, jurist besluttet innsettelse i celle med åpen dør, barnevern rep passer på henne sammen med politiet. Utagerter på celle i form av selvskadning, ble fremstilt legevakt ble lagt inn på BUPA under tvang. **Tid i celle 7t 18m.»**

Tvang og trusler

«Gutt 16 år satt i celle med hjemmel «varetekt politi» grunnet tvang/trusler, bevisforspillelsesfare, skjerpet tilsyn under hele oppholdet, tilbakeført institusjon, vært to ganger i arrest tidligere i år. **Tid i celle 2t.»**

Høyt voldspotensial

«Gutt 15 år, satt i avhørsrom i sammen med far med hjemmel «varetekt politi» grunnet oppbevaring av narkotika. Melder var far til arrestanten som fant mengder av narkotika på rommet til arrestanten (100-vis av piller, noe hvitt pulver, to store kniver, vekter og et pass som ikke tilhørte arrestanten). Godt kjent for bruk og salg og har et høyt voldspotensial. **Tid i avhørsrom 6t 10m.»**

Utagerter mot personell

«Jente 15 år, satt i celle med hjemmel i politiloven §9 grunnet vold mot offentlig tjenestepersonell. Ved ankomst til politistasjonen utagerter jenta fysisk mot offentlig tjenestepersonell og ble derfor påført håndjern. Tjenestepersonell til stede på celle og delvis åpen celledør. Løslatt og overført barnevernet. **Tid i celle 4t 11m.** Tidligere arrestert 2 ganger i 2023.»

Ran og frihetsberøvelse

«Gutt 17 år, satt i celle med hjemmel «varetekt politi» grunnet frihetsberøvelse, narkotikaovertrødelse, ikke stoppet for kontroll, KUG, materiell skade og ran. Besluttet pågrepet og fremstilles for fengsling. Verge varsles av forsvarer. Overført Eidsberg fengsel på låneplass. **Tid i celle 1t 18m.»**

Fikk stressball

«Gutt 16 år, satt i celle med hjemmel «varetekt politi» grunnet trusler med skytevåpen, bevisforspillelsesfare. Fikk celle med TV og etter hvert stressball. Kompenserende tiltak utført iht. instruks. Hensyn til den mindreåriges ønske og behov ble vurdert fortløpende. Mye voksenkontakt på kveld/morgen. Dusj på dagtid. **Tid i celle 18t 34m.»**

Når barn må i fengsel

I 2022 ble 209 barn satt på celle av politiet, mot 136 året før. Nå vil regjeringen doble kapasiteten i ungdomsfengslene. Forsvarergruppen mener dette er feil vei å gå, og drar i gang et nytt prosjekt der barn i fengsel skal intervjues om soningsforholdene.

TEKST: THEA N. DAHL og NINA SCHMIDT

Det er mye rop om flere fengselsplasser for ungdom, men det vil være å gå i feil retning. Bygger man flere, binder det beslutningene. Det vil være enklere for retten å varetaktsfengsle barn, eller å dømme dem, hvis plassene finnes, sier Mette Yvonne Larsen, som er leder av Forsvarergruppen.

Hun synes mange som ytrer seg i samfunnsdebatten om ungdomskriminalitet, har lite prinsipiell forståelse for hva det vil bety å øke antall plasser for ungdom.

I 2023 ble det påtaleavgjort 21.800 forhold begått av barn og unge under 18 år. Det er en økning på 28 prosent sammenliknet med 2022. Ifølge politiets tall, stod barn under 15 år for over en tredel av forholdene.

I fjor registrerte politiet 11.700 unike gjerningspersoner under 18 år. 29 prosent av disse er gjengangere.

FNs barnekonvensjon er tydelig på at barn ikke skal fengsles – og hvert fall ikke sammen med voksne. Likevel skjer dette. Hele tiden. I fjor ble 58 barn satt i fengsel, en økning fra 29 året før.

AP-REGJERINGEN HADDE NULLVISJON

I forslag til statsbudsjett for neste år, foreslår regjeringen å bruke hundrevis av millioner kroner på ungdomskriminalitet: 405 millioner kroner til forebygging, 145 millioner skal sikre bedre kapasitet i ungdomsfengslene, 100 millioner skal brukes til beredskapsteam og skolemiljøteam, og 34 millioner skal gå til forbedring av ungdomsstraff, ungdomsoppfølging og etablering av hurtigspor i Oslo.

Advokatforeningen er bekymret. I en årrekke har Forsvarergruppens leder, Mette Yvonne Larsen, formånet om at det må jobbes mot en nullvisjon. I 2008 stod Menneskerettighetsutvalget, som den gang ble ledet av Larsen, bak en større intervjuundersøkelse av barn i fengsel.

– Vi avdekket blant annet at mange barn måtte dele celler med voksne. Den praksisen ble det slutt på etter at undersøkelsen ble publisert, og daværende justisminister Knut Storberget (Ap) uttalte at regjeringen hadde en nullvisjon når det gjaldt barn i fengsel, sier hun.

Sammen med Christopher Hansteen, som er partner i Hjort, ble Mette Yvonne Larsen tildelt Oslo krets' ærespris for arbeidet i 2009.

- FEIL MEDISIN

Nå drar Forsvarergruppen i gang et nytt prosjekt for å kartlegge antall barn i fengsel, soningsforholdene og rekrutteringsutfordringer.

«Målet er å være en motstemme mot strengere straffer, flere fengselsplasser og andre forslag som styret er kritiske til fordi det er sterk mistanke om at slike tiltak ikke vil bidra til å redusere kriminalitet blant unge», skriver styret.

– Jeg reagerer sterkt på det jeg mener er feil medisin fra regjeringens side. Vi vil samarbeide med Menneskerettighetsutvalget om prosjektet, og søke Justis- og beredskapsdepartementet om tillatelse til å gjøre et feltarbeid i fengslene. Det vil danne grunnlag for rapportering til FNs barnekomité, sier Larsen.

KRIMFAKTA

- I 2007 ble det tatt ut over 14.000 siktelsler mot barn mellom 15 og 17 år. I 2023 var antallet siktelsler omtrent halvert.
- Antallet siktede i alderen 15 – 17 år med fire eller flere lovbrudd har gått ned fra 898 i 2004 til 318 i 2023, ifølge SSB.
- I fjor registrerte politiet 11.700 unike gjerningspersoner under 18 år og 21.770 påtaleavgjorte forhold. **29 prosent er gjengangere.** I underkant av 2 prosent av gjerningspersonene står bak 18 prosent av forholdene, ifølge Politidirektoratet.
- I 2023 stod barn **under 15 år** bak **36 prosent** av de påtaleavgjorte forholdene blant barn under 18 år.

Historisk dilemma

Debatten om straff av mindreårige kan spores tilbake til slutten av 1800-tallet. I 1928 kom den første loven som regulerte «oppdragende behandling», og det første ungdomsfengselet kom da Arbeidsskolen for unge lovbrøyttere ble omgjort til fengsel i 1966.

På 70-tallet gikk debatten varmt om både kriminell lavalder og human straffegjennomføring. Gjennom det neste tiåret rettet Fengselsstyret for alvor fokus mot forebygging, tverrfaglig oppfølging og konkrete tiltak tilpasset mindreårige, slik som skole, aktivitetstilbud og mindre bruk av utelukkelse.

På 90-tallet kom Hassel kretsfengsel med kanskje Europas mest spesialiserte betjentgruppe for håndtering av unge straffedømte opp til 25 år. I 2009 ble ungdomsenhetene på Eidsvoll og i Bjørgvin for barn mellom 15 og 18 år etablert.

Hun tror at domstolene vil være mer tilbakeholdne med å fengsle barn, dersom det ikke finnes egnede plasser for dem.

– Hvis kapasiteten skal økes til det tredobbelte, vil det jo komme flere barn i fengsel. Hvorfor vil regjeringen prioritere dette, i stedet for å gå i dybden om hva kriminalitet blant barn handler om, spør Larsen.

I forslaget til statsbudsjett for 2025, varsler regjeringen at den vil etablere 15 nye soningsplasser for barn. Fire nye plasser i ungdomsenheten på Eidsvoll fra 2026, og elleve nye midlertidige plasser som skal tas i bruk alt til neste år. Innen to år vil regjeringen ha en tredobling av kapasiteten.

Også barneombud Mina Gerhardsen er kritisk til satsningen, og uttaler til NRK at barn skal håndteres av barnevernet, ikke settes i fengsel.

BARN PÅ VOKSENSONING

FNs barnekonvensjon slår fast at barn bare skal settes i fengsel som aller siste utvei, og at straffen ikke skal være skadelig. Rettigheter, slik som skolegang, skal ivaretas, og ingen barn skal sone sammen med voksne.

Like før sommeren konstaterte Sivilombudet likevel i en rapport at mindreårige soner sammen med voksne innsatte i Eidsberg fengsel, samt at fengselet ikke er i stand til å følge opp barna tilstrekkelig. Ombudets anbefaling var at ordningen med å plassere barn i Eidsberg fengsel opphørte umiddelbart. Det har foreløpig ikke skjedd.

Rapporten viser at barn også har sonet sammen med voksne i fengslene Hamar, Hustad, Bergen, Ullersmo, Skien, Mandal, Larvik, Bredtveit, Trondheim, Sem, Froland, Stavanger og Agder i løpet av 2023 og 2024.

«Selv om de fleste oppholdene har vært korte og kan ha vært i forbindelse med rettsmøter, finner vi også flere eksempler på mindreårige som har tilbragt flere uker i fengsel med voksne, blant annet i Søndre Vestfold fengsel, avdeling Larvik. Dette er urovekkende», skriver Sivilombudet.

Da Advokatbladet besøkte ungdomsenheten på Bjørgvin nylig, satt det totalt 17 barn i fengsel i Norge. I dag finnes det bare ti ungdomsplasser totalt, fire utenfor Bergen og seks på Eidsvoll. Det betyr at sju barn soner sammen med voksne i skrivende stund.

SPENNINGSFORHOLD

I 2019 leverte en forskergruppe ved Kriminalomsorgens høyskole og utdanningscenter (KRUS) en kritisk studie av nettopp ungdomsenhetene.

Studien konkluderer blant annet med at ungdomsenhetene i praksis er høysikkerhetsfengsler, at barnekonvensjonen ikke er godt nok implementert og blir underordnet straffegjennomføringsloven, at det er et «spenningsforhold mellom straffeideologien og rehabiliterings- og omsorgsideologien (...)», at det mangler regelverk for straffegjennomføring tilpasset barn og unge og at det er for lite spesialisert utdanning for betjentene. •

12.000.000

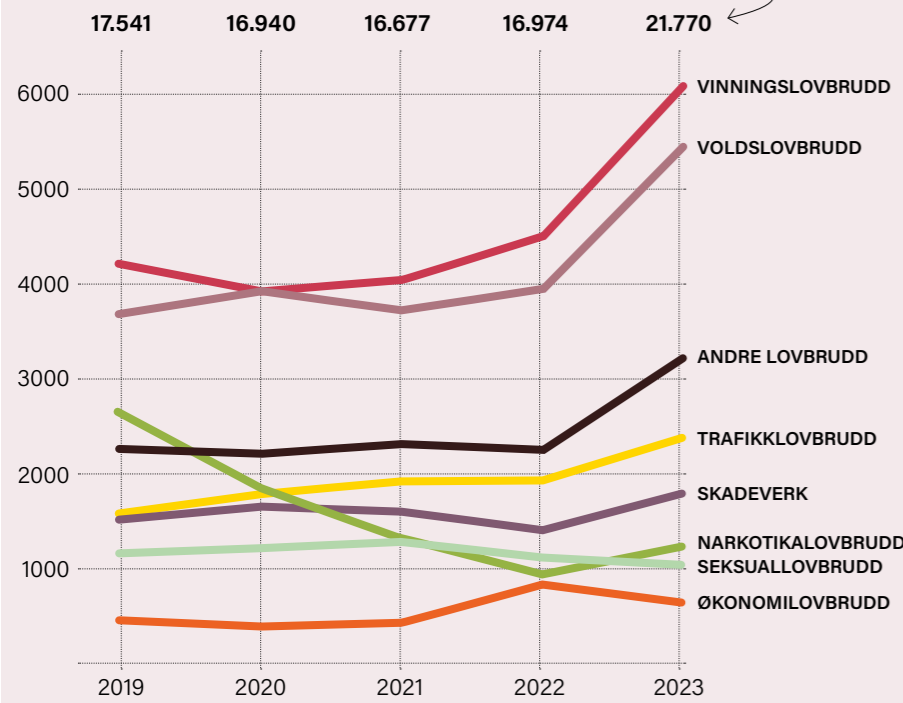
UiB skal få 12 millioner kroner til forskning på rettighetene til barne- og ungdomskriminelle, samt ni millioner til forskning på rettslige utfordringer ved gjennomføring av straff.

Dette mener partiene

- Høyre vil blant annet utvide bruken av fotlenke som straff for unge, og innføre mulighet for oppholdsbud.
- Arbeiderpartiet vil ha bedre og flere fengselsplasser for barn.
- FrP vil senke den kriminelle lavalder til 14 år, skjerpe straffene og avvikle dagens ungdomsstraff.
- Rødt vil at mindreårige skal få andre og bedre tilpassede institusjons- og fengslingsformer.
- En fellesnevner er at partiene ønsker tettere og mer tilrettelagt oppfølging av unge kriminelle, også under soning. De fleste ønsker også raskere domstolsbehandling.

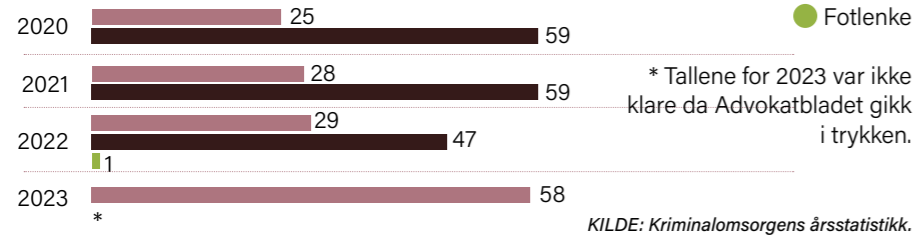
Type lovbrudd blant unge 2019–2023

Tallene viser påtaleavgjorte forhold med mistenkt, tiltalt eller domfelt under 18 år de siste fem årene. KILDE: Straffesaksregisteret / politiet

Straffereaksjoner mot barn

● Innsettelse i fengsel
● Samfunnsstraff
● Fotlenke

Ungdomsstraff og ungdomsoppfølging

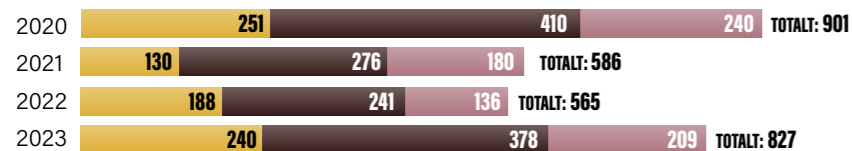
KILDE: Konfliktrådet

Ungdomsstraff ble innført sommeren 2014. Frem til utgangen av 2023, ble det registrert 537 slike reaksjoner. I samme periode ble det registrert 3770 saker med ungdomsoppfølging.

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Ungdomsstraff	16	31	59	35	54	70	61	79	73	59
Ungdomsoppfølging	76	247	310	360	480	483	456	439	455	464

Mindreårige i arresten 2020–2023

■ Ikke fremstilt for varetekt
■ Fremstilt for varetekt, ikke satt i celle
■ Fremstilt for varetekt, satt i celle

KILDE: Politidirektoratet, årsrapport arrestforhold 2023

Endringer i ungdomsstraffen fra 1.9.24

Dette er noen av de viktigste endringene i lov om endringer i konfliktrådsloven, straffeloven og straffeprosessloven mv. av 20. desember 2023 som trådte i kraft 1. september:

- Ungdomsstraff skal ikke lenger være forbeholdt de mest alvorlige sakene eller de tyngre gruppene av unge gjerningspersoner.
- Vilkåret om at ungdommen må ha begått «gjentatt eller alvorlig kriminalitet» er tatt ut av straffeloven § 52 a bokstav b og erstattet med et krav om at reaksjonen må være «egnet».
- I straffeloven § 52 a er det innført et nytt annet ledd som åpner for å reagere med ungdomsstraff i saker der enkelte lovbrudd er begått etter fylte 18 år.
- For både ungdomsstraff og ungdomsoppfølging er det nå slått fast at den minste gjennomføringstiden for reaksjonene skal være 120 dager.
- Det er ikke lenger et vilkår at gjerningspersonen samtykker til ungdomsstraff, jf. endringene i straffeloven § 52 a bokstav c.
- Det innføres en mulighet for å kombinere ungdomsstraff med ubetinget fengsel i inntil seks måneder.
- Etter straffeprosessloven § 452 nytt tredje ledd første punktum skal rettskraftig dom på ungdomsstraff oversendes konfliktrådet innen en uke.
- Etter straffeprosessloven § 222 c kan påtalemyndigheten forby personer under 15 år å oppholde seg på et bestemt sted «når det er grunn til å tro at opphold på stedet øker faren for at personen begår en ellers straffbar handling». Bestemmelsen er nå utvidet til å omfatte personer mellom 15 og 18 år, jf. nytt annet ledd.

Kilde: Riksadvokaten

- Jeg er siste ledd i en rekke sørgelige livshendelser

Tingrettsdommer Åsa Bech forteller om barna hun ikke glemmer, om fortvilelsen på vegne av ungdom som systemet har sviktet, og om advokatene som er bautaer og som kan bidra til å redde dem.

TEKST OG FOTO: KARI HEGSTAD

Gjennom hele karrieren, både som forsvarer, politiadvokat og nå som dommer, har Åsa Bech i Oslo tingrett jobbet tett med barn og unge. Hun beskriver et utrettelig engasjement for barns rettssikkerhet, og for å skape et rettssystem som gir mindreårige den plassen de har krav på. Ofte har barna som ender opp i rettssalen gang på gang opplevd å bli sviktet av voksenpersoner. Bech omtaler seg selv som siste ledd i en lang rekke sørgelige hendelser i disse ungdommenes liv.

– De aller fleste av dem har opplevd traumatiserende hendelser tidlig i livet, for eksempel i form av vold og overgrep hjemme eller i miljøet de er en del av. Det som fortviler meg mest, er at dette er ungdommer som alle har visst om, men som ingen har greid å hjelpe før de til slutt ender opp på tiltalebenken.

ALENE I RETTEN

Mange av disse sakene har gjort sterkt inntrykk, forteller Bech.

– Bare det at de aller fleste barn som er tiltalt møter opp i hovedforhandling uten foreldrene sine, er hjerteskjærende å se.

– Jeg husker ungdommer som i praksis har levd på gata, som har bodd i parkeringskjellere og som ikke har foreldre som melder fra. Jenter som har blitt utsatt for grove seksuelle overgrep og som jeg har full forståelse for at det svartnet for da de ble pågrepet og holdt fast av politimenn. Barn som aldri har opplevd hva trygghet er.

Hadde disse ungdommene blitt fanget opp tidligere, tror hun det ville vært mulig å snu dem før det gikk galt.

ADVOKATEN SOM TRYGGHET

Likevel er det sjeldent for sent, selv for barna på tiltalebenken.

Så lenge satt barn i arresten

	15 år	16 år	17 år	TOTALT:
Under 12 timer	23	40	65	128
12-23 timer	7	19	43	69
24-47 timer	2	2	8	12
48 timer eller mer	0	0	0	0

KILDE: Politidirektoratet, årsrapport arrestforhold 2023

lebenken, å skifte kurs i livet. For å lykkes med det, mener Bech at forsvarerne kan spille en nøkkelrolle.

– I veldig mange av tilfellene hvor det ender godt, ser vi at forsvarer har gitt tett oppfølging både før saken kom til retten og under straffegjennomføringen. De har opptrådt like mye som medmennesker, som advokater, og barnets sak har de plassert øverst i bunken sin.

– Og hvis det skulle komme til et punkt hvor du som forsvarer irriterer deg over en ungdom som maser og melder deg sent og tidlig, så kan du jo reflektere litt over at du mest sannsynlig er den eneste trygge voksenpersonen som denne ungdommen har. Innsatsen du legger ned, kan være med på å redde dem.

EN LØVETANN

Fra tiden i politiet på starten av 2000-tallet, husker Bech spesielt godt en ungdom hun jobbet med som hadde begått over hundre lovbrudd bare det siste året.

Ungdommen ble fengslet, og det ble sydd sammen et opplegg for henne med psykiatri og flere faginstanser involvert.

– Hva som skjedde siden, vet jeg ikke, men i fjor, nesten tjue år senere, kjørte jeg forbi henne på gata. Hun var ikledd arbeidsklær med et firmanavn på ryggen, og jeg kjente at jeg ble så glad inni meg. «Hun har det gått bra med», tenkte jeg – selv med et forferdelig utgangspunkt. Sånne historier finnes det mange av. Ungdommer som får det til. Vi må bare aldri gi dem opp. •

Tilpasset opplegg for U18-sakene

Bech har laget en egen U18-versjon av sin håndbok for dommerfullmektiger, «Rettsmøtene skritt for skritt», som beskriver hva dommere til enhver tid kan gjøre under ulike rettsmøter, hvordan prosessen bør gjennomføres når barn er involvert og hvordan man bør snakke med ungdommene.

– Mange barn sliter med å forstå ordbruken i retten. At aktor er fra politiet, for eksempel, er ikke alltid opplagt. I tillegg omtaler vi jo offeret som «fornærmede», og en gang opplevde jeg en ungdom som ble irritert og som informerte om at «jeg er ikke fornærma, jeg er forbanna». Det maler jo et bilde av hvor viktig det er med barnevennlig språkbruk, forklarer Bech.

– I U18-sakene forsøker vi å innhente enda mer informasjon om tiltalte på forhånd, slik at vi kan tilrettelegge retts-saken best mulig. Er det kognitive utfordringer som skaper behov for ekstra pauser, for eksempel? Trengs det en ekstra stor rettsal eller er det noen spesielle utfordringer knyttet til sikkerhet som gjør at noen må skjermes?

– Hvis involverte ungdommer tilhører ulike gjenger, er dette viktig informasjon. Tidligere i år brøt det faktisk ut en slåsskamp i pausen utenfor en rettsal her på tinghuset, mellom ungdommer som var parter i saken. Hadde dommeren fått vite på forhånd at de tilhørte hver sine gjenger, kunne slagsmålet kanskje vært unngått.

– Å sette unge i fengsel er som å tisse i bukse

Mange unge i Oslo opplever fattigdom og utenforskap, og føler at de ikke har noen fremtid. Flere fengselsplasser er feil medisin, mener Cecilie Nakstad og Stian Mæland. Deres beste råd til andre forsvarere er aldri å slutte å mase.

TEKST OG FOTO: NINA SCHMIDT

Om du har en klient som er under 18 år, må du pushe på så ting går fort, både før, under og etter rettssaken. Forsvarere kan bidra til å hindre tilbakefall, sier de to.

På høstseminaret til Forsvarergruppen nylig stod barn i strafferettspleien på dagsordenen. Der delte de to erfarne forsvarerne Cecilie Nakstad og Stian Mæland tips om hvordan advokater best kan bistå ungdom i straffesaker.

I statsbudsjettet for 2025 foreslår regjeringen å bevilge 34 millioner kroner for å etablere et hurtigspor for ungdom i Oslo tingrett, og 145 millioner til å doble kapasiteten i ungdomsfengslene.

At det går lang tid – i Oslo i snitt fem måneder fra en ungdom pågripes for et lovbrudd til ungdomsstraffen iverksettes, og over sju måneder dersom ungdommen dømmes til samfunnsstraff – utgjør en risiko for at ungdommen begår nye lovbrudd, mener både politikere og fagfolk.

I U18-sakene er det derfor viktig at advokatene står på, selv om det betyr at de må jobbe gratis, sier Nakstad og Mæland.

MØTER IKKE TIL PUM-SAMTALE

Dersom det skal tas ut tiltale mot en mindreårig, bør det ifølge straffeprosessloven § 161 a foretas en såkalt PUM, personundersøkelse for mindreårige, før saken pådømmes.

En utfordring er at en stor andel av de unge og deres verger ikke møter opp til PUM-samtalen. Kriminalomsorgen i Oslo har derfor begynt å sende innkalling i kopi til forsvarer for å få flere til å møte opp.

– Ofte vet heller ikke vergene at de unge bør møte til denne samtalen. Så noe av det viktigste vi kan gjøre, er å informere, sørge for at personundersøkelsen skjer

– Det hjelper faktisk å mase, sier Stian Mæland i Advokatfirmaet Staff og Cecilie Nakstad i Matrix Advokater.

raskt, og ellers pushe på politiets etterforskning. I domstolene har U18-sakene høy prioritet. Men når saken er ferdig i retten, kan vi ofte ikke slippe den, men må ta gratisarbeidet med å ringe aktor for å mase, slik at dommen sendes raskt over til Konfliktrådet, dersom det er snakk om ungdomsstraff eller ungdomsoppfølging, sier Nakstad og Mæland.

TETT GRUPPE RUNDT DEN UNGE

De to advokatene har mye positivt å si om ungdomsstraff og ungdomsoppfølging. Denne type straff i frihet inneholder to hovedelementer; såkalt gjenopprettende prosess og tett oppfølging.

Det opprettes en gruppe rundt den unge, som kan bestå av for eksempel ungdommens lærer, psykolog, fotballtrener, barnevernet, Alternativ til vold eller andre. Straffen vil bestå av noen faste sjekkpunkter, det kan være ruskontroll, fast innetid, forbud mot å oppholde seg på bestemte steder til bestemte tider, forsoningsmøter med den fornærmede, og så videre. Straffen er i stor grad tilpasset hver enkelt.

– Som advokater kan vi søke om oppnevning slik at vi kan være med i den første samtalen der rammene

for straffen settes. Denne muligheten bør advokater benytte seg av. Advokaten kjenner den unge, og kan være med å vurdere om premissene som settes er realistiske. Vi ser at ungdommene ofte skriver under på avtaler de ikke klarer å gjennomføre. Mens de som faktisk klarer å holde avtalen, har lav tilbakefallsprosent, sier Nakstad.

I fjor fullførte 74 prosent av ungdommene som ble idømt ungdomsstraff, og 83 prosent av de som ble ilagt ungdomsoppfølging, ifølge tall fra Konfliktrådet.

MER TIL FOREBYGGENDE ARBEID

De to forsvarerne er kritiske til regjeringens planer om å doble kapasiteten i ungdomsfengslene.

– I stedet bør samfunnet tilby et nettverk rundt hvert enkelt barn, slik man gjør ved ungdomsoppfølging og ungdomsstraff, før barnet havner i en kriminell løpebane. Det vil sikkert koste skjorta, men det koster jo flere tusen kroner i døgn et år å ha en ungdom i fengsel også. Så vi bør heller bruke pengene før barna blir kriminelle, mener Nakstad.

Når det blir flere ungdomsplasser i fengslene, så vil terskelen senkes for hvilke barn som settes i fengsel, mener hun.

– Jeg forstår at vi må ha noen plasser for de mest alvorlige sakene. Men å mikse kjempesfarlige ungdommer med de som har gjort mindre alvorlige ting, er ikke bra, sier hun.

– De unge blir bare verre av å være i fengsel, det er en lærerskole i kriminalitet, sier Mæland.

Ungdomskriminalitet er et sammensatt og komplekst problem, påpeker de.

– Jeg tror ikke at strengere straffer vil demme opp for demografiske problemer som fattigdom og utenforskap, og manglende oppfølging fra det offentlige forebyggingssegmentet. De fleste av mine unge klienter kommer fra litt vanskelige kår, sier Mæland.

– Mange unge har en mørk framtid i hodet, de ser ikke for seg at de har en fremtid. Samfunnet må demme opp for utenforskapet mange unge lever i, og fylle tomrommet, sier han.

EN BY, TO VERDENER

Selv bor han på Nordstrand i Oslo, der ulikhetene i samfunnet er tydelige for det blotte øye.

– Det finnes nesten ingen steder der de sosiale skillene er så store som på Nordstrand. Barna i Solveien har de dyreste designjakkene, og pappa kjører rundt i en strøken bil. I underkant av to minutters kjøretid unna finner du områder der ungdom opplever fattigdom, der familier lever så trangbodd at det er umulig for de unge å ta med venner hjem, og der det aldri er råd til dyre klær. Det er disse ulikhetene samfunnet må gripe fatt i. Løsningen er ikke flere fengselsplasser for unge, det er som å tisse i bukse. Løsningen må begynne i den andre enden, sier Mæland.

Nakstad møter mange unge, som er tatt for straffbare forhold, som hun likevel blir imponert over.

– Ungdommene er ofte overraskende høflige. Ikke sjelden ser jeg et veldig nært og kjærlig forhold mellom sønner og mødre, selv om det kan gå en kule varmt mellom dem både i avhørs- og møterommet. Med de rette tiltakene tenker jeg at det er håp for dem. •

– Forsvarerne har en viktig rolle

Bruk av ungdomsstraff gir gode resultater: En studie gjennomført av Oslo Economics i 2022 viste at en høyere andel av ungdommene var i arbeid eller utdanning etter gjennomført reaksjon hos Konfliktrådet, sammenlignet med perioden før straff.

Dette er en svært viktig faktor for å hindre tilbakefall og få unge ut av kriminalitet, sier avdelingsdirektør Edle Kristin Grønningsæter Pallum i Sekretariatet for konfliktrådene.

Pallum opplyser at ungdomsstraff inneholder to hovedelementer, gjenopprettende prosess og tverretattlig oppfølging av ungdommene.

– Gjenopprettende prosess handler om å gjennomføre møter med den som er fornærmet i saken, hvis fornærmede vil. Å gjenopprette handler også om at ungdommen får anledning til å ta ansvar og reparere den skade og urett som er gjort så godt det lar seg gjøre overfor fornærmede og andre som er direkte berørt av lovbruddet.

Ungdommen har rett til å la seg bistå av forsvarer i ungdomsplanmøtet.

– Forsvarerne har en viktig rolle i forkant av at ungdomsstraff og ungdomsoppfølging ilegges, blant annet ved å gi informasjon og råd til ungdommene om de ulike valgene de må ta, og hvilke samtykker de må ta stilling til, særlig knyttet til informasjonsdeling. Også under gjennomføringen av reaksjonene har forsvarer en rolle når ungdomsplanen skal utformes og dersom ungdommen bryter vilkårene for straffen, opplyser Pallum.

– Vi har ikke statistikk på dette, men vår erfaring er at denne adgangen ikke blir benyttet i særlig grad, sier hun.

Hun forteller at det i lovendringene også er innført en klageadgang for vedtak under straffegjennomføringen der ungdommen får rett til advokatbistand.

UNGDOMSOPPFØLGING: Ilegges av påtalemyndigheten, og ungdommen og vergene må samtykke til reaksjonen. Gjennomføringstiden er fra fire måneder til ett år.

UNGDOMSSTRAFF: Idømmes av domstolen. Gjennomføringstiden kan være mellom fire måneder til to år.

Målgruppen for begge typene er ungdom mellom 15-18 år (på gjerningstidspunktet). Ungdomsstraff er en strengere reaksjon enn ungdomsoppfølging og er en egen straffart.

Kilde: Konfliktrådet

«Det føles som at jeg er ingenting i denne verden»

Advokatbladet er med når en 17 år gammel gutt settes på tiltalebenken i Oslo tingrett, blant annet for å ha gjemt en pistol i morens Cornflakes-eske. Allerede har han tilbragt godt over to måneder i varetekt i et voksenfengsel.

TEKST OG FOTO: KARI HEGSTAD

Klokka viser fire minutter over ni, en gråværsdag i slutten av september. Høsten har ankommet hovedstaden, og regnet trommer på vinduene til rettssal 519 i Oslo tinghus.

«Han er på vei inn i kjelleren med arresttransporten», sier dommeren, i det hun legger telefonen fra seg på dommerbordet og henvender seg til de fremmøtte. Det er ikke mange som har funnet veien til den innerste salen i femte etasje denne morgenen. Foruten dommerpanelet, med fagdommer Katinka Mahieu og to meddommere, er det bare aktor, forsvarer og Advokatbladet som er til stede.

Seks over ni kommer en kvinne med mørkt krøllete hår, pent kledd i en sort bluse, hastende inn i rommet. Når døren slås opp igjen like etterpå, er det sønnen hennes som stiger inn. En spedbygd gutt i sort hettegenser og sorte jeans som nikker og hilser høflig.

Ved første øyekast ser han ut som ungdommer flest – helt til to uniformerte politibetjenter kommer til syne i døråpningen bak han.

Gutten går rett bort til moren med det krøllete

– For litt siden fikk jeg en god jobb i en kantine som jeg vil følge opp på. Jeg har trukket meg unna kriminalitet og rus, og har mange gode planer for fremtiden min, sier «Martin».

”

Jeg synes helt ærlig at det er helt på trynet at de fengsler barn sammen med voksne. Hva forventer de liksom at skal skje med ungdommene da? At vi skal ta avstand fra kriminalitet og endre retning i livet?

«Martin» (17)

håret og gir henne en klem. Hun klemmer hardt tilbake. Politibetjentene setter seg på en stol i hvert sitt hjørne av rommet. Utenfor døren står to til.

Klokka er åtte over ni og dommeren erklærer retten for satt.

BER OM NI MÅNEDER

Det er 17 år gamle «Martin» fra Mortensrud som sitter på tiltalebenken denne regnværsdagen i september. Martin er ikke hans virkelige navn, men Advokatbladet kjenner hans identitet.

Tiltalen har seks poster, og inkluderer blant annet forulemping av offentlig tjenesteperson, skadeverk, oppbevaring av narkotika og grov ulovlig befatning med skytevåpen. Grovheten skyldes tilknytningen politiet mener han har til et kriminelt miljø. Aktor leser alle postene høyt, og for hver av dem spør dommeren om Martin erkjenner straffskyld.

Seks ganger svarer Martin «ja».

Under aktors innledningsforedrag holder han blikket festet på henne. Han sitter lett fremoverlent med albue på bordet, og på et tidspunkt vender moren seg diskret mot han og skyver hån-

den hans til side for at han skal slutte å bite negler. Slik mødre jo gjør. Martin er tross alt bare 17. Lovbruddene han er tiltalt for, begikk han da han var 16.

Ifølge politiet har gjentakelsesfaren vært såpass stor at det har vært behov for å holde Martin varetektsfengslet i fire perioder siden april i år. Per 25. september har han vært fengslet i totalt 67 dager. Mesteparten av tiden har han tilbragt i Eidsberg

fengsel sammen med voksne kriminelle.

Nå ber aktor om at Martin illegges en straff på ni måneders fengsel.

PISTOLEN I FROKOSTBLANDINGEN

Før Martin skal avgi sin frie forklaring for retten, ber dommer Mahieu om en liten pause. I saker hvor tiltalte er et barn, er det vanlig med korte intervaller i retten.

I det døren lukkes bak dommerne, plukker moren frem en plastpose med mat og drikke. Hun rekker sønnen en vannflaske og noen pakker med Wasa påsmurte knekkebrød. Resten av pausen må han tilbringe på

en av cellene i kjelleren, geleidet av politibetjenter både frem og tilbake.

Når han omsider inntar vitneboksen, er hettegenserens byttet ut med en sort solhatt. Han forteller velvillig om hendelsene som har ledet til at han nå befinner seg i rettssal 519.

Ifølge Martin hadde han opparbeidet seg en gjeld, men fått beskjed om at gjelden ville bli slettet dersom han oppbevarte et våpen for en person «høyere opp i miljøet». Pistolen han fikk hadde han gjemt i en Cornflakes-eske i morens kjøkken-

skap. Denne ble funnet da politiet ransaket leiligheten noen dager senere, etter at han hadde blitt pågrepet på Helsfyr med hasj i jakkelomma.

«Noe dumt», svarer Martin kontant på aktors spørsmål om hvorfor han hadde gjeld. Hvem han fikk pistolen av, vil han heller ikke si. Han omtaler seg selv som et «ganske lett offer» fordi han er ung og liten av vekst, og sier han er redd det vil skje han noe hvis han utleverer personer i miljøet.

Aktor aksepterer svaret og hopper videre til neste tiltalepost. Hun spør Martin om hvorfor han sprayet maling på 18 overvåkningskameraer i et boligsameie på Mortensrud en kveld i februar.

«Jeg var full og det var bare rampestreker», svarer han. «Det var dumt gjort, as».

SITTER MED VOKSNE KRIMINELLE

Når klokka kryper mot tolv og dommer Mahieu erklærer lunsj, får Advokatbladet tillatelse av politiet og av moren til å snakke litt med Martin.

Han vil gjerne fortelle om hvordan han har opplevd tiden i varetekt.

– Nå har jeg sittet på Eidsberg i nesten to uker, og før det var det to uker til. Eidsberg er et voksenfengsel med tunge kriminelle og mye rus, og jeg synes helt ærlig at det er helt på trynet at de fengsler barn sammen med voksne. Hva forventer de lik som at skal skje med ungdommene da? At vi skal ta avstand fra kriminalitet og endre retning i livet?

Martin forklarer og gestikulerer, og er tydelig engasjert i tematikken.

Det er jo heller det motsatte som skjer, poengterer han.

– De fleste innsatte er greie, men mange av dem ser rekrutteringsmuligheter når ungdommer kommer inn. Vi hører politikerne stresse over at unge rekrutteres inn i kriminalitet, men det er jo aktor og domstolene som legger opp til at det skjer. Ved å sette oss i fengsel med andre kriminelle, er de med på å pushe oss ut i den kriminelle løpebanen. Da ser jeg ingen ende på det heller, sier Martin.

HUND I BÅND

Tidligere i år lanserte Sivilombudet en rapport om ordningen med ungdomsplasser i Eidsberg fengsel. Her beskrives store bemanningsproblemer og manglende ressurser til oppfølging av mindreårige, og det trekkes frem som særlig problematisk at fengselsbetjenter til dels har måttet basere seg på hjelp fra voksne innsatte til å følge opp ungdommene.

Sivilombudets konklusjon er at ordningen strider mot FNs barnekonvensjon, og at den skaper risiko for at mindreårige utsettes for umenneskelig eller nedverdiggende behandling i strid med EMK. Anbefalingen er derfor at ungdomsplassene i Eidsberg umiddelbart bør opphøre.

Tilbake i Eidsberg sitter ungdommer likevel innelåst de fleste av døgnets timer.

– Til forskjell fra de voksne, får jeg et ungdomsteam med miljøterapeuter som er sammen med meg utenfor cella i to ekstra timer etter at de andre låses

”
Ved å sette oss i fengsel med andre kriminelle, er de med på å pushe oss ut i den kriminelle løpebanen. Da ser jeg ingen ende på det heller.

«Martin» (17)

Aktor Ida Müller Winters og forsvarer Bjørn Aksel Henriksen.

– Cella mi på Eidsberg er liten. Det er en seng, et bord, en stol og et kjøleskap. Jeg har også en do og en dusj, og en vask som egentlig ikke fungerer helt, forteller 17-åringen. Siden april har han sittet godt over to måneder totalt i varetekt i et voksenfengsel.

inn klokka seks. Men jeg har også opplevd å bli satt i isolasjon. Folk er så soningsskada der. Det er helt sinnsykt hvor mye vi blir innlåst, sier Martin.

– Hva gjør du på cella?

– Jeg sitter der bare, egentlig. Ser på TV kan-skje. Noen ganger skriver jeg ned tanker på et ark. Jeg venter bare.

Politibetjentene i rettssal 519 kikker på klokka. «Du har ett minutt, så må vi ta han med oss».

– Hvordan føles det å bli geleidet av politiet inn og ut av retten?

– Det føles dritt. Vi har pause i 15 minutter og jeg må låses inne på et rom alene. Jeg føler meg som en hund i bånd. Det føles som at jeg er ingenting i denne verden.

– DET GÅR TIL HELVETE

Martin forsvinner ut av rommet og følges ned i kjelleren, hvor han har tilbragt alle pausene sine.

Forsvareren hans, Bjørn Aksel Henriksen, blir sittende igjen. Han har kjent Martin siden barnevernet flyttet han ut av hjemmet og til en institusjon på Sørlandet da han var 15.

– Alt ble egentlig bare verre da de flyttet han fra Oslo. Om det var riktig løsning, vet jeg ikke, men vi vet heller ikke hva som ville skjedd dersom han ble værende hjemme, sier Henriksen.

Nå håper han at Martin skal idømmes en samfunnsstraff, eller eventuelt en ungdomsstraff, for lovbruddene han begikk da han var 16 år.

– Det går ofte helt feil vei hvis du setter en ungdom i fengsel. Åpenbart hvis de plasseres sammen med voksne kriminelle, men du kan jo også se for deg hva som skjer hvis noen av de mest utfordrende barna i hele Norge plasseres på samme institusjon. Da går det jo til helvete.

Henriksen har likevel tro på at det skal gå bra med Martin.

– Han er en smart gutt med høy sosial kompetanse. Absolutt ikke dum. Men så handler det jo også om å ta de rette valgene og stå for dem, og kutte ut bestemte venner og miljøer som ikke er bra. Men det er lettere sagt enn gjort for mange. Han har i hvert fall fundamentet for å greie det, og det er det ikke alle som har.

DOMMEN FALLER

To uker etter hovedforhandlingen i sal 519, faller dommen. Det er 1. oktober og Martin har nettopp blitt flyttet fra Eidsberg og til ungdomsenheten på Eidsvoll.

Forsvarer Henriksen varsler anke.

Retten har nemlig ingen tro på en reaksjon i frihet, og gir Martin seks måneders fengsel. •

Slik soner barn i Bergen ungdomsfengsel

Fire tenåringer stuet sammen. Tunge metall-dører med små luker. Dagsplan, grenser og konsekvenser. På Bjørgvin skal ungdom rehabiliteres bort fra sine kriminelle løpebaner.

TEKST: THEA N. DAHL FOTO: PAUL S. AMUNDSEN

BERGEN:

Ferske stauder i nytt bed. Det er det første som møter Advokatbladet like på utsiden av de karakteristiske blå gjerdene til ungdomsenheten på Bjørgvin.

– Vi vil gjøre inngangspartiet trivelig for både ansatte, innsatte og besøkende, forteller en betjent.

Hun venter på et lass med grus sammen med en innsatt fra nabofengselet.

– Hvor skal dere, spør han Advokatbladets utsendte, som redegjør for besøket til ungdomsfengselet.

– Alle her er uskyldige, humrer han.

En liten halvtime utenfor Bergen sentrum ligger ungdomsenheten på Bjørgvin, en av Norges to ungdomsenheter. Fire mindreårige sitter her, enten i varetekt eller på dom. Nærmeste naboer er to andre fengsler; en lavsikkerhetsenhet med nitti innsatte, og betongmastodonten Bergen fengsel.

At ungdomsenheten er dynket i blått, er ikke tilfeldig. Visstnok er det den mest beroligende fargen, ifølge assisterende fengselsleder Åsmund Steine. Gjerder, dører, stolper og rekkverk. Blåfargen er fengselseksteriørets røde tråd.

– Barn i fengsel er siste utvei når alt annet har blitt prøvd ut, slår Steine fast.

BARNETS BESTE

For selv om stedet omtales som «ungdomsenhet», er det i realiteten et fengsel. Mens Advokatbladet er på besøk, har en av de innsatte nettopp forlatt cellen. En ny kommer i morgen. Av de resterende tre, er det to som sitter i varetekt. Alle er barn mellom 15 og 17 år.

– Straffegjennomføringsloven regulerer oppholdet. Hva jeg mener, eller hva ungdommene mener selv, betyr ikke noe. Det er retten som har bestemt at de skal være her. Vi er opptatt av å ha dialog med ungdommene om hvordan de skal ha det her, samtidig som at

Ungdomsfengselets karakteristiske port.

det er noen ting vi ikke går på akkord med, slik som trusler, vold og plaging av andre. Det slår vi hardt ned på, forteller Steine.

De siste årene har Bjørgvin hatt mange langvarige varetektsfengslinger. Selv om mindreårige kun kan få varetekt i 14 dager av gangen, kan de plutselig ende med å sitte i fengsel uten dom i mange måneder.

– Det er lettere for oss å planlegge soningsløpet når vi har en dom og en dato å forholde oss til, forteller Siren Beathe Gørbitz. Hun er fengselsjuristen på huset.

– Vi kan planlegge når de skal ut, og vurdere om de er egnet for fotlenke. Vi kan koble på etatene utenfor som skal bidra. Uten dom, vet vi ingenting.

Barnets beste. Kortest mulig tid. Relasjonsbygging.

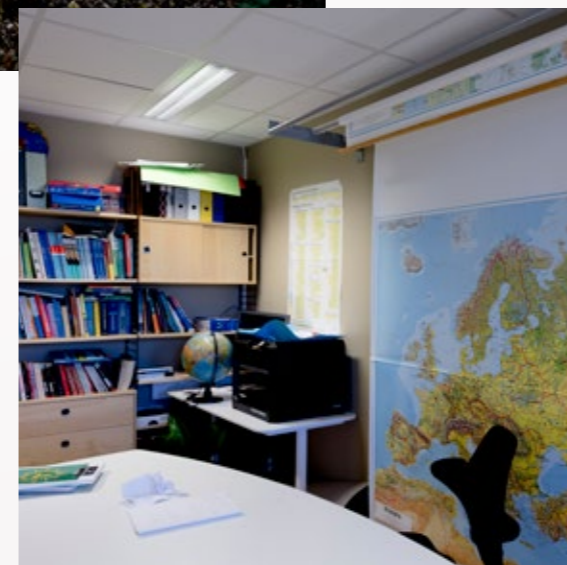

Luffegården brukes mye. De siste ukene har særlig fotball og ballspillet «Enspretten» vært populært. Tidligere har det også vært dyr her, blant annet lam, geiter og kaniner.

Åsmund Steine og Siren Beathe Gørbitz i døråpningen til luffegården. Begge har arbeidet i kriminalomsorgen i flere tiår.

Skolerommet. Her undervises det i alle fag. – Det er overraskende mange som kommer hit som aldri har fått noe særlig skolegang, sier Siren Beathe Gørbitz.

FAKTA

- I Norge finnes det to ungdomsfengsler med til sammen ti soningsplasser: Ungdomsenhet Vest i Bjørgvin fengsel (fire plasser) og Ungdomsenhet Øst i Romerike fengsel (seks plasser).
- Ungdomsenhetene rommer varetektsfengslede eller domfelte i alderen 15 til 18 år.
- En soningsplass ved ungdomsenhetene koster samfunnet rundt 23.000 kroner i døgnet.
- I 2025 vil regjeringen bruke 145 millioner kroner til å styrke kapasiteten i ungdomsfengslene. I løpet av de neste to årene skal 15 nye soningsplasser for barn etableres.

TEMA BARN I FENGSEL

Selv om det for utenforstående kan virke som at de fire ungdommene som soner her har god plass, savner Åsmund Steine flere aktivitetsalternativer. Særlig når det regner 250 dager i året i Bergen. – Det kan bli som en trykkoker her inne, sier han. Her står han inne på det såkalte skjermingsrommet, som kan brukes til å roe ned utagerende ungdom, men kun når det er «tvingende nødvendig».

Veien videre. Barnekonvensjonens pilarer runger mot henne hver dag.

– Fra et juridisk perspektiv er «barnets beste» tung materie når man putter dem i fengsel. Alle vedtak vi fattar, skal ta hensyn til barnets beste. Det er egentlig en absurd situasjon å vurdere det i, og utfordrende når det kommer til saksbehandling.

INSTITUSJONELL HJEMMEKOS

Mens det er vaktskifte og ungdommene er innelåste på sine respektive celler, får Advokatbladet se seg rundt. Selve enheten er et langt rom som kan deles inn i flere soner. I hver ende er det plassert celler med tunge metalldører. Kjøkken, stue med TV-spill, klaserom og bordtennisbord, men også skjermingsrom og celler for utelukkelse. Institusjonell hjemmekos.

Mange av barna som kommer hit, har sitt første møte med grenser og håndheving av grenser. I ytterste konsekvens blir de utsatt for makt. Å bli frihetsberøvet er et onde, men ifølge Steine og Gørbitz er det også mye omsorg i veggene på Bjørgvin.

– Det er mange som for første gang i livet opplever å bli tålt, uansett. Samme hva de gjør eller sier, blir de ikke avvist. Det er voksne som bryr seg, voksne som setter grenser, voksne som følger opp. Mange av ungdommene har ikke hatt det, sier Gørbitz.

Oppholdet i fengselet har ulike faser, fortsetter Steine.

– Først er den vanskelige startfasen, så kommer det gjerne en midtfase hvor ting fungerer litt bedre, før det ofte drar seg til på slutten, når det nærmer seg at de skal reise. Da er det faktisk flere som kan konstruere en del hendelser, fordi de sliter med å ta avskjed. Vi merker det i høytidene også. Julaften for eksempel, da ringer telefonene her i et sett fra ungdommer som har vært her og som vil snakke med noen av de ansatte. Alle ungdommene som er her, finner noen i ansattgruppen som de matcher godt med. Vi ansetter veldig bredt, og det er ikke en homogen gjeng som jobber her, sier han.

BEMANNINGSKRISE

Nå vil regjeringen sable ned ungdomskriminalite-

Dagsstruktur på Ungdomsenhet Vest	
Hverdag	
07:45	Utlåsing
07:45 - 08:15	Frokost: Du har anledning til å komme ut og spise frokost ved b...
08:15 - 11:30	Gjøre mål i henhold til ukeplan (ingen andre aktiviteter, PS4, tv, s...
11:30	Lunsj
12:00	Gjøre mål i henhold til ukeplan (ingen andre aktiviteter, PS4, tv, s...
13:45	Innlåsing (tirsdager kl. 12:15)
15:30	Utlåsing
16:30	Middag (kan bli noe endring i tid)
21:00	Besøk/videobesøk, lufting, trening og datatid avsluttes.
21:00	Kveldsmat. Kan spises på rommet etter innlåsning, men må forber...
21:20	Ringing, PS4, kortspill, kinosonen mm avsluttes
21:30	Innlåsing
Helg	
12:15	Utlåsing
12:00 - 12:30	Brunsj
14:00 - 15:00	Innlåsing
15:30 - 20:00	Middag, aktiviteter, fremstilling
20:00	Besøk/videobesøk, lufting, trening og datatid avsluttes.
20:20	Kveldsmat. Kan spises på rommet
20:20	i forkant.
20:30	Ringing, PS4

Selve avdelingen kan deles inn i ulike soner ved behov. Gjennom hele dagen er det alltid flere betjenter på jobb enn det er innsatte, og hvert arbeidsskift består av seks betjenter. Med unntak av under vaktskiftet midt på dagen, er de innsatte utelåst fra cellene sine stort sett hele dagen fra klokka 0800 til kl. 2130.

ten. Politiet og domstolene rustes opp, men hva med kriminalomsorgen? I løpet av de neste to årene skal kapasiteten i ungdomsfengslene tredobles.

– Så lenge vi ikke har nok plasser slik det er nå, og vi bryter barnekonvensjonen ved at det soner barn sammen med voksne, er det bra at vi tilpasser antall plasser etter behovet. Men så er spørsmålet hvor de skal plasseres, og hvordan man skal bygge opp fagmiljøene. Det er fornuftig å videreutvikle et eksisterende miljø. Ikke flere plasser per enhet, men heller flere enheter som er samlokalisert. Slik kunne man også differensiert sikkerhetsnivåene. Slik det er i dag, soner alle på samme sikkerhetsnivå, uansett, sier Steine.

Ved ungdomsenheten jobber et tverrfaglig team bestående av jurister, psykologer, barnevernsansatte, miljøterapeuter og betjenter, og det undervises også i musikk av en musikkprodusent.

”
Først er den vanskelige startfasen, så kommer det gjerne en midtfase hvor ting fungerer litt bedre, før det ofte drar seg til på slutten.

Fengselet har et eget treningsrom, men savner et ordentlig aktivitets- og skolebygg.

Dagen Advokatbladet var på besøk, ble det servert tomat-suppe til lunsj og fiskekaker til middag. På ettermiddagen skulle det også avholdes bordtennisturnering. De ansatte ved ungdomsenheten er opptatt av at de innsatte skal komme seg ut av fengselet. Det kan bety klatring, fjelltur, fisketur eller en tur til et lokalt handlesenter.

Lukene brukes til å kommunisere med de innsatte om natten. Da er det kun to ansatte på jobb, og de viktigste prioriteringene er ro, orden og sikkerhet. På dagtid er det miljøarbeid som gjelder. Da bruker heller ikke de ansatte uniform.

Samtidig understreker han at kriminalomsorgen lider under «en kjempestor bemanningskrise» - ikke minst på ungdomsenhetene.

– Vi mister folk. Vi er færre folk som skal gjøre de samme tingene. Vi har store problemer med å få inn de riktige menneskene til å jobbe med barna, og tjue prosent sykefravær, fordi det er en belastende arbeidshverdag med mye vold og trusler. Det er kort vei til å bytte jobb, også for å få bedre lønn. Samtidig er dette et sted som er sårbart for midlertidighet og vikarer. Relasjoner og kontinuitet er kanskje det viktigste vi holder på med.

Øverst på ønskelisten står likevel et ordentlig aktivitetsbygg med gode skolefasiliteter. Steine er nem-

lig overbevist om at et opphold i ungdomsfengselet har rehabiliterende effekt, i hvert fall som en pauseknapp, både for ungdommen og for samfunnet rundt.

– Bare det at disse ungdommene blir tatt bort fra gata er rehabiliterende. De får avstand fra miljøet, fra rus, fra kriminaliteten og jaget de står i. Det kan godt hende at ungdommene som er her, kommer ut igjen og begår ny kriminalitet, men det er klart at det har vært forebyggende at de har vært her inne. De har fått påfyll med tanker, og veldig mange får en forståelse for kriminaliteten de har gjort på en litt annen måte. Spesielt voldskriminaliteten tenker de nytt rundt. •

– De kunne like gjerne tatt han med opp i heia og skutt han

På verdensdagen for selvmordsforebygging i 2021 endte tjue år gamle Jonatan Andersen livet sitt på cella i Mandal fengsel, etter å ha sittet inne siden han var 15 år gammel. Foreldrene har saksøkt staten og forteller åpenhertig om marerittet.

TEKST: KARI HEGSTAD FOTO: ERLING SLYNGSTAD-HÆGELAND

KRISTIANSAND:

I 2016 rystes Norge av nyheten om drapet på 14 år gamle Jakob Hassan og 48 år gamle Tone Ilebekk. De to ble påført til sammen seksti knivstikk, og det reageres med vantro når politiet pågriper 15 år gamle Jonatan Krister Andersen for å ha begått de brutale handlingene.

I avhør innrømmer Jonatan alt. Han drepte Jakob, en bekjent fra ungdomsmiljøet i Kristiansand, som følge av en konflikt om penger etter en mislykket hasjhandel. Tone ble drept i det hun på luftetur med hunden fikk med seg hva som skjedde, og forsøkte å hjelpe Jakob.

Jonatan dømmes til elleve års fengsel. Umiddelbart etter pågripelsen i 2016 sendes han til Bjørgvin ungdomsenhet i Bergen. I Bjørgvin tilbringer han nesten tre år, før han som 18-åring overføres til Bergen fengsel for å sone sammen med andre voksne.

Her plasseres Jonatan på en avdeling med voldso- og sedelighetsdømte, og utvikler nære vennskap med innsatte som er mange år eldre enn han selv,

og hvor flere sitter fengslet for overgrep mot barn.

Ved årsskiftet i 2021 flyttes han til Mandal fengsel for å være nærmere familien i Kristiansand. Den 10. september dette året ender Jonatan livet sitt på cella i Mandal fengsel.

Tilbake i Kristiansand sitter en familie i bunnløs sorg over tapet av minstemann. I fem år var mor, far og to storebrødre vitner til at Jonatan ble stadig sykere.

I SØNNENS GENSER

«Hallo, her nede!», lyder en kvinnestemme fra inngangspartiet til en gråmalt enebolig på Slettheia i sørlandsbyen. Nabolaget ligger høyt i terrenget, med vegetasjon som skjerner og med utsikt over fjorden, hvor solen glitrer i overflaten. På Slettheia bor mennesker av alle mulig slag, og bydelen er den i Kristiansand med størst andel minoriteter.

Det er her Jonatan har vokst opp. Kvinnen på dørstokken til det grå huset er moren hans. Kristin Evelyn Oseberg Andersen smiler og vinker oss inn.

– Jeg er så varm at jeg tror jeg er nødt til å skifte

– Vi har alltid blitt omtalt som en ressurssterk familie. Vi har oppmuntret barna til å ta utdanning og til å drive med både musikk og idrett og hva som helst som de har vært interessert i. Vi har fulgt dem tett og advart mot narkotika og det som ikke er bra, sier Kristin Evelyn Oseberg Andersen.

”

Hele familien er traumatisert, og vi er fulle av skam og fordømmelse.

før vi begynner, utbryter hun, og streifer hånda over den mørkegrå genseren hun har på seg.

Det er Jonatans genser. På alle måter varmer den godt.

BILDET I SKUFFEN

Kristin og ektemannen Kjell Inge inviterer oss inn i den hjemmekoselige stua, hvor en stor sofa omkranser et bord med kaffe, popkorn og sjokolade. På veggene henger fotografier av både barn og voksne.

To av fotografiene er portretter av eldstebrødrene Peter og Markus, som i dag er 26 og 28 år gamle. Før hang det også et bilde av Jonatan her – side om side med brødrene. Det måtte Kristin ta ned.

– Det ligger i skuffen der borte, sier hun, og peker på kommoden ved sofaen.

– Hver gang jeg så på TV, så jeg gjenskinnet av fjeset til Jonatan i skjermen. Det ble for vanskelig å ha det hengende. Men alle fotografier av Jonatan har vi selvsagt beholdt, og flere av barnebildene henger fremdeles oppe.

Det er lite i dette hjemmet på Slettheia som vitner om det marerittet familien har levd i de siste åtte årene. Pappa Kjell Inge kremter forsiktig før han forteller.

– Alt gikk i svart etter det Jonatan gjorde. Jeg spiste ikke, sov ikke, og i ettertid har jeg slitt med hukommelsestap, depresjon og panikkangst. Det var helt forferdelig, det Jonatan gjorde. En helt grusom gjerning. Og som far har det også vært grusomt å leve gjennom det som skjedde med Jonatan i tiden etterpå.

Kristin har på sin side blitt diagnostisert med kompleks PTSD som følge av det hun har opplevd.

– Hele familien er traumatisert, og vi er fulle av skam og fordømmelse. Jeg har vært veldig langt nede veldig lenge nå, og føler meg fullstendig utbrent av dette livet, sier hun.

PÅRØRENDES MAKTESLØSHET

Kristin plukker frem et fotoalbum. Ettersom foreldrene selv ikke fikk oppleve hverdagen med yngstesønnen de siste årene av ungdomstiden hans, ba

Jonatans soverom har stått nærmest urørt siden drapene. På pulten ligger en pakke Voltaren merket «Jonatan Krister Andersen 15 år». Den hadde moren fått utskrevet fordi han i perioden før drapene hadde vært plaget med smerter i kroppen som følge av stress.

hun de ansatte i Bjørgvin om å lage et album til Jonatan med bilder av små og store begivenheter fra årene han tilbragte der.

– Se den søte ungen min, sier Kristin, mens hun peker og blar i albumet.

Jonatan som spiller gitar. Jonatan på tur. Jonatan i kostyme på halloween. Jonatan som feirer bursdag. 16 år. 17 år. 18 år.

Og med sølvtusj i omslaget: «Vi ønsker deg masse lykke til i fremtiden, og håper livet gir deg glede og behandler deg bra».

Kristin forteller om en enorm maktesløshet i rollen som pårørende til et barn i fengsel.

– Vi har forsøkt å støtte Jonatan så godt vi kan, ut fra de rammene kriminalomsorgen har satt. Vi har reist på besøk så ofte vi har kunnet, vi har involvert brødrene hele veien, vi har kjøpt skolebøker og klær og alt Jonatan har trengt. Det føltes utrolig sårt som mor å måtte ringe til fengselet for å spørre de ansatte om hvilken klesstørrelse han brukte, og om de kunne måle han mens jeg hadde dem på tråden.

SONET MED SEKSUALLOVBRYTERE

Enda vanskeligere skulle livet bli da Jonatan fylte 18 år, og ikke lenger kunne sone på ungdomsenheten. Han ble overført til Bergen fengsel, og skulle behandles som en myndig, voksen mann.

Jonatans fotoalbum fra årene på Bjørgvin, som de ansatte laget på oppdrag fra moren.

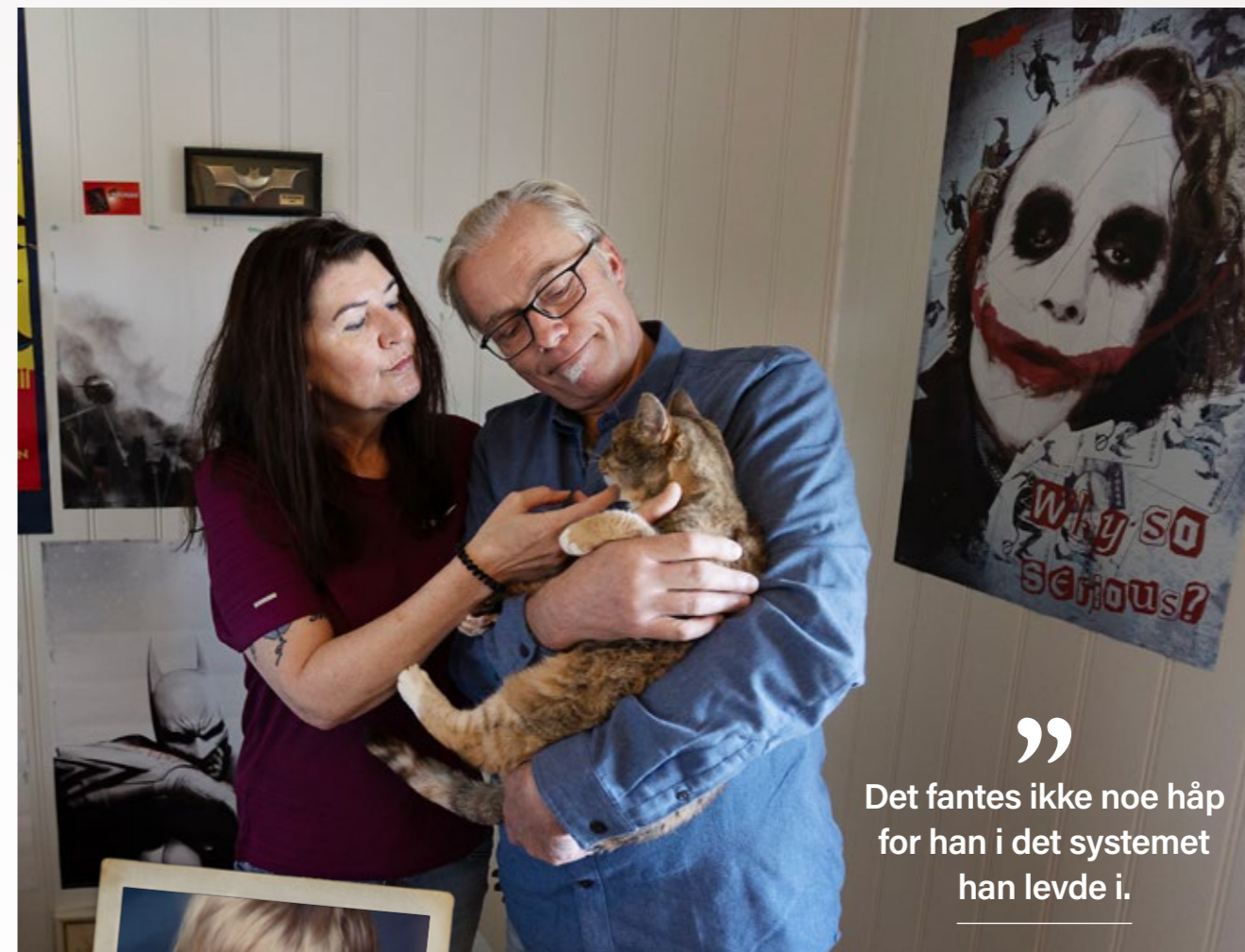
– Problemet var jo at Jonatan hadde sittet fengslet siden han var 15, og ikke utviklet seg normalt i tråd med de forventningene som stilles fra samfunnet rundt. Mentalt og følelsesmessig var han langt fra myndig, men det tok ikke systemet hensyn til, sier Kristin.

I halvannet år sonet Jonatan på avdeling M. Flere av de nærmeste vennene han fikk, satt inne for voldtekt og overgrep mot barn, forteller foreldrene.

Med en mann i 30-årene ble det utviklet noe mer enn bare et vennskap. I et intervju med VG i 2022 fortalte mannen, som sonet en sjuårig fengselsstraff for grov voldtekt av et barn under fem år, at Jonatan «absolutt ønsket og trengte nærhet».

– Jonatan var bare 18 år, alltid yngst, og likevel plasserte de han på en avdeling med menn som var både to og tre ganger så gamle som han, og som var dømt for alvorlige overgrep mot barn og unge. Vi protesterte gang på gang, men som pårørende hadde vi ingenting vi skulle ha sagt, forteller Kristin.

Jonatans psykiske helse ble stadig verre. Han isolerte seg, og ble mer og mer deprimert. Da foreldrene besøkte sønnen etter overflytningen til Mandal fengsel i begynnelsen av 2021, var Jonatan nesten ikke til å kjenne igjen. Både medinn-

”
Det fantes ikke noe håp for han i det systemet han levde i.

satte og ansatte i fengselet sendte flere bekymringsvarsler.

– Han var syltynn, håret vokste i alle retninger og han orket ikke lenger å pusse tenner. Og Jonatan var ikke sånn. Han hadde alltid vært opptatt av hvordan han fremsto, sier Kristin.

GRAVLAGT PÅ PAPPAS BURSDAG

– Siste gang vi traff Jonatan spurte vi om han så lys i enden av tunnelen, fortsetter hun.

«Nei», hadde Jonatan svart.

– Jeg husker jeg snakket i telefonen med en venninne senere den kvelden. Jeg fortalte henne

at jeg ikke trodde at Jonatan hadde lenge igjen å leve. Det er vanskelig å forklare, men en mor kjenner ting på kroppen.

To dager senere banket presten på døra, og fortalte at Jonatan var død. Den 22. september, på pappa Kjell Inges fødselsdag, bar de Jonatans kiste til graven.

Nå har familien saksøkt staten for krenkelse av sønnens rett til liv og for å ha utsatt han for umenneskelig og nedverdiggende behandling i strid med EMK.

De mener at det gjentatte ganger i tiden før han døde, både fra foreldrene selv, fra medinnsatte og ansatte i fengselet, ble meldt fra om alvorlige bekymringer for Jonatans psykiske helse og for at han ville forsøke å ta sitt eget liv. Ifølge familien unnlot kriminalomsorgen å iverksette tilstrekkelige tiltak for å bøte på den foreliggende selvmordsrisikoen, til tross for at de hadde kunnskap om situasjonen.

Selv om familien håper at søksmålet vil bringe staten til ansvar for Jonatans død, vil de aldri få yngstesønnen tilbake.

– Jeg mener det er dødsstraff i Norge, sier Kristin.

– Se bare på Jonatan. Det fantes ikke noe håp for han i det systemet han levde i. Jeg sier som faren til Viggo Kristiansen: De kunne like gjerne tatt han med opp i heia og skutt han med en gang. •

Jonatans katt, Nusse, har snodd seg om beina til foreldrene under hele besøket i familiens hjem.

- ET VARSLET SELVMORD

Jonatans familie har saksøkt Staten ved Justis- og beredskapsdepartementet og Helse- og omsorgsdepartementet for krenkelse av sønnens menneskerettigheter, og har engasjert advokat Maria Hessen Jacobsen til å føre saken.

– Det er ingen tvil om at dette er en vanskelig sak med mange berørte. Det har vært en systemsvikt her som vi håper å rette søkelyset mot. Familien ønsker å plassere ansvaret for dødsfallet der de mener det hører hjemme, og forhindre at noe slikt skjer på nytt. Sånn sett er det et strategisk søksmål, sier Jacobsen.

Familien anfører primært at staten ikke har overholdt de positive pliktene som følger av EMK artikkel 2 til å forhindre selvdrapet. Ettersom Jonatan var frihetsberøvet og dermed under statens fulle kontroll og omsorg, slårplikten til å forhindre selvdrap inn med stor styrke, anfører familien. I tillegg anføres mangler ved etterforskningen av selvmordet.

Subsidiært anfører familien at staten lot Jonatan leve med et såpass høyt lidelsesnivå at han til slutt valgte å ta sitt eget liv, og at dette utgjør en krenkelse av EMK artikkel 3.

FIKK ERSTATNING

I et vedtak fra Norsk pasientskadeerstatning fra 2023 ble familien innvilget erstatning for at Jonatan tok sitt liv som følge av manglende helsehjelp.

En sakkyndig spesialist i psykiatri pekte på at Jonatan burde, på bakgrunn av symptomene han hadde i månedene før selvmordet, fått utredet omfanget av depresjonen og startet behandling med antidepressiva. Videre hadde en medinnsatt, dagen før Jonatan døde, fortalt psykologen som var til stede i luftegården at Jonatan hadde gitt uttrykk for selvmordstanker.

Psykologen hadde meldt fra til fengselet, men fått beskjed om at det ikke var grunn til bekymring.

Norsk pasientskadeerstatning konkluderer med at selvmordet sannsynligvis ville vært forhindret dersom Jonatan hadde fått riktig helsehjelp.

Hovedforhandlingen er berammet i Oslo tingrett i mars 2025.

STATEN:

- Oppfølgingen skal belyses

Advokat Kristine Møse fra Regjeringsadvokaten, som representerer de saksøkte departementene, sier at saken er tragisk for alle de involverte.

– Staten har mottatt stevningen fra familien og innga et tilsvar i begynnelsen av oktober. Vi arbeider nå med å forberede rettssaken som kommer opp i mars, hvor det blant annet vil bli belyst hvilken oppfølging han fikk i fengsel, sier Møse.

”

Jeg fortalte henne at jeg ikke trodde at Jonatan hadde lenge igjen å leve. Det er vanskelig å forklare, men en mor kjenner ting på kroppen.

BERGEN FENGSEL:

- Vurderer behov og risiko

– På grunn av taushetsplikt kan vi ikke besvare hvilke vurderinger vi gjorde i denne konkrete saken. Generelt så tilstreber vi en mest mulig hensiktsmessig plassering av innsatte, og i dette vurderer vi behov og risiko. Plassituasjonen og andre faktorer kan i mange tilfeller også ha betydning, sier fengselsleder Harald Åsaane.

– Det medfører ikke riktighet at avdeling M er en volds- og sedelighetsavdeling. Avdeling M er en avdeling hvor det er særlig tilrettelagt for programvirksomhet og endringsarbeid. Den ene fløyen i avdelingen er forbeholdt deltagere i et program for seksuallovbruddsdømte, på den andre fløyen er det innsatte domfelt for ulike andre lovbrudd. Innsatte i Bergen fengsel blir ikke fordelt på avdelingene basert på lovbruddskategori, det er derfor volds- og sedelighetsdømte ved alle avdelinger i fengslet, sier han.

AGDER FENGSEL AVD. MANDAL

- Ressursmessig krevende

– Agder fengsel har ingen kommentarer til denne konkrete saken nå, spesielt siden dette er en sak som skal belyses rettslig, sier fengselsleder Rolf Velle.

– Generelt kan jeg si at Agder fengsel har stort fokus på kartlegging av innsatte både ved innkommst og underveis i soningen. Vi jobber tett sammen med kommunale helsetjenester og spesialisthelsetjenester både for å avdekke grunner til bekymringer, og for å få på plass gode nok og målrettede nok tiltak for den enkelte. Vi har stort fokus på å følge opp de yngste, og forsøker å prioritere både egne ressurser og fokus fra helsetjenestene slik at soningen blir så skånsom som mulig, sier Velle.

– En utfordring både vi som fengsel har, og som en sikkert også ser i andre fengsler, er at det er krevende ressursmessig å sette av tilstrekkelig kapasitet til yngre sonere og andre som det er bekymringer rundt. Men vi gjør vårt aller beste for å sørge for så god normalitet og progresjon, og så godt soningsmiljø som mulig, innenfor de rammene vi er tildelt.

— JU§NYTT —

Nr. 5/2024

Fagsidene er skrevet av stipendiat ved UiT Norges arktiske universitet **Gjermund Aasbrenn**. Han har vært førstekonsulent i Justisdepartementets lovavdeling, advokatfullmektig i Arntzen de Besche, dommerfullmektig og konstituert tingrettsdommer ved Sør-Trøndelag tingrett, utreder i Høyesterett og konstituert lagdommer ved Hålogaland lagmannsrett.

E-post: gjermund.aasbrenn@uit.no

Nye lover i kraft

Denne oversikten dekker perioden 31. august 2024–11. oktober 2024.

JUSTIS- OG BEREDSKAPSDEPARTEMENTET

- Lov 20. desember 2023 nr. 110 om endringer i **konflikttrådsloven, straffeloven og straffeprosessloven** mv. (strafferettslige reaksjoner for ungdom og varetekt med elektronisk kontroll). (Delt ikraftsetting. Den 24. mai 2024 trådte følgende i kraft: Endringene i straffeloven § 361 første ledd bokstav a under del II, endringene i straffeprosessloven § 21a tredje ledd, § 28 femte ledd, § 56 første ledd fjerde punktum, § 57 første ledd tredje punktum, § 230 andre ledd første punktum og § 434 sjette ledd under del III, endringene i domstolloven § 41 første ledd under del IV og del XI, med unntak av endringene i oreigningslova § 30. Loven for øvrig trådte i kraft 1. september 2024, med unntak av endringene i straffeprosessloven § 184 b under del III og endringene i oreigningslova § 30 under del XI.)
- Lov 19. april 2024 nr. 19 om endringer i **utlendingsloven** (utvisning på grunn av omgåelsessekteskap). (15. september 2024.)
- Lov 7. juni 2024 nr. 29 om endringer i **finansavtaleloven** mv. (forbrukes rett til kontant betaling mv.). (Delt ikraftsetting. Endringen av finansavtaleloven § 2-1 i loven del I. Loven del II. Loven del III. I kraft 1. oktober 2024.)

ARBEIDS- OG INKLUDERINGSDEPARTEMENTET

- Lov 12. april 2024 nr. 14 om endringer i **lov om avtalefestet pensjon for medlemmer av Statens pensjonskasse** og enkelte andre lover (ny avtalefestet pensjon). (1. oktober 2024.)
- Lov 25. juni 2024 nr. 54 om endringer i integreringsloven, fol-

ketrygdloven og tannhelsetjenesteloven (innstramminger). (Delt ikraftsetting. Endringsloven del II (**folketrygdloven**) i kraft 1. oktober 2024.)

FINANSDEPARTEMENTET

- Lov 1. mars 2019 nr. 2 om register over reelle rettighetshavere. (Delt ikraftsetting. **Lov om register over reelle rettighetshavere** §§ 8–14 i kraft 1. oktober 2024.)
- Lov 22. juni 2022 nr. 79 om endringer i verdipapirhandeloven mv. (samleproposisjon). (Delt ikraftsetting. Endringsloven del II (**verdipapirfondloven**) og endringsloven del III (**AIF-loven**) i kraft 1. oktober 2024.)
- Lov 21. juni 2024 nr. 40 om nøkkelinformasjon om sammensatte og forsikringsbaserte investeringsprodukter (**PRIIIPs-loven**). (1. oktober 2024.)

HELSE- OG OMSORGSDEPARTEMENTET

- Lov 22. juni 2018 nr. 76 om endringer i **alkoholloven**, atome-nergiloven, folkehelseloven, legemiddeloven, lov om medisinsk utstyr og strålevernloven (overtredelsesgebyr mv.). (Delt ikraftsetting. Endringsloven del I i kraft 17. september 2024.)

SAMFERDSELSDEPARTEMENTET

- Lov 15. mars 2024 nr. 10 om endringer i **yrkestransportlova** (sentraltilknytningsplikt og justering av løyveplikten for drosjer). (1. september 2024.)

Offentlige anskaffelser og selskapsrett: Kontraktsinngåelse

Det følger av anskaffelsesforskriften § 25-1 femte ledd at **kontrakten «anses inngått når begge parter har signert kontrakten»**. Den samme regelen følger av anskaffelsesforskriften § 10-1 fjerde ledd og § 30-8 femte ledd, forsyningsforskriften § 21-1 femte ledd og § 26-7 femte ledd, konsesjonskontraktforskriften § 12-1 femte ledd og § 14-5 femte ledd og forskrift om forsvars- og sikkerhetsanskaffelser § 13-3 sjette ledd. Regelen fraviker det som ellers gjelder i norsk avtalerett. I EU/EØS-retten er det ikke oppstilt et krav om at avtalen må være signert av begge parter – regelen er særnorsk.

Formålet med den særnorske regelen er å skape et klart skjæringspunkt for håndhevelsesdirektivets regler om karens. Skjæringspunktet har for øvrig også betydning i andre sammenhenger – blant annet for domstolenes rett til å sette til side beslutninger

og adgang til å beslutte midlertidig forføyning jf. anskaffelsesloven §§ 8 og 9. Samtidig gjelder ikke fravikelsen fra det som ellers gjelder i norsk avtalerett for hele anskaffelsesretten. For eksempel vil reglene om avtalerettslig binding ha betydning for om det foreligger en ulovlig direkteanskaffelse. Se nærmere om disse spørsmålene i NOU 2024: 9 Ny lov om offentlige anskaffelser side 362–363.

I «miniprejudikatet» **HR-2024-1807-U** avklarte Høyesterett at «også andre – i dette tilfellet styrets leder alene – enn den eller de signaturberettigede etter aksjeloven § 6-31 kan signere kontrakten på vegne av en part, med den virkning at kontrakten anses inngått». Lagmannsretten hadde dermed tolket anskaffelsesforskriften § 25-1 femte ledd riktig, og anken ble forkastet i medhold av tvisteloven § 30-9 andre ledd.

Arbeidsrett: Søksmålsfristene når arbeidstaker har krevd forhandlinger, men forhandlingsmøte ikke blir holdt

Arbeidsmiljøloven § 17-4 oppstiller søksmålsfrister i tvister om oppsigelse, avskjed og suspensjon mv. Paragrafens første og andre ledd har denne ordlyden:

«Ved tvist om oppsigelse, avskjed, brudd på lovens regler om fortrinnsrett eller om det har foreligget ulovlig midlertidig ansettelse, innleie, eller suspensjon, er søksmålsfristen åtte uker. Dersom arbeidstaker bare krever erstatning, er søksmålsfristen seks måneder. Partene kan i den enkelte sak bli enige om en lengre søksmålsfrist.

Søksmålsfristen etter første ledd regnes fra forhandlingenes avslutning. Er forhandlinger ikke holdt, regnes fristen fra de tidspunkter som er nevnt i § 17-3 andre ledd.»

Etter § 17-3 kan arbeidstaker som vil gjøre gjeldende at en oppsigelse eller avskjed er ulovlig, at det er brudd på lovens regler om fortrinnsrett eller at det har skjedd en ulovlig midlertidig ansettelse, innleie eller suspensjon, kreve forhandlinger med arbeidsgiver. Det samme gjelder hvis arbeidstaker vil kreve erstatning på grunn av slike forhold. Paragrafens andre ledd, som det altså vises til i § 17-4 andre ledd andre punktum, regulerer fristen for å kreve forhandlinger, og fastsetter:

«Arbeidstaker som vil kreve forhandlinger må skriftlig underrette arbeidsgiver om dette innen to uker. Fristen til å kreve forhandlinger regnes fra:

- oppsigelsen eller avskjeden fant sted,
- arbeidsgiver avsto krav fra arbeidstaker om fortrinnsrett til ny stilling,
- arbeidstaker fratrådte ved tvist om det har foreligget ulovlig innleie eller midlertidig ansettelse, eller
- suspensjonens opphørstidspunkt.

Ved tvist om det foreligger lovlig innleie, midlertidig ansettelse eller suspensjon gjelder ingen frist for å kreve forhandlinger.»

I tilfeller hvor forhandlinger er krevd, men ikke blir holdt, følger det av rettspraksis at søksmålsfristen løper fra det tidspunkt det blir «klart» at det ikke vil bli holdt noe forhandlingsmøte, se for eksempel Rt-2003-385 avsnitt 17. En forutsetning må imidlertid være at forhandlinger ble krevd innenfor fristen for å kreve forhandlinger.

I **LB-2024-3300** ble arbeidstaker sagt opp 18. januar og krevde forhandlinger 1. februar, altså innenfor fristen for å kreve forhandlinger. Forhandlingsmøte ble imidlertid ikke holdt. Arbeidsgiver hadde foreslått to alternative datoer i e-post 2. februar, men arbeidstaker svarte påfølgende dag at hun var «altfor sliten og i dårlig form til å klare dette neste uke», og videre: «Jeg trenger ro frem til fødselen om cirka to uker [sic!], og så håper jeg vi kan gjennomføre møtet så fort som mulig etter det.» Arbeidsgiver svarte: «Da avventer vi nærmere forslag på dato fra deg. [...]». Arbeidsgiver hørte ikke noe mer før søksmålsvarsel fra arbeidstaker ble mottatt 11. august. Den 6. oktober tok arbeidstaker så ut søksmål mot arbeidsgiver med påstand om ugyldig oppsigelse og erstatning for økonomisk og ikke-økonomisk tap som følge av ugyldig oppsigelse.

Arbeidsgiver anførte at søksmålet skulle avvises fordi søksmålsfristen var oversittet. Utgangspunktet for søksmålsfristen var ifølge arbeidsgiver tidspunktet for oppsigelsen, altså 18. januar. I så fall løp søksmålsfristen til 15. mars. Arbeidstaker hadde på sin side basert seg på at søksmålsfristen startet å løpe på tidspunktet for søksmålsvarselet. I så fall løp søksmålsfristen ut 6. oktober – samme dato som stevningen ble inngitt.

Skulle søksmålet avvises fordi søksmålsfristen var oversittet?

Tingretten fremmet saken, og lag-

mannsretten forkastet anken over tingrettens kjennelse.

Etter tingrettens syn var det «klart» at forhandlinger ikke ville bli holdt først da arbeidsgiver mottok søksmålsvarselet. Tingretten uttalte blant annet:

«Når forhandlinger ikke ble avslått, og partene avventet nytt møtetidspunkt, må ukklarheter og forsinkelser vanligvis ramme arbeidsgiver. Det er med andre ord arbeidsgiver som i utgangspunktet må bære risikoen for ikke å ha avklart forhandlingsspørsmålet ved en enkel e-post eller SMS til arbeidstaker, der det eksempelvis kunne vært skrevet at man anså det klart at forhandlinger ikke ville avholdes. Det var nettopp dette som ble gjort i eksempelvis HR-2013-1286-U. For retten å fastsette et mer eller mindre tilfeldig tidspunkt for når det ble 'klart' at forhandlinger ikke skulle avholdes, vil innebære rene spekulasjoner i faktum, og medføre at det oppstilles en høyst uklar og vanskelig anvendbar rettsregel.

[...]

Når arbeidsgiver som her unnlater å foreta nærmere avklaringer må dette etter rettens syn gå ut over den part som både har en plikt, foranledning og klar interesse av å få fastslått spørsmålet om gjennomføring av forhandlingsmøte, og derigjennom søksmålsfristens utgangspunkt.»

Lagmannsretten kunne «i det vesentlige slutte seg til tingrettens begrunnelse».

Lagmannsrettens kjennelse er rettskraftig etter at den ikke ble anket til Høyesterett. En lagmannsrettsavgjørelse har ikke i seg selv noen rettskildemessig vekt, men etter min mening er avgjørelsen velbegrunnet, og advokater som bistår arbeidsgivere bør uansett merke seg uttalelsene som er gjengitt ovenfor.

Nøkkelavsnitt: 46–48, 54 og 72–74.

Ekspropriasjonsrett: Ikke erstatning for midlertidige støyulempere

I **HR-2014-1717-A** behandlet Høyesterett en anke over over-skjønn i forbindelse med en veiutbygging. Eierne av fem naboeiendommer krevde erstatning for støyulempere under anleggsperioden, men det fikk de ikke av Høyesterett. Når verdireduksjonen på eiendommene var midlertidig, forelå det ikke noe økonomisk tap, sml. naboloven § 9. Det er først dersom eiendommen blir

solgt eller verdireduksjonen faktisk blir realisert på annen måte – innenfor perioden for den midlertidige verdireduksjonen – at det vil kunne oppstå et relevant økonomisk tap. En dommer dissenterte, idet han mente at økonomisk tap forelå.

Barnerett: Plikten til å betale barnebidrag

Begge foreldrene har, etter evne, underholdsplikt for barnet, jf. barneloven § 66. Når en forelder ikke bor sammen med barnet, følger det av § 67 at vedkommende skal betale barnebidrag. Paragraf 67 tredje ledd første punktum fastslår at det er barnet som har rett til bidraget. Når ikke annet er fastsatt, skal bidraget etter bestemmelsens andre punktum betales til «den barnet bur sammen med fast». Hvor barnet skal bo, er regulert i § 36. Foreldrene kan bestemme dette ved avtale. Blir de ikke enige, avgjøres spørsmålet av retten.

Men gjelder bidragsplikten også når barnet bor hos en annen forelder enn den barnet etter avtale eller rettsavgjørelse skal bo hos? Høyesterett svarte ja på dette spørsmålet i **HR-2024-1686-A**. Sagt med andre ord: **Det er den av foreldrene som et barn faktisk bor hos, som skal motta bidrag til barnet, uavhengig av hva som måtte være bestemt om hvor barnet skal bo.**

Tolkingsresultatet hadde klar støtte i ordlyden i barneloven § 67 første ledd første punktum, hvor det heter: «Der ein eller begge foreldra ikkje bur saman med barnet, skal vedkomande betale faste pengetilskot til forsyting og utdanning.» Verken andre lovbestemmelser, lovforarbeider, forvaltningspraksis eller andre rettskilder kunne begrunne en annen løsning.

Når det gjelder vurderingen av hvor barnet faktisk bor, presiseres imidlertid i avsnitt 48:

«[S]elv om plikten til å betale barnebidrag beror på hvor barnet faktisk bor, er det naturlig å ta den fastsatte ordningen som utgangspunkt for den faktiske vurderingen. Det er først når en annen ordning har vist seg å ha en viss varighet og fasthet, at det kan konkluderes med at det faktiske bosted er et annet enn det som er gyldig fastsatt.»

Nøkkelavsnitt: 40 og 47– 48.

Yrkesskadedekning og hjemmekontor: Arbeidstakere er ikke yrkesskadedekket når de tar pauser på hjemmekontor

Av folketrygdloven § 13-6 første ledd fremgår at arbeidstakere som er medlemmer i trygden, er yrkesskadedekket. Nærmere vilkår – de såkalte bedriftsvilkårene – står i § 13-6 andre ledd:

«Yrkesskadedekningen gjelder for yrkesskader som oppstår mens arbeidstakeren er i arbeid på arbeidsstedet i arbeidstiden.»

Høyesterett har i **HR-2024-1571-A** avklart forståelsen av «i arbeid» når skaden skjer i en pause fra arbeid på hjemmekontor.

En lege tok under en helgevakt en matpause i hjemmet, etter å ha hatt en arbeidsøkt der. Da hun gikk ut i hagen for å spise, falt hun og skadet foten stygt. Planen var at hun etter pausen skulle reise inn til sykehuset og fortsette arbeidet.

Det var dissens 3–2. **Førstvoterende som talsmann for flertallet kom til at legen ikke var «i arbeid», og hun var derfor ikke yrkesskadedekket.** Oppsummert var begrunnelsen at skader som skjer i pauser fra arbeidet på hjemmekontor, faller utenfor lovens ordlyd. De særtrekkene som knytter seg til hjemmet, tilsa videre at en arbeidstaker bare er dekket på hjemmekontor mens arbeid utføres. Den romslige praksisen som gjelder for skader som skjer i pauser på det ordinære arbeidsstedet, fikk da ikke anvendelse. Mindretallet mente på sin side at det fulgte av langvarig lovforståelse at matpauser omfattes av yrkesskadedekningen og at dette også måtte gjelde matpauser på hjemmekontor.

Nøkkelavsnitt: 35–37 og 44.

Strafferett: Grensen mellom vanlig og grov regnskapsovertredelse

Straffansvar for **regnskapsovertredelse** følger av **straffeloven § 392**. Bestemmelsen rammer den som overtrer regler om bokføring og dokumentasjon av regnskapsopplysninger fastsatt i lov eller forskrift. Strafferammen for vanlig overtrødelse er bot eller fengsel inntil 2 år. Etter **§ 393** skjerpes imidlertid strafferammen til fengsel inntil 6 år **når regnskapsovertredelsen er grov**. Avgjørelsen av om overtrødelsen er grov beror på en helhetsvurdering, der det «særlig» legges vekt på om:

- det er brukt uriktig eller villedende informasjon eller et uriktig dokument,
- den er begått over lang tid,
- den er begått av noen ved brudd på den særlige tillit som følger med hans stilling eller virksomhet,
- den har gitt betydelig økonomisk fordel,
- det forelå risiko for betydelig skade av økonomisk eller annen art, eller
- den har gjort det vanskelig å kontrollere virksomheten.»

HR-2024-1572-A kaster lys over grensedragningen.

Tiltalte var innehaver av et enkeltmannsforetak og hadde i en periode på ett år og ni måneder unnlatt å sørge for løpende og ajourført bokføring. Omsetningen var 3,7 millioner kroner i perioden.

Høyesterett kom til at regnskapsovertredelsen ikke var grov, og la først og fremst vekt på at den mangelfulle bokføringen ikke skjedd med sikte på å unndra skatt og merverdiavgift, eller for å skjule andre straffbare forhold, jf. avsnitt 19–24. Overtrødelsen var imidlertid «på grensen mot grov», jf. avsnitt 29.

Lagmannsrettens straff på fengsel i 30 dager ble stående. Det er ikke grunnlag for å idømme samfunnsstraff. **Som hovedregel idømmes ubetinget fengselsstraff ved vesentlige overtrødelse av regnskapslovgivningen,** jf. avsnitt 27. Om samfunnsstraff uttales i avsnitt 31:

«Ved regnskapsovertredelse veier allmennpreventive hensyn tungt. Selv om det i rettspraksis er lagt til grunn at samfunnsstraff etter omstendighetene vil kunne ha sin plass som en mellomgruppe mellom betinget og ubetinget fengsel, jf. blant annet Rt-2004-1074 avsnitt 23 og Rt-2008-334, finner jeg at alvoret i overtrødelsen i dette tilfellet taler mot en reaksjon i frihet ...».

Nøkkelavsnitt: 15 og 17–18.

Strafferett og inndragning I: Inndragning er en egen ankegjensstand

I både straffeprosessen og sivilprosessen skilles det mellom **ankegjensstand** og **ankegrunner**. Ankegjensstanden er – enkelt sagt – den delen av avgjørelsen som angripes. Ankegrunnene er angrepslinjene.

Ved anke over dom i straffesak er straffeprosessloven § 314 om kravene til ankeklæringen et naturlig utgangspunkt. Paragrafen sier nemlig implisitt også noe om hva som er ankegjensstand og ankegrunner i dette typetilfellet.

Etter § 314 første ledd nr. 1 skal ankeklæringen nevne «den dom som angripes, om anken gjelder hele dommen eller bare enkelte tiltaleposter, og om den omfatter avgjørelse om inndragning». I dette ligger at avgjørelsen av hver tiltalepost i utgangspunktet er en egen ankegjensstand, men det gjelder likevel som hovedregel bare ved realkonkurrens (flere handlinger). Ved idealkonkurrens (en og samme handling) er hovedregelen at det er handlingen som sådan som er ankegjensstand. Et unntak er dersom anken gjelder lovanvendelsen under skyldspørsmålet. I et slikt tilfelle er det naturlig å legge til grunn at bare er anvendelsen av det aktuelle straffebudet som er gjort til ankegjensstand. Og gjelder anken reaksjonsspørsmålet, er alltid hele dommen – i den utstrekning tiltalte er funnet skyldig – ankegjensstand selv om dommen omfatter flere tiltaleposter. Se nærmere om dette i Erik Keiserud, Knut Erik Sæther, Morten Holmboe, Hans-Petter Jahre, Magnus Matningsdal og Jarle Golten Smørdal, Straffeprosessloven: Kommentartutgave, § 314, note 3, Juridika, revidert 1. januar 2024.

Videre er altså **avgjørelse om inndragning en egen ankegjensstand**. Dette følger direkte av ordlyden i § 314 første ledd nr. 1.

Av § 314 første nr. 2 og 3 fremgår det at det ved anke over dom i straffesak er fire ankegrunner. Den første er saksbehandlingen. I § 314 første ledd nr. 3 er det presisert at hver saksbehandlingsfeil er en egen ankegrunn. De tre øvrige ankegrunnene er bevisbedømmelsen under skyldspørsmålet, lovanvendelsen under skyldspørsmålet og reaksjonsspørsmålet.

Inndelingen i ankegrunner kan ha adskillig praktisk betydning i straffeprosessen. I straffeprosessen er nemlig regelen at fremsettelse av en ny ankegrunn regnes som en ny anke i relasjon til

ankefristen, se for eksempel HR-2020-1255-U avsnitt 10. Regelen er den motsatte i sivilprosessen ved at det – innenfor rammen av reglene om prosessuell preklusjon – er adgang til å påberope nye ankegrunner etter utløpet av ankefristen, se for eksempel HR-2019-223-U avsnitt 16.

Ved anke over dom i sivil sak er for øvrig ankegjensstanden hvert enkelt krav (med mindre retten har avsagt deldom etter tvisteloven § 16-1 andre ledd). Ankegrunnene er bevisbedømmelsen, rettsanvendelsen og saksbehandlingen. Her kan det vises til tvisteloven § 29-9 tredje ledd bokstav d og f sammenholdt med § 29-4 første ledd og § 29-3 første ledd.

At avgjørelse om inndragning er en egen ankegjensstand, innebærer blant annet at det er en forutsetning for at ankeinstansen skal ha kompetanse til å overprøve en avgjørelse om inndragning, at den er anket. Dette illustreres av **HR-2024-1610-U**. Tingretten hadde dømt tiltalte for medvirkning til kreditorbegunstigelse til fengsel i 45 dager. Tingretten idømte imidlertid ikke inndragning. Tiltalte anket «hele dommen» til lagmannsretten, men det kunne rimeligvis ikke forstås slik at det omfattet avgjørelsen om inndragning når inndragning ikke var idømt. Påtalemyndigheten anket ikke. Under ankeforhandlingen la likevel aktor ned påstand om inndragning, og lagmannsretten idømte inndragning. Høyesterett opphevet lagmannsrettens dom uten ankeforhandling i medhold av straffeprosessloven § 323 tredje ledd bokstav a, med denne begrunnelsen:

«En avgjørelse om inndragning som er avsagt sammen med straffekravet, er en egen ankegjensstand, jf. straffeprosessloven § 314 første ledd nr. 1. Forutsetningen for at ankeinstansen skal kunne overprøve underinstansens avgjørelse av inndragningsspørsmålet, er dermed at det er anket over inndragningen.

I vår sak hadde påtalemyndigheten ikke anket over avgjørelsen om ikke å foreta inndragning. Vilklårene for å gå utenfor ankegjensstanden etter straffeprosessloven § 342 tredje ledd var heller ikke til stede.

Lagmannsretten hadde da ikke kompetanse til å idømme inndragning. Utvalget finner det etter dette enstemmig klart at domslutningen punkt 2 må oppheves.»

Strafferett: Diverse straffutmåling

Jeg tar også med en kort omtale av følgende straffutmålingsavgjørelser fra Høyesterett:

• **HR-2024-1673-A:** Straffutmåling for «**overrumplingsvoldtekt**». Etter å ha flørtet og danset tett sammen på et utested stod fornærmede tett inntil tiltalte, som satt på en barkrakk. Plutselig tok tiltalte en hånd inn under fornærmedes skjørt og stakk en eller flere fingre opp i hennes vagina bakfra. Dette rammes av alternativet «ute av stand til å motsette seg handlingen» i straffeloven § 291 bokstav b, jf. også HR-2023-2193-A, som knytter seg til samme sak. Normalstraffen ved innføring av fingre i skjede er fengsel i 3 år og 3 måneder, jf. Rt-2013-848. I HR-2022-2225-A ble straffen satt til fengsel i 2 år og 5 måneder under henvisning til at det dreide seg om en kortvarig impulshandling, ung alder og at tiltalte hadde beklaget hendelsen, noe som hadde bidratt til å oppklare saken. I HR-2024-1673-A gav førstvoterende uttrykk for at saken «langt på vei [var] sammenliknbar med HR-2022-2225-A», jf. avsnitt 35. Det var da «ikke [...] grunnlag for å utmåle en annen straff i denne saken enn hva som ble utmålt i HR-2022-2225-A, fengsel i 2 år og 5 måneder», jf. avsnitt 37. Imidlertid ble det gjort et fradrag med 2 måneder på grunn av lang saksbehandlingstid, jf. avsnitt 38. Én dommer dissentererte og mente straffen burde settes til fengsel i 1 år og 4 måneder.

• **HR-2024-1672-A:** Straffutmåling for **seksuell omgang med barn under 14 år**. Tiltalte, som var 21 år, hadde ved tre anledninger i løpet av en periode på om lag fire uker hatt seksuell omgang, herunder vaginale samleier, med en jente på 13 år, jf. straffeloven § 299. Det var en slik sammenheng i tid, sted og forsett at det dreide seg om ett sammenhengende straffbart forhold, jf. avsnitt 14. Minstestrafen er fengsel i 3 år, jf. straffeloven § 300, og normalstraffen er fengsel i 4 år, jf. avsnitt 16–17. Én gangs seksuell omgang med de skjerpene forholdene som samlet sett forelå saken ville isolert sett kvalifisert til fengsel i 4 år og 1 måned, jf. avsnitt 24. Betydningen av at det dreide seg om tre anledninger utlegges slik i avsnitt 26: «Etter min mening må det utmåles et ikke ubetydelig tillegg i straffen for at den seksuelle omgangen har funnet sted ved tre klart adskilte anledninger, likevel slik at den samlede straffen må bli merkbart lavere enn om vi hadde stått overfor voldtekt av tre ulike fornærmede. Samlet sett mener jeg at voldtektene kvalifiserer for en

straff på fengsel i 5 år og 3–4 måneder.» Den samlede straffen ble satt til 5 år og 4 måneder når det også ble tatt hensyn til at tiltalte hadde fått fornærmede til å ta seksualiserte bilder og videoer av seg selv og sende dem til ham.

• **HR-2024-1629-A:** Straffutmåling for **drapsforsøk**. Domfelte hadde med drapsforsett og på nært hold skutt ett skudd med pistol mot en mann som han hadde hatt en uoverensstemmelse med. For dette ble han dømt for drapsforsøk, jf. straffeloven § 275, jf. § 16, og for grov ulovlig bevæpning med skytevåpen på offentlig sted, jf. § 189 a. Det gjelder ingen normalstraff for drapsforsøk. Sentrale straffutmålingsmomenter er «i hvilken utstrekning forsøket omfatter fullbyrdelse av handlinger som kunne vært straffet etter alternative bestemmelser, varigheten og intensiteten av forsøket, og hva som er årsaken til at forsøket oppgis». Et riktig utgangspunkt i den aktuelle saken var fengsel i 6 år og 6 måneder, jf. avsnitt 29. Utgangspunktet for tilfellet av grov ulovlig bevæpning med skytevåpen på offentlig sted var fengsel i 6 måneder, jf. avsnitt 35. Tillegget i den samlede straffen ble fengsel i 4 måneder, og med fradrag for 2 måneder for lang saksbehandlingstid ble den samlede straffen fengsel i 6 år og 8 måneder.

• **HR-2024-1820-U:** Straffutmåling for **trussel mot offentlig tjenesteperson**. Tiltalte hadde drapstruet en politibetjent i forbindelse med innbringelse i politibil, jf. straffeloven § 155. For dette ble han i lagmannsretten dømt til fengsel i 30 dager. Ettersom tiltalte var frifunnet i tingretten, men domfelt i lagmannsretten, avsa ankeutvalget en begrunnet ankenektelse. Dette er den første høyesterettsavgjørelsen under straffeloven 2005 om straffutmåling for et rent trusseltilfelle. Avgjørelsen bekrefter at straffutmålingspraksis fra 1902-loven fortsatt gir veiledning, jf. avsnitt 10. Det skal «nærest unntaksfritt skal reagerast med vilkårslaust fengsel», jf. avsnitt 8. Lagmannsrettens straff hadde «ikkje blitt for streng», jf. avsnitt 11. For ordens skyld: Dette betyr ikke nødvendigvis at Høyesterett ville utmålt like mild straff som lagmannsretten om anken hadde vært behandlet i avdeling. Avgjørelsen gir like fullt en del veiledning på det generelle planet.

Strafferett og inndragning II: Inndragning av bil etter organisert kappkjøring

Straffeloven § 69 første ledd bokstav c gir hjemmel for inndragning av «[t]ing som [...] har vært brukt eller bestemt til bruk ved en straffbar handling». Virkningen av at vilklårene for inndragning er oppfylt, er at tingen «kan inndras». Om denne vurderingen heter det i § 69 tredje ledd:

«Ved avgjørelsen av om inndragning skal foretas, og hvilket omfang inndragningen skal ha, skal det særlig legges vekt på om inndragning er påkrevd av hensyn til en effektiv håndheving av straffebudet, og om den er forholdsmessig. Når forholdsmessigheten vurderes, skal det blant annet legges vekt på andre reaksjoner som ilegges, og konsekvensene for den som inndragningen rettes mot.»

I **HR-2024-1687-A** hadde domfelte deltatt i en organisert ulovlig kappkjøring, der farten til tider var oppe i 180 km/t i en 100-sone. Etter at selve kappkjøringen var avsluttet, forsøkte han å stikke fra en sivil politibil. Da ble gjennomsnittshastigheten hans over en strekning på mer enn ni kilometer målt til 211 km/t. Det var to passasjerer i bilen.

I tingretten ble han dømt til fengsel og tap av førerrett. I tillegg ble bilen, en BMW 330XD, inndratt. Han anket over inndragningen, men den ble opprettholdt i lagmannsretten. Høyesterett fastholdt dette.

Førstvoterende har i avsnitt 9–24 en instruktiv gjennomgang av vurderingen etter straffeloven § 69 tredje ledd generelt og

forholdsmessighetsvurderingen og inndragning av biler spesielt. Lagmannsretten hadde oppsummert rettstilstanden slik:

«Ut fra de ovenfor nevnte forarbeidene bør adgangen til inndragning av bil benyttes med varsomhet, likevel slik at inndragning kan besluttes i graverende tilfeller. Lagmannsretten viser til at lovforarbeidene spesifikt peker på muligheten for nettopp inndragning av bil som er brukt til 'villmannskjøring.»

Etter førstvoterendes syn var dette «en dekkende beskrivelse av gjeldende rett», jf. avsnitt 24.

En annen aktuell problemstilling er for øvrig inndragning av bil etter gjentatt ruspåvirket kjøring. I Hålogaland lagmannsretts dom

16. oktober 2024 (24-090665AST-HALO) hadde tiltalte begått to tilfeller av ruspåvirket kjøring i løpet av fem uker med en alkoholkonsentrasjon i blodet på henholdsvis 3,56 [sic!] og 2,68 promille. I begge tilfeller dreide det seg om kjøring hjemmefra til det lokale vinmonopolet, og hvor turen tilbake endte i grøfta. Strekningen var «3–4 km» hver vei, og kjøringen skjedde «på dagtid og langs tett bebygd vei som også er skolevei». Han var tidligere dømt for ruspåvirket kjøring to ganger, men disse dommene lå langt tilbake i tid. Lagmannsretten idømte ikke inndragning, men dommen er ikke rettskraftig.

Nøkkelavsnitt: 22–24, 27 og 30.

Elektronisk kontroll av besøksforbud og kontaktforbud og Grunnloven § 97: Ikke adgang til elektronisk kontroll basert på mistanke om brudd på forbud som har skjedd før lovens ikrafttredelse

Ved lov 20. desember 2023 nr. 111, i kraft 8. april 2024, fikk påtalemyndigheten hjemmel for å ilegge elektronisk kontroll av besøksforbud og kontaktforbud. Reglene fremgår av straffeprosessloven § 222 g flg. Etter § 222 g første ledd første punktum er vilkårene at «den forbudet retter seg mot, med skjellig grunn mistenkes for brudd på forbudet, og elektronisk kontroll anses nødvendig for at forbudet skal bli overholdt».

I den uttrekning det gjelder mistanke om brudd på forbud som har skjedd før loven trådte i kraft 8. april 2024, har en ileggelse av elektronisk kontroll åpenbart et element av tilbakevirkning ved seg. I **HR-2024-1737-A** kom da også Høyesterett til at det **ikke er adgang til elektronisk kontroll basert på mistanke om brudd på forbud som har skjedd før loven trådte i kraft.**

Kjennelsen inneholder også generel-

le uttalelser om normen for grunnlovsprøvingen. **Høyesterett bygger videre på det etablerte skillet mellom egentlig og uegentlig tilbakevirkning**, se særlig avsnitt 60–78. Det oppsummeres slik i avsnitt 67:

«[D]ersom straffeprosessloven § 222 g direkte knytter tyngende rettsvirkninger til tidligere handlinger eller begivenheter – såkalt egentlig tilbakevirkning – kreves det sterke samfunnsmessige hensyn for at lovbestemmelsen skal stå seg overfor Grunnloven § 97. Dersom bestemmelsen derimot griper inn i etablerte rettsposisjoner – såkalt uegentlig tilbakevirkning – er det bare den særlig urimelige eller urettferdige tilbakevirkningen som rammes.»

I den aktuelle saken var normen «sterke samfunnsmessige hensyn», jf. avsnitt

78. Videre ble det i avsnitt 80 presisert at de sterke samfunnsmessige hensynene måtte være knyttet til behovet for tilbakevirkning og ikke til den generelle begrunnelsen for bestemmelsen. Sterke samfunnsmessige hensyn forelå da ikke.

Kjennelse avklarer også et prosessuelt spørsmål – nemlig at **den som skal beskyttes av den elektroniske kontrollen ikke har rett til å anke domstolens avgjørelse om ikke å ilegge elektronisk kontroll.** Se om dette i avsnitt 87–97. **Noe annet er at den forbudet skal beskytte har rett til å anke domstolens avgjørelse om ikke å ilegge forbud**, men det gjelder forbudet, og ikke den elektroniske kontrollen, jf. også HR-2023-2113-A avsnitt 41.

Nøkkelavsnitt: 67, 74–78, 81 og 94.

Sakskostnader: Rettelse av Jušnytt nr. 2/2024

I Jušnytt nr. 2/2024 omtalte jeg **HR-2024-307-U**, som gjaldt forståelsen av spesialbestemmelsen i tvisteloven § 20-5 første ledd tredje punktum om godtgjøring for partens eget arbeid med saken. I avgjørelsen uttalte Høyesterett i avsnitt 19–20:

«Dette innebærer etter utvalgets oppfatning at **parten [etter spesialbestemmelsen om godtgjøring for partens eget arbeid med saken] bare har krav på å få dekket faktiske kostnader han er påført**, men ikke det som eventuelt er spart ved at det ikke er engasjert en prosessfullmektig, jf. HR-2023-767-U. Den saken gjaldt riktignok sakskostnader knyttet til internadvokaters prosessoppdrag som ble beregnet etter tvisteloven § 20-5 første ledd første punktum. I avsnitt 19 fremgår det at sakskostnader i disse tilfellene ikke kunne fastsettes med utgangspunkt i hva det ville ha kostet den aktuelle parten å benytte en ekstern advokat».

Etter utvalgets oppfatning kan dette ikke stille seg annerledes i saker der en selvprosederende part krever dekning for eget arbeid etter bestemmelsens første ledd tredje punktum.»

Jeg leste avgjørelsen slik at partens faktiske kostnader er en øvre grense for det som erstattes også etter spesialbestemmelsen om godtgjøring for partens eget arbeid med saken. Slik oppfattet også lagmannsretten avgjørelsen ved den videre behandlingen etter opphevelsen. Lagmannsrettens nye avgjørelse ble imidlertid anket til Høyesterett, og Høyesterett hadde da et annet syn, jf. **HR-2024-1492-U**.

Det var korrekt av lagmannsretten å legge til grunn at parten ikke kunne kreve «det som eventuelt er spart ved at det ikke er engasjert en prosessfullmektig», jf. avsnitt 16. Men lagmannsretten hadde anvendt loven feil når den hadde «nøyd seg med å konstatere» at parten «ikke er påført utgifter», og dermed «ikke vurdert om selskapet har krav på 'rimelig godtgjøring' som følge av det

arbeidet selskapets daglige leder har lagt ned i anledning saken, jf. tvisteloven § 20-5 første ledd tredje punktum», se avsnitt 17. **I dette må det ligge at partens faktiske kostnader likevel ikke er en øvre grense for det som erstattes etter spesialbestemmelsen om godtgjøring for partens eget arbeid med saken.**

Det kan kanskje også uttrykkes slik at spesialbestemmelsen om godtgjøring for partens eget arbeid med saken – i motsetning til de fleste øvrige bestemmelsene i tvisteloven kapittel 20 – ikke er en erstatningsregel, men en vederlagsregel.

Jeg må nok innrømme at jeg synes de to avgjørelsene fra Høyesterett ikke er helt enkle å forene, men den siste avgjørelsen må uansett legges til grunn. Og regelen som kommer til uttrykk i den er fornuftig nok. I praksis vil det være utfordrende for en part å sannsynliggjøre faktiske kostnader. Slik sett bidrar regelen til at adgangen til godtgjøring for partens eget arbeid med saken ikke blir illusorisk. Regelen er også best i samsvar med lovforarbeidene, jf. Ot.prp nr. 51 (2004–2005) side 448:

«Erstatningen er begrenset til 'rimelig godtgjøring'. I utgangspunktet er ikke erstatningen begrenset til partens dokumenterte tap på grunn av eget arbeid, men dette antas å være normaltifelle. I de tilfeller tapet ikke kan dokumenteres, vil kravet til 'rimelig godtgjøring' gi en tilstrekkelig begrensnings i forhold til erstatningens størrelse.»

Jeg må nok innrømme at jeg synes de to avgjørelsene fra Høyesterett ikke er helt enkle å forene.

AI-løsninger, skreddersydd for juridisk arbeid

Vi hjelper våre kunder å ta steget inn i fremtidens juridiske arbeid og ligge i forkant i en stadig mer digital verden. Sammen skreddersyr vi løsninger basert på unik innsikt om juss, advokatarbeid og teknologi, med det siste innen AI som grunnmur for kundens AI-reise.

La en nye Saga begynne.

Bosse Langaas
Founder Saga

Knut-Magnar Aanestad
Founder Saga

Dan Sørensen
Founder Saga

Skoghøy med ny bok om ekspropriasjonsrett

Tidligere høyesterettsdommer og nå advokat Jens Edvin A. Skoghøy har skrevet en viktig bok om norsk ekspropriasjonsrett, mener Hjort-partner Kristin Bjella. – Boken er den eneste av sitt slag i nyere litteratur, sier hun.

TEKST OG FOTO: NINA SCHMIDT

”
Jeg valgte ekspropriasjonsrett som spesialfag på universitetet, så det har vært en ungdomsdrøm å skrive denne boken.

Norsk ekspropriasjonsrett

Forfatter: Jens Edvin A. Skoghøy
Forlag: Universitetsforlaget
Antall sider: 288
Pris: 899 kroner

Jens Edvin A. Skoghøys nye bok Norsk ekspropriasjonsrett ble lansert på et arrangement i regi av hans nye arbeidsgiver Kvale nylig.

– Jeg valgte ekspropriasjonsrett som spesialfag på universitetet, så det har vært en ungdomsdrøm å skrive denne boken. Jeg har drevet med ekspropriasjonsrett som advokat i Tromsø på 1980-tallet, jeg skrev artikler om faget som nyutdannet jurist, og var leder for et utvalg på begynnelsen av 2000-tallet som vurderte forholdet mellom arealplaner og ekspropriasjonsrettsstatning. Og så har jeg hatt erfaring med denne type saker fra Høyesterett.

– Disse ulike tilnærmingene til faget har vært inspirerende og berikende, innledet Skoghøy.

POLITISK STRID

På 1970- og 1980-tallet stod det sterk politisk strid om ekspropriasjonsretten, og det var stor faglig uenighet, fortalte han.

– I en skjellsettende høyesterettsdom fra 1976, Kløfta-saken, var spørsmålet om ekspropriasjonsrettsstatningsloven av 1973 var i strid med Grunnloven § 105. Dom ble avsagt under sterk dissens, ti mot sju, og frontene i Høyesterett stod steilt mot hverandre.

Faglig uenighet går vanligvis ikke utover de kollegiale forholdene i Høyesterett, påpekte han.

– Men det sprakk i Kløfta-saken. Det var en periode der flertallet og mindretallet spiste lunsj ved forskjellige bord. Men nå har den politiske striden i stor grad lagt seg, og faget er kommet over i et smulere farvann, sa Skoghøy.

Hans siktemål er at boken skal kunne fungere som oppslagsverk for praktikere, samtidig som den kan brukes som en lærebok for studenter.

TETTPAKKET

Kvale hadde invitert partner i Hjort, ekspropriasjonsekspert Kristin Bjella (H), til å gi boken en muntlig anmeldelse.

– Boken gir en fullstendig beskrivelse av eks-

– Det man ikke må glemme, er at ekspropriasjon er veldig tøft å stå i for den grunneieren som blir utsatt for det. Og det synes jeg ofte blir undervurdert av den offentlige eksproprianten, sa Kristin Bjella, som er full av lovord om Jens Edvin A. Skoghøys ferskeste bok.

propriasjonsretten og ekspropriasjonsprosessen fra begynnelse til slutt, og det har jeg savnet lenge. Den er den eneste av sitt slag i nyere litteratur. Den siste fullstendige fremstillingen var Fleischers bok Norsk ekspropriasjonsrett fra 1978, så dette var på tide, sa Bjella.

Boken er kort, bare på 288 sider, men den er tettpakket, fremholdt hun.

– Og så har du noen rettspolitiske fraspark, men det skulle jo bare mangle, i en bok fra Skoghøy. Fra en praktikers ståsted er det befriende lite av utbroderende, filosofiske vurderinger. Men jeg mener at boken også bør ha forvaltningen og domstolen som målgruppe, da den er like mye en god håndbok for dem.

– Du skriver også godt om det menneskerettslige perspektivet og de folkerettslige forpliktelsene, og etter mitt syn er dette en veldig god fremstilling av det sentrale og det praktiske.

GODT SORTERT

I del to, som omhandler den materielle ekspropriasjonsretten, forklares vilkårene for ekspropriasjon i oreigningsloven, plan- og bygningsloven, vegloven og deretter erstatningsutmåling etter vederlagsloven, fortalte hun.

– Her er også omfattende rettspraksis omtalt, og jeg synes du har sortert godt ut det viktigste, og teksten er lett å følge. Jeg har lett etter noe som mangler i boken, men har ikke funnet det, sa hun.

Også svært praktisk nyttig er gjennomgangen av forholdene mellom tvisteloven og skjønnsprosessloven i del tre om prosessuell ekspropriasjonsrett, mente hun.

– Og så er det et fyldig og bra register over litteratur og rettspraksis. At du har greid å skrive inn hele ekspropriasjonsretten på 288 sider, synes jeg er ganske imponerende. Det er lett å finne omtale av sentrale temaer, det er lett å finne hovedpoenger, og det er gode kildehenvisninger. Det er også fint at du har tatt med lange sitater fra sentrale dommer. Alt i alt er dette en veldig praktisk og god håndbok. •

JUS – Juristenes utdanningscenter

Årlig ajourføring i rettsutviklingen

JUS tilbyr en rekke kurs i høst som gir verdifull innsikt i aktuelle juridiske problemstillinger og den seneste utviklingen innen ulike rettsområder.

DET ÅRLIGE KONTRAKTSRETTSKURSET

Fokus på utviklingen i garantiretten, kontraktsrettslige problemstillinger innen IP-rettigheter og hvilke konsekvenser det har å ta feil av egne kontraktsplikter. Førsteamanuensis Herman Bruslerud ved UiO informerer om hva som er nytt i kontraktsretten.

Tid: 6. november. **Sted:** Oslo / Livestream. **Pris:** 4900 kroner.

DET ÅRLIGE PERSONSKADEERSTATNINGSRETTSKURSET

Temaer er sentrale endringer i lovgivning og rettspraksis og spesifikke juridiske problemstillinger, som forholdet mellom allment akseptert viten og prinsippet om fri bevisvurdering, oppreisningserstatning og arbeidsulykkesbegrepet.

Tid: 14. - 15. november. **Sted:** Sandefjord / Livestream. **Pris:** 6750 kroner.

DET ÅRLIGE AJOURFØRINGSKURSET

Her får du på kort tid ajourført dine kunnskaper på sentrale rettsfelt. Vi legger opp til en oversikt over 16 rettsområder, i tillegg vil det utarbeides et kompendium som gir deg henvisninger til kilder og kort omtale av lovendringer og praksis.

Tid: 25. november. **Sted:** Oslo / Livestream. **Pris:** 4900 kroner.

ETISKE DILEMMAER - ETIKK FOR ADVOKATER

Kurset gjennomgår Advokatforeningens etiske regler og andre etiske normer av betydning for advokater, og setter deltakerne på prøve gjennom arbeid med konkrete etiske dilemmaer.

Tid: 2. desember. **Sted:** JUS Lab, Oslo **Pris:** 4000 kroner.

INNFØRING I OFFENTLIGE ANSKAFFELSER

Advokat Oda Hellenes Ekre er foreleser, og gir en grunnleggende innføring i anskaffelsesregelverket, med særlig fokus på de viktigste praktiske utfordringene - for både oppdragsgivere og tilbydere.

Tid: 5. - 6. desember. **Sted:** JUS Lab, Oslo **Pris:** 6750 kroner.

De oppgitte prisene gjelder medlemmer av Advokatforeningen.

Wiersholm-partner Oda Hellenes Ekre.

Forfattere: Maria S. Mæhlumshagen og Birgitte Langset Storvik
Forlag: Cappelen Damm Akademisk
Antall sider: 360
Pris: 419 kroner

Menneskerettigheter i fengsel

Forfatterne, som begge underviser ved Kriminalomsorgens høyskole og utdanningscenter KRUS, gir i boken en oversikt over regelverket innenfor menneskerettigheter i fengsel og hvordan disse skal anvendes og forstås. «Fokus i boken retter seg særskilt mot EMK, De europeiske fengselsreglene (EFR) og Mandelareglene», skriver forfatterne i forordet.

Boken har tolv kapitler: Innføring i menneskerettigheter. Retten til liv i fengsel. Retten til helsehjelp i fengsel. Forbud mot tortur, umenneskelig og nedverdiggende behandling. Retten til privatliv. Isolasjon i fengsel. Kroppsvisitasjon og andre kontrolltiltak i fengsel. Tvangsmidler og bruk av fysisk makt. Kommunikasjon (postsendning, besøk og telefoning). Forbud mot diskriminering. Særskilt sårbare grupper. Saksbehandling, opplæring og lydighetsplikt.

Boken gir en oversikt over et utvalg av relevante rettskilder, og det henvises til avgjørelser fra EMD, Sivilombudet, Likestillings- og diskrimineringsombudet og fengslene.

Forfattere: Hans Chr. Bugge og Christina Voigt (redaktører)
Forlag: Universitetsforlaget
Antall sider: 856
Pris: 949 kroner

Klimarett. Internasjonal, europeisk og norsk klimarett mot 2050, 2. utg.

«For å holde den globale temperaturøkningen i nærheten av 1,5 grader celsius skal globale klimagassutslipp være «netto null» rundt 2050. For å møte denne store oppgaven er det utviklet et omfattende internasjonalt og nasjonalt regelverk, og stadig kommer nye saker opp for domstolene. Gjennom 32 kapitler gir denne boken en samlet og oppdatert behandling av dette rettsområdet, som er i rask utvikling», skriver forlaget i sin omtale av boken.

Siden første utgave av denne boken kom ut i 2021, har mye skjedd på klimarettens område, skriver forfatterne: «Parisavtalen har nådd en milepæl med den første globale gjennomgangen i 2023, og EMD har funnet mangelfull klimapolitikk i strid med EMK. EU har tatt viktige skritt i gjennomføringen av sitt omfattende program The Green Deal for å redusere utslipp av klimagasser fra minst 55 prosent innen 2030 fra nivået i 1990.»

Bokens perspektiv er forlenget fra 2030 til 2050, og gir en oppdatering av den rettslige utviklingen siden 2021.

Boken er delt i fire. I del 1, bakgrunn, introduseres klimarett som et nytt rettsfelt, og mål og virkemidler i klimapolitikken omtales. I del 2 beskrives den internasjonale klimarett, FNs klimakonvensjon med Kyotoprotokollen, Parisavtalen, ozonkonvensjonen med mere. Tredje del behandler hovedtrekkene i EUs klimarett og energirett og Norges klimaavtale med EU, mens fjerde del er viet norsk klimarett.

Ann Kristin Bogen, en ukrainsk frivillig, Bogens venninne Seija Suihkonen og tyske Robin renser kokt kylling som er en ingrediens i måltidsposer. – Soldatene tilsetter kokende vann, og får et næringsrikt måltid, sier Bogen.

Reiste til Ukraina for å jobbe gratis på suppekjøkken

Etter at datteren døde i en tragisk ulykke for noen år siden, har advokat Ann Kristin Bogen følt et behov for å riste seg ut av det hun kaller velstandsnummenheten. I høst har hun reist til Kyiv for å jobbe gratis på et kjøkken som lager mat til soldater i krig.

TEKST OG FOTO: FRANK BRANDSÅS

Jeg har behov for å bli vekket – gjerne med redsel og frykt for å miste noe essensielt, sier Ann Kristin Bogen, som planlegger å feire sekstiårsdagen sin i Ukraina den 5. november.

Hun driver Stange Advokatkontor på Stange, trettien kilometer syd for Hamar, men har i høst stengt kontoret i tre uker, og har reist til

Kyiv med enveisbillett, sammen med en finsk venninne.

I Ukrainas hovedstad jobber de to gratis som frivillige ved et kjøkken som lager mat til soldatene som deltar i ukrainernes krig mot invasjonstyrkene fra Russland.

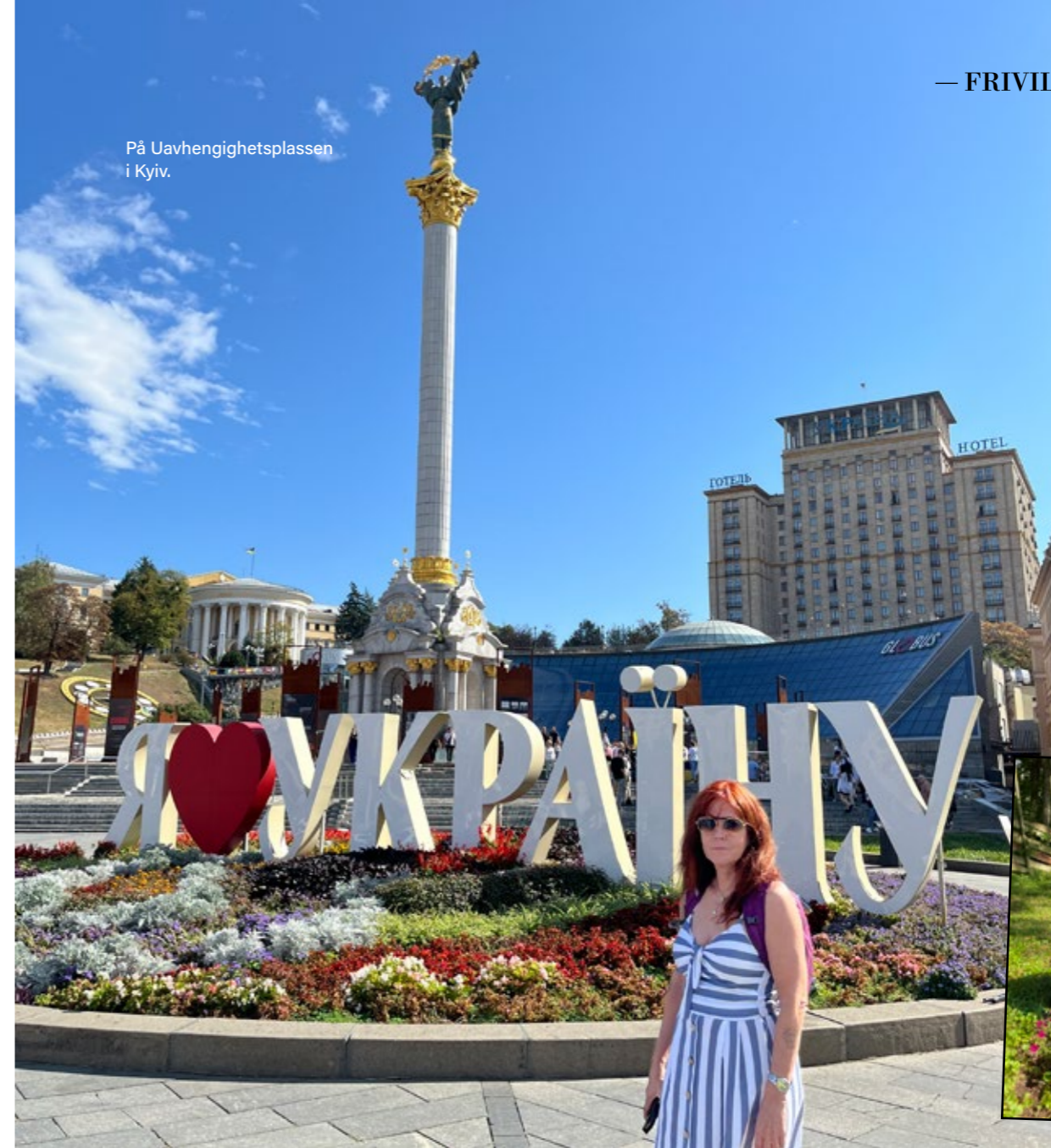
– Vi skal produsere stridsrasjoner til soldatene. Vi skal gjøre alt fra å skrelle poteter og gulrøtter til å pakke matpakker til soldatene. Jeg kjenner ikke detaljene. Det er det venninna mi som gjør. Denne turen er det hun som har opplegget for, sier Bogen.

Datteren til Ann Kristin Bogen døde i en bilulykke, bare 19 år gammel, da bilen hun kjørte ble truffet av en båt som løsnet fra en tilhenger på E6 på Dal i Akershus. Det har Bogen fortalt om i Hamar Arbeiderblad tidligere.

KLAR OVER FAREN

Bogen og hennes reisekamerat ble kjent gjennom fallskjermhoppermiljøet, der Bogen fant trøst og

På Uavhengighetsplassen i Kyiv.

”
Jeg har behov for å bli vekket – gjerne med redsel og frykt for å miste noe essensielt.

Datterens grav.

Advokat Ann Kristin Bogen trives i Stange kommune og sier at hun der har verdens beste klienter.

mening etter at datteren ble drept. De har i flere år reist til steder og på måter de fleste ikke akkurat drømmer om.

Turen til Kyiv gikk med fly til Krakow, og deretter ventet en femten timers busstur.

– Jeg er ikke redd, men jeg er klar over at dette ikke er ufarlig. Men samtidig så er det jo slik at man kan bli drept også i trafikken i Norge – når som helst, sa Bogen før avreise.

– Samtidig vet vi at vi sannsynligvis kan komme tilbake til den tryggheten vi har her, sa hun.

Hun tror at mange hadde hatt godt av å tilbringe litt tid utenfor komfortsonen og få et annet perspektiv på eget liv og hvordan vi har det her.

– I Norge velter vi oss i luksus, sammenlignet med resten av verden. Jo da, vi har fattige også i Norge. Men de som lever under fattigdomsgrensa her lider ikke nød – alle får mat og tak over hodet. «Problemene» vi snakker om her, er ikke egentlige problemer. I Norge trenger vi ikke å kjempe for våre basisbehov, her dovner folk bort både i hodet

og i følelsene sine. Vi blir ikke utfordret på noen ordentlige ting, sier Bogen, og understreker at dette er hennes personlige meninger.

– Her i landet har vi det så komfortabelt at vi tyr til ekstremsport for å utfordre nummenheten vår. Jeg startet selv med fallskjermhopping etter at datteren min døde. Denne turen til Kyiv blir litt på samme måte – en form for ekstremsport. Det er slike ting som gjør at man våkner.

SKAL VÆRE LITT REDD

Hun innrømmer at hun er litt redd for hva som møter henne.

– Selvsagt. Hvis man ikke er litt redd og tenker på at en tur som denne er farlig, så har man ikke helt skjønnet det. Men det er farlig å leve. En av grunnene til at vi tar denne turen, er for å komme oss ut av komfortsonen og oppleve det samme som folk i Ukraina må leve med. Vi ønsker å bidra litt. For meg kjennes dette veldig bra.

Drivkraften er et ønske om å hjelpe til.

På Uavhengighetsplassen er det satt ned flagg og bilder til minne om de som har falt i krigen mot Russland. Det var også et norsk flagg der, forteller Bogen.

— Vi vil bistå folk som har det så tøft at det er vanskelig for oss å forstå. I over to år har folk i Ukraina, og det er ikke bare soldatene ved fronten, levd under forhold vi ikke kan fatte og begripe, sier Bogen.

BOR I DE DYPE SKOGER

Ann Kristin Bogen, som opprinnelig kommer fra Røyrvik i Nord-Trøndelag, flyttet til Oslo bare 16 år gammel.

Samtidig med at hun jobbet full stilling som postkasserer i Oslo, tok hun artium på ett år ved Hegdehaugen voksengymnas på kveldstid. Drevet av en lyst til å hjelpe folk som trenger juridisk bistand, begynte hun på jusstudiet.

— Men hvorfor flyttet du til Stange på Hedmarken?

— I 2000 bestemte jeg meg for å ta datteren min med meg ut av Oslo. Jeg fikk et årsvikariat som jurist ved Forsvarets bygningstjeneste i Hamar. Jeg kjente en person i Stange fra før, og ba henne sette ut et rykte om meg på bygda — om at jeg ønsket et sted å bo litt landlig.

— Jan Tyriberget, daværende ordfører, tok kontakt. Han fortalte at svigerfaren var død og at huset stod tomt. Jeg tok et overblikk, og jeg spurte Jan hva han skulle ha for huset, og vi ble enige om prisen. Så kom han til Oslo, og vi signerte papirene. Prisen ble 570.000 kroner, fordi det var en sum som var enkel å dele på de tre. De var tre arvinger. Nå har jeg bygd ut og modernisert slik at jeg har et stort hus på en stor tomt inne i Vallsets dype skoger.

BYGDE SELV

— Og her blir du boende?

— Oh yeah! Dette huset har jeg langt på vei bygd

selv, og der har jeg grodd fast. Ingen får meg ut derfra.

Etter noen år hos Forsvaret og så Helse Øst RHF, begynte Bogen som fullmektig på et lokalt advokatkontor.

— Etter en tid med enkeltpersonforetak og kontorfellesskap med advokat Stein Åge Martinsen, bestemte jeg meg i 2009 for å åpne eget advokatkontor her i Stangebyen. I 2016 opprettet jeg aksjeselskapet Stange Advokatkontor AS. Her har jeg verdens beste klienter. Jeg tror at folk her er fornøyde med å ha et advokatkontor i Stange. Folk rusler inn, tar en kopp kaffe og skravler. De har gjerne snakket med noen andre som jeg har bistått tidligere.

— Og taksameteret starter ikke med det samme klientene forsyner seg fra twist-skåla og kaffeautomaten?

— Nei! Dette er ikke Oslo. Dette er ikke engang Hamar eller Elverum. Dette er et godt lokalsamfunn der jeg er så heldig å ha blitt godt integrert. Her vet folk hvor jeg bor, hvilken koie jeg leier i allmenningen, og hva jeg driver med.

SLUTTET MED Å HA ANSATTE

— En periode hadde du egne ansatte. Hvorfor sluttet du med det?

— Rett og slett fordi det lønner seg. Jeg har inntrykk av at interessen for å legge ned en jobb for å sikre arbeidsplassen for å utvikle den, og sikre seg selv og drive regningssvarende, ikke er til stede hos så mange unge. De ønsker å jobbe sju og en halv timer om dagen, og ha så mye ferie som mulig, samtidig som de tjener mest mulig. Mange mangler forståelsen for hva som holder en bedrift flytende. Det krever innsats og kommer ikke av seg selv. Dette er mine personlige erfaringer — vel vitende om at det er mange flinke unge der ute.

— Du fortsetter for deg selv — selv om du har romslige lokaler her?

— Ja. Jeg har så få år igjen til pensjonen at jeg fortsetter slik. Etter at den siste ansatte sluttet, så har jeg både økt omsetningen og overskuddet betraktelig. Samtidig har det vært givende å lære bort faget til fullmektiger, og det er noe jeg savner, sier Bogen.

MYE HANDET OM FAKTURERING

Hun forteller at hun begynte på jussen fordi hun hadde troen på at juristers oppgave var å hjelpe andre.

— Men allerede andre året på jussen mistet jeg alle illusjoner, da jeg så at det meste handlet om hvordan vi kunne fakturere mest mulig. Jeg er heldig som har fått etablere egen advokatpraksis på mine egne premisser. I et lokalsamfunn som dette ser man godt betydningen av å hjelpe folk med deres problemer. Disse problemene kan virke store for oss når vi står midt oppe i dem — enten det er samlivsbrudd, død eller konkurs. Men disse problemene må løses, sier hun.

— Det vi driver med her er løsbart, og de fleste av oss er ikke i ferd med å dø. Det man sliter med i Kyiv og resten av Ukraina er mye verre. •

Nå får vi lov!

Advokatforeningen har i snart femten år jobbet for å få på plass en modernisert lovgivningen for utøvelse av advokatvirksomhet. Det har vært viktig for oss at advokatenes rolle i rettsstaten kommer tydelig frem, og at advokatenes uavhengighet og de mest sentrale profesjonsverktøyene får rettslig vern.

Fra nyttår trer den nye loven i kraft, og jeg opplever at den innfrir veldig mange av de ambisjonene som lå bak vårt initiativ om å utvikle den. Jeg vil også berømme departementet og de ulike regjeringer som har jobbet med denne loven for den gode dialogen med oss i Advokatforeningen gjennom alle disse årene.

Advokatlovutvalget foreslo store endringer i vilkårene for å oppnå advokatbevilgning. Blant annet ønsket de et krav om gjennomføring av en advokatutdanning tilsvarende minimum tretti studiepoeng. Dette var vi imot, og i loven videreføres heldigvis hovedlinjene i dagens krav.

En viktig seier for oss er at taushetsplikten nå blir lovfestet. Bestemmelsen er i tråd med det Høyesterett tidligere har sagt om hva den omfatter, men nå står også Stortinget bak dette rettsikkerhetsprinsippet. Dette gjør det enklere for oss å forklare og forsvare taushetsplikten — som tidvis er under betydelig press.

Mer generelt inneholder advokatloven for eksempel krav om etterutdanning for alle advokater. Tidligere har dette bare vært et krav for medlemskap i Advokatforeningen, og vi er glade for at alle advokater nå må oppdatere sin juridiske kompetanse.

Reglene om organisering av advokatforetak videreføres i all hovedsak som i dag. De langt fleste advokatforetak vil derfor merke lite til den nye loven på dette punktet. Loven medfører ikke at det åpnes opp for eksternt eierskap i advokatforetak, noe vi er glade for. Adgangen til å tilby advokattjenester fra forsikringselskap som tilbyr rettshjelpsforsikring, videreføres. Internadvokatenes uavhengighet tydeliggjøres i større grad enn i dag, der et uttrykkelig instruksjonsforbud i faglige spørsmål, er lovfestet. Det gis også nye regler om hvem internadvokatene kan yte bistand til, men disse settes ikke i kraft i denne omgang. Reglene om internadvokater gjelder både bedriftsadvokater og offentlig ansatte advokater.

Den nye loven medfører en endring som Ad-

vokatforeningen har vært skeptisk til, nemlig at alle kan tilby juridisk bistand — uten at det stilles krav til kompetanse eller forsikringsløsninger. Det er komplisert å gi god juridisk bistand i et tett regulert land som vårt, og rådene kan ha store konsekvenser for den som innretter seg etter dem. Når en advokat gir juridisk bistand, er dette en godt regulert tjeneste. Et tilsyn har ansvar for å stanse useriøse aktører. Det er strenge formelle krav til enhver advokats kompetanse og yrkesetikk. Og dersom noe allikevel går galt, har advokater en obligatorisk profesjonsforsikring som holder klienten skadesløs.

Kanskje kan det nå komme aktører som tilbyr juridisk bistand til lavere priser, men man risikerer at det blir kostbart å innrette seg etter rådene.

En annen utfordring har dukket opp i kjølvannet av departementets praktiske tilpasning til den nye loven, nemlig at det nye Advokattilsynet nå har blitt en del

av statsbudsjettet. Dette er en uheldig løsning, og det er vanskelig å forstå hva som er begrunnelsen for det. Advokattilsynet skal være uavhengig av staten, og de får heller ingen penger over statsbudsjettet, ettersom det er advokatene som finansierer Advokattilsynet. Vi håper dette er en glipp av regjeringen, men vil selvsagt følge opp dette i tett dialog med dem.

Det har tatt tid, slik all politikk gjør, å få vår egen lov. Men samtidig er det ofte slik at når ting tar tid, blir resultatet som best. •

”

Fra nyttår trer den nye loven i kraft, og jeg opplever at den innfrir veldig mange av de ambisjonene som lå bak vårt initiativ om å utvikle den.

MERETE SMITH, generalsekretær

Merete Smith

”
En av grunnene til at vi tar denne turen, er for å komme oss ut av komfortsonen og oppleve det samme som folk i Ukraina må leve med.

Dette intervjuet stod først på trykk i Hamar Arbeiderblad.

Arv gir unge et trygt sted å være

Bordtennis er en av favorittaktivitetene til Aleksander og Patrick på Fellesverket Drammen. Foto: Røde Kors

– Fellesverket er et sted hvor du kan få nye venner og kose deg, enten alene eller sammen med andre, sier kompisene Aleksander og Patrick.

Fellesverket er en nasjonal Røde Kors-satsing på ungdomsarenaer, bestående av ungdomshus med gratis aktiviteter for alle mellom 13 og 25 år. Ungdomshusene er en åpen møteplass hvor ungdom møtes for å henge, snakke og spille, og hvor de møter trygge voksne i form av Røde Kors-frivillige.

Fellesverket Drammen

Klassekameratene Aleksander og Patrick (begge 16) hørte om Fellesverket Drammen via venner.

– Jeg ble med for å sjekke det ut, det var koselig og alle var hyggelige. Siden da har vi vært her alt fra to til fem ganger i uken, sier Patrick.

På fredager liker guttene spesielt godt å besøke Fellesverket, da er det «TGI Friday» med spill, godteri og brus. De beste minnene og høydepunktene guttene har hatt på Fellesverket, er når de har spilt bordtennis med venner. I tillegg til sosiale aktiviteter tilbyr Fellesverket leksehjelp, kurs og annen støtte.

– De har blant annet hjulpet meg med å skrive CV, sier Aleksander.

Blitt en del av hverdagen

– Hadde det ikke vært for Fellesverket, hadde vi nok vært mye mer hjemme og kjedet oss. Sammenlignet med skolen, er det litt mer koselig her. Det er bedre miljø og alle er hyggelige. Her blir vi også godt kjent med de

voksne, som alltid er glade og smiler, sier Patrick.

Aleksander og Patrick anbefaler andre ungdommer å besøke Fellesverket Drammen.

– Det er et sted man kan få seg nye venner og kose seg, om det er alene eller med andre, sier de.

Trygge voksne skaper tillit

Anitha Asbjørnsen, frivillig i Røde Kors, har vært en del av Fellesverket Drammen siden oppstarten i 2017. Fellesverket gir ungdommen et sted hvor de kan være seg selv og få en pause fra krav og forventninger de kan møte på skolen eller hjemme.

– Vi ser utfordringene som ungdom møter i dag, som sosiale medier, utestenging, slåssing og dop. Vi kan ikke kontrollere det, men vi kan følge med og fange det opp, slik at vi kan bistå med ressurser og hjelp om det trengs. Vi har husregler som kan utfordres, men ungdommen møter oss med respekt, og de blir møtt med respekt tilbake, forklarer Anitha.

Når de voksne vinner ungdommens tillit, blir det lettere å hjelpe dem. Alle frivillige i Røde Kors får opplæring og kurs i blant annet psykososial førstehjelp og førstehjelpskurs. Dette sikrer at ungdommen møter trygge voksne som kan

tilby hjelpsomme samtaler under taushetsplikt.

– Når vi blir kjent med dem, kan vi merke om de ikke er helt seg selv. Da kan vi spørre; er det noe du har lyst til å snakke om? Er det noe som har skjedd i det siste? Når de voksne vinner tilliten deres, blir det lettere å hjelpe dem, sier Anitha.

Røde Kors og ungdomsarbeid

Røde Kors har i mange år jobbet for og med ungdom og ønsker å satse mer på aktiviteter som motvirker forskjeller. Fagrådgiver i Røde Kors, Hodan Gulaid Sørlien er bekymret:

– Vi ser at fritidsklubber over hele landet legges ned. Fritidsklubbene er en viktig inkluderingsarena og et av få tilbud der sosial bakgrunn ikke ser ut til å påvirke deltakelse. Når vi vet at mange unge i dag ikke har mulighet til å delta i organiserte fritidsaktiviteter blant annet på grunn av økonomi, så er det enda viktigere at vi stiller opp med gode fritidstilbud som er gratis og som treffer bredt.

Fellesverket finnes i dag i 17 byer med til sammen 20 ungdomshus. Fellesverkene tilbyr ulike aktiviteter basert på lokale behov og ønsker, men noen faste aktiviteter finnes i alle hus.

Anitha, en av de frivillige på Fellesverket Drammen, bidrar til å skape en trygg og inkluderende atmosfære for ungdommene. Foto: Røde Kors

Takket være bidrag fra blant annet testamentariske gaver, kan Røde Kors fortsette å tilby ungdommer et trygt sted å være etter skoletid. Ønsker du å vite mer om testamentariske gaver, ta kontakt med testamentsansvarlig i Røde Kors, Siri Antonsen, på siri.antonsen@redcross.no eller telefon 916 21 942.

Testamentariske gaver

› Røde Kors mottar testamentariske gaver med stor ydmykhet og takknemlighet. Av respekt for testators vilje bruker vi alltid midlene slik det er beskrevet i testamentet.

› Om du ønsker å gi en testamentarisk gave til Røde Kors, kan vi tilby gratis advokathjelp til testamentsoppsett. Du kan også bruke vår digitale testamentsløsning.

› Ønsker du mer informasjon eller en brosjyre som forklarer det viktigste innen testamentsoppsett, ta kontakt med testamentsansvarlig Siri Antonsen på telefon 916 21 942 eller e-post siri.antonsen@redcross.no

› Se også www.rodekors.no/arv

Hvem vinner Talentprisen 2024?

Advokatforeningens talentpris deles ut 14. november. Her er de tre finalistene.

TRE KJAPPE

Hvem er den flinkeste advokaten i Norge på ditt felt?

– Henning Harborg

Har du et faglig forbilde?

– Kim Dobrowen

Hva brenner du for, rent faglig?

– At jussen gir gode rammevilkår for næringslivet, derunder at det i størst mulig grad må være mulig for næringslivet å forutberegne sin rettsstilling. Det er frustrerende å prosedere tungt på behovet for forutberegnelighet og klare regler, og så nevner ikke retten, derunder Høyesterett, dette med et ord.

Stig Berge (61)

Partner i Thommessen, Oslo
Spesialist i M&A, selskapsrett, prosedyre og kapitalmarkedstransaksjoner.

Stig Berge er opprinnelig fra Trøndelag, men er bosatt på Røa. Han har jobbet i Thommessen siden 1998.

– Øver mye før vi går i retten

Før Stig Berge (61) går i retten med unge kolleger i store saker, har teamet øvd på hva de skal si både to og tre ganger. – Man har jo selv regien på innledningsforedraget og prosedyren, men vi øver også på mulige spørsmål fra dommeren, sier han.

TEKST OG FOTO: NINA SCHMIDT

Stig Berge (61) er partner i Thommessen, der han er tilknyttet firmaets tvisteavdeling. Han fikk møterett i 2011, og er medlem av Advokatforeningens lovutvalg for selskapsrett. Han er ofte i retten i store og komplekse saker med et team av advokatfullmektiger og unge advokater som er under opplæring. Teamet gjør grundige forberedelser før hovedforhandling. – Vi går nøye gjennom hva vi har tenkt å si i innledningsforedraget og prosedyren, og øver til det sitter, med generalprøve til slutt. Vi øver også på mulige spørsmål fra dommeren. Det er viktig å ha tenkt nøye gjennom hvordan det faktumet vi vil fremheve, henger sammen med jussen i prosedyren. Det er jo en del tid som går bort til øving som ikke kan faktureres, men det er en del av opplæringen, og er viktig, sier Berge.

IKKE GJØR DET FOR KOMPLISERT

– Hva skal til for å bli en flink advokat?

– Jussen er ganske logisk bygget opp, så du må kunne klare å analysere og se konsekvenser. I rettsaker er det viktig å kunne faktum veldig godt, og det er jo noe man i stor grad må lese seg opp på selv. Så må man være systematisk og ha pedagogiske evner, men dette er ting man blir bedre på med erfaring. Det må jobbes mye med hver enkelt sak, og øves mye. Ikke gjør ting for komplisert, er et godt tips.

At man klarer å forstå hva som er de sentrale juridiske

spørsmålene i faktum er også viktig, mener han, samt et visst retorisk talent.

– Hvordan gir man en god tilbakemelding?

– Jeg synes ikke det er så vanskelig. Det er en fordel å jobbe tett sammen fra begynnelsen, og bli enige om hva som er den beste angrepsvinkelen. Da blir det mer snakk om små justeringer underveis.

WORK LIFE-BALANSE

Work life-balansen, eller mangelen på den, er et tema som nå diskuteres mye blant unge profesjonelle.

– Rettsaker er intense under hovedforhandlingen, men løpet frem dit kan ofte planlegges på en god måte, noe klientene også verdsetter. Men uforutsette ting kan alltid skje, og noen ganger må ting håndteres fort. Men vi har mange ansatte som kan utfylle hverandre. Hos oss har vi en rekke småbarnsforeldre som gjør en kjempeinnsats og brenner for jobben, selv om de må gå tidlig for å hente i barnehagen. Det er bare å akseptere at i visse faser av livet er det noen ting som må prioriteres foran jobben, sier Berge.

Hvis firmaet tenker langsiktig og tar hensyn til de ulike livsfasene, vil vi få glede av å beholde de flinke folkene, mener han.

Juryen uttaler:

«Stig er ikke en som fremhever seg selv, men er opptatt av å la andre få skinne. Han er dyktig til å få advokatfullmektiger engasjert i rettsprosessene, og gir yngre advokater og fullmektiger stort ansvar tidlig, samtidig som han trykker dem være til stede og tilgjengelig for diskusjon. Juryen verdsetter at hans måte å jobbe på gjør at det utvikles gode prosedyreadvokater for fremtiden. Stig stiller alltid opp for alle, og er en ettertraktet diskusjonspartner og lærer. Han beskrives som en fantastisk leder.»

TRE KJAPPE

– Hvem er Norges flinkeste advokat på ditt felt?

– Daglig leder i BDO Advokater, Hanne Fritzsønn. Hun er en skikkelig dyktig skatteadvokat.

– Hvem er ditt faglige forbilde?

– Når det kommer til selve advokatrollen, synes jeg Lene Sakariassen er et godt forbilde. Jeg har lært mye av hennes måte å tolke advokatrollen på.

– Hva brenner du for, rent faglig?

– Jeg er en skattenerd. Når man ser skatt i et samfunnsperspektiv, blir diskusjonen ofte veldig polarisert. Det gjør at den fort blir unyansert og feil, og mer preget av følelser enn fakta. Man må huske at de aller fleste er skatteyttere, ikke skattesnytere.

Juryen uttaler:

«Trine viser at det er mulig for karrierebevisste og faglig dyktige fullmektiger å utvikle seg innenfor rettsområder som tradisjonelt ikke har blitt ansett ensbetydende med distriktet. Hun har også lagt ned en innsats for at fullmektigene skal få den nødvendige prosedyrerfaringen ved å etablere hospiteringsordninger med andre advokatfirmaer. Hun viser at det er mulig å oppnå suksess i en bransje som til tider kan være krevende samtidig som både profesjonelle og personlige behov blir ivarett.»

spørsmål, og man kan be om hjelp, men forsøk å finne faktum på egenhånd, prøv å finne kildene og å finne ut hva saken handler om. Å eie saken og å kjenne på det helt fra start. Det tror jeg er veldig utviklende. Man kan ikke lene seg på at noen skal kvalitetssikre arbeidet, svarer Lorentzen.

– Man må også være åpen for å bli kjent med folk, både kunder og kolleger. I tillegg må man være opptatt av å finne de gode spørsmålene, og ikke bare henge seg opp i rettsregler. Man må være nysgjerrig på faktum og på klientens virksomhet.

– For meg er det viktig å involvere unge i alle delene av prosessen, slik at de forstår økonomien i oppdragene, er inkludert i strategitenkning og hvordan det er å drive virksomhetsutvikling. •

– Dagens unge er så flinke, sier Trine A. Lorentzen.

Trine A. Lorentzen (47)
Regionleder, BDO Advokater, Østfold
Spesialitet: Skatterett, selskapsrett og skatteforvaltning

– Viktig å involvere unge

For Trine A. Lorentzen er det særlig tre ting som er viktig når hun driver talentutvikling: Å være bevisst egne blindsoner, å være tydelig og å være ærlig.

TEKST OG FOTO: THEA N. DAHL

Høsten 2019 var Trine A. Lorentzen den første grunnstenen som ble lagt for BDO Advokater avdeling Østfold og Follo. Nå, fem år senere, teller avdelingen sju advokater og fullmektiger, og Lorentzen selv er en av tre nominerte til årets Talentpris.

– Det jeg liker ved å være leder, er å bidra til å utvikle folk og butikk. Det var også derfor jeg sa ja til å starte avdelingen her, forteller hun.

Selv har Lorentzen bakgrunn som skatterettsekspert i PwC og har pendlet i årevis mellom Moss og Bjørsvika. Tidligere arbeidet hun i Skatteetaten.

– Jeg liker å utvikle meg selv, og som leder får man gjort mer enn bare å være en fagperson. Det var skrekkblandet fryd å begynne på nytt. En omstart av karrieren.

ÆRLIG OG TYDELIG

Å drive moderne talentutvikling i 2024,

har noen viktige suksesskriterier, ifølge Lorentzen.

– Som leder må man være åpen og akseptere at verden ser litt annerledes ut enn den gjorde da en selv var fersk. Jeg tror tiden er forbi hvor drømmefullmektigen ønsker seg åtte hundre timer overtid i året. Det er ikke så mange som jager etter det, og det er fint. Det skal være mulig å ha en morsom og utviklende jobb samtidig som man har et liv ved siden av.

Som talentutvikler må man være bevisst egne blindsoner og hvordan man påvirker andre, mener hun.

– Samtidig kan man ikke være redd for å si at man har tatt feil.

Lorentzens viktigste grep for å motivere sine medarbeidere, er å være ærlig og tydelig.

– Noen kan nok mene at jeg er litt for tydelig noen ganger, men min erfaring er at tydelighet gir forutsigbarhet og er lett å forholde seg til – og den skal gå begge veier. Det er lov å være ærlig, tydelig og uenig med meg også. Det beste jeg vet er når vi kan ha gode diskusjoner hvor de unge tør å si imot partneren eller senioradvokaten.

– TA EIERSKAP!

– Hva er viktigst for en fullmektig å lære seg?

– Å ta eierskap til enhver sak og oppgave. Det finnes ingen dumme

– Det beste med prinsipalrollen er å se unge jurister utvikle seg over tid til å bli trygge advokater, sier Håvard Utstøl Jakobsen.

Håvard Utstøl Jakobsen (35)
Partner i Rekve Pleym & Co
Har verv som fast forsvarer og jobber primært med strafferett

En hjertevarm boost i et spesielt år

– Jeg har vært hjemme fra jobb siden februar med en datter som ble født alvorlig syk, men har likevel forsøkt å følge opp fullmektigene våre så godt jeg kan hjemmefra. I en tid som dette betyr nominasjonen ekstra mye.

TEKST: KARI HEGSTAD

Det sier Håvard Utstøl Jakobsen (35), som er advokat og partner i Advokatfirmaet Rekve Pleym & Co i Tromsø. Han er opprinnelig fra Narvik, og har siden 2022 hatt verv som fast forsvarer ved Nord-Troms og Senja tingrett og Hålogaland lagmannsrett.

Det var en ren tilfeldighet som gjorde at han i 2011 oppdaget Rekve Pleym første gang. På Det juridiske fakultet i Tromsø, hvor Jakobsen studerte, er det nemlig et obligatorisk praksisopphold på fjerde avdeling. I fire uker blir jusstudentene

utplassert enten i et advokatfirma, i domstolene, politiet eller på andre jussfaglige arbeidsplasser, og selv endte Jakobsen altså opp i Rekve Pleym.

– De som får jobb hos dem er heldige, husker jeg at jeg tenkte, for jeg trivdes så godt der. Jeg så på det som en drømmejobb, forteller han.

I dag er han selv blant advokatene i firmaet som tar imot praksisstudenter fra fakultetet.

ALLTID DØRA ÅPEN

I tillegg legger Jakobsen mye innsats i oppfølgingen av fullmektiger.

– Jeg husker jo selv hvordan det var å være helt fersk. Jeg hadde tusen spørsmål, og hadde stor nytte av å ha noen i firmaet som jeg visste at jeg kunne henvende meg til med stort og smått – om alt fra komplekse juridiske drøftelser til taktiske vurderinger og forholdet til klienter og motparter. Det er en investering i de ansatte som jeg selv tar veldig på alvor, forklarer han.

En åpen dør-policy er derfor et must.

– Både døren- og innboksen min er alltid åpen, og jeg forsøker å sjekke inn

TRE KJAPPE

– Hvem er den flinkeste advokaten i Norge på ditt felt?

– Det er kjempemange flinke forsvarsadvokater i Norge! Men det er jo en del saker som er kjent for alle, og hvor forsvarerne i disse sakene har gjort en sånn type jobb som gjør at man ser litt opp til dem. Geir Lippestad er et godt eksempel, synes jeg.

– Har du et faglig forbilde?

– Min kollega Kristoffer Dons Brøndbo. Han har vært i Rekve Pleym lengere enn meg, og har vært en god og tydelig veileder og en viktig sparringspartner for meg.

– Hva brenner du for, rent faglig?

– Å ivareta den mistenktes rett til en rettfærdig rettergang, og sørge for at menneskerettigheter ivaretas.

Juryen uttaler:

«Juryen ser en advokat som til tross for sin unge alder, har markert seg i flere år som en som er opptatt av rekrutteringen og utviklingen av advokatfullmektiger. Han har vært opptatt av veiledning og opplæring i alle deler av advokatrollen, og juryens inntrykk er at han motiverer unge advokater til å strekke seg lenger. Som prinsipal er han både en mentor og veiviser som alltid tar seg god tid til å lytte, drøfte og gi råd i saker, uavhengig av egen arbeidsbelastning.»

med alle de unge nesten hver dag jeg er på kontoret. Spørre hvordan det går, hva de jobber med og om det er noe de lurer på. Og understreke at de når som helst kan ringe eller huke tak i meg.

ET SPESIELT ÅR

Den siste lovnaden har han også vist kollegaene at han er seriøs med.

– I februar fikk vi vårt andre barn, og hun var alvorlig syk da hun ble født. Jeg har derfor vært hjemme fra jobb helt siden da. Likevel har jeg forsøkt å være tilgjengelig for kollegaene mine selv om jeg har vært borte. Jeg er jo fremdeles den samme, og det at jeg ikke har kunnet være der fysisk, har ikke endret behovet mitt for å følge opp fullmektigene.

– Jeg har forsøkt å gjøre det beste ut av situasjonen, og da føles det ekstra spesielt at dette er året de har valgt å nominere meg. Jeg setter umåtelig stor pris på det, og kan nesten ikke tro at de har så flotte tanker om meg. Nominasjonen har virkelig gitt meg en boost for å komme tilbake på jobb – forhåpentligvis på nyåret, forteller Jakobsen. •

BY APPOINTMENT TO THE ROYAL DANISH COURT
OLE L Y N G G A A R D
SINCE 1963

• **H. A. NEERBYE** •
en del av mestergull

Henrik Ibsens gate 60 · Tlf. 22 54 54 30 · www.neerbye.no · Følg oss på Facebook og Instagram

DET STORE UTVALGET FINNER DU HOS OSS

Testamentariske gaver er et kjærkomment bidrag til vårt arbeid. Dyrevernalliansen setter stor pris på alle som tilgodeser sin hjertesak gjennom en testamentarisk gave til dyrene som trenger det aller mest. Slik gir de dyrene en bedre fremtid.

Dyrevernalliansen hjelper dyrene som trenger det aller mest i intensivt landbruk, fiskeoppdrett, pelsindustrien og dyreforsøk. I tillegg arbeider vi for å styrke alle dyrs rettsvern.

Vi prioriterer temaer som har betydning for mange dyr, og involverer sterk grad av lidelse.

Vil du vite mer? Se dyrevern.no eller kontakt oss gjerne på telefon 22 20 16 50 eller kontor@dyrevern.no.

Dyrevernalliansen

ADVOKATANSVAR

I denne spalten omtaler vi rettssaker rettet mot advokater, og advokaters ansvar. Spalten lages av advokat **Toralf Wågheim** ved Advokatfirmaet Riisa & Co. i Bergen. Wågheim er forfatter av boken Advokaters erstatningsansvar.

Henvendelser til redaksjonen@advokatbladet.no

FinKN-2024-597

Ikke ansvar etter fristoversittelse ved legemiddelskade

En advokat bistod en klient som måtte fjerne tykktarmen etter å ha mottatt antibiotikabehandling. Kravet ble meldt for sent og ble foreldet. Advokaten kunne likevel ikke holdes ansvarlig, da klienten ikke kunne sannsynliggjøre at erstatningskravet hadde ført frem.

Dette kommer frem i en avgjørelse fra Finansklagenemnda (sak FinKN-2024-597).

Bakgrunnen for saken var at klienten hadde fått en antibiotikabehandling på nyåret i 2000. Klienten fikk alvorlige bivirkninger fra antibiotikaene Keflex og Flagyl, som medførte en tarminfeksjon. Hele tykktarmen måtte deretter fjernes.

I 2015 fremmet klienten krav mot Norsk Pasientskadeerstatning («NPE») for anført feilbehandling. NPE mente at kravet var foreldet etter reglene om pasientskader. Klienten kontaktet advokat i 2017 for bistand i saken. Advokaten fremmet da oppfølgende klage, uten at NPE endret sitt syn.

I april 2021 sendte advokaten en ny anmodning til NPE om å vurdere saken etter produktansvarsloven, og det ble fremsatt krav om erstatning for legemiddelskade.

NPE avsto kravet og viste til den absolute foreldelsesfristen på tjue år i produktansvarsloven § 3-11. Kravet var da foreldet i starten av 2020. Advokaten bestred at kravet var foreldet, og viste til at saken var meldt allerede i 2015 og 2017.

NPE viste til at disse meldingene gjaldt krav etter pasientskade og ikke legemiddelskade.

Saken ble brakt inn for tingretten. Retten mente at krav fremsatt i 2015 og 2017 ikke gjaldt krav om legemidlerstatning, slik at kravet var foreldet

da advokaten fremsatte dette i 2021. Klienten fremmet deretter krav om erstatning mot advokaten. Kravet ble behandlet av Finansklagenemnda, etter at advokatens forsikringsselskap hadde avslått kravet.

VURDERING FRA FINANSKLAGENEMNDA

Finansklagenemnda kom til at advokaten hadde vært uaktsom ved oversittelse av foreldelsesfristen på tjue år.

” Nemnda fant det ikke tilstrekkelig sannsynliggjort at domstolen ville ha kommet til at det forelå grunnlag for erstatning dersom kravet ikke var foreldet.

Spørsmålet for nemnda ble om fristoversittelsen hadde ført til et økonomisk tap for klienten. Nemnda måtte i så måte ta stilling til om klientens krav om erstatning for legemiddelskade ville ført frem om fristen ikke var oversittet.

Nemnda la til grunn under henvisning til sakkyndige vurderinger at bi-

virkningene med påfølgende fjerning av tykktarmen oppstod som følge av antibiotikabehandlingen. Det forelå således tilstrekkelig faktisk årsakssammenheng.

Spørsmålet var likevel om skadevolder var ansvarfri ved at skaden «skylde» bivirkning som det i skadelidtes situasjon er rimelig at han selv bærer følgene av», jf. produktansvarsloven § 3-3 (2) d. Ved rimelighetsvurderingen skulle det etter loven legges vekt på pasientens helsetilstand før bruken, legemidlets betydning for sykdommen, legemidlets forutsatte og faktiske virkninger, skadens art og omfang og forholdene ellers.

Nemnda fant det ikke tilstrekkelig sannsynliggjort at domstolen ville ha kommet til at det forelå grunnlag for erstatning dersom kravet ikke var foreldet. Det ble vist til at det var medisinsk grunnlag for behandlingen, at klager hadde en bakteriell infeksjon i underliv / bekken, at standard behandling for dette var antibiotika, at legemidlene var gitt i riktig dose og etter god medisinsk praksis.

Det var etter dette nemndas syn at klienten mest sannsynlig ikke ville nådd frem med erstatningskravet for domstolen. Det var da ikke sannsynliggjort at klienten hadde litt noe tap som følge av advokatens fristoversittelse.

Advokatens forsikringsselskap fikk deretter medhold av nemnda. Avgjørelsen var enstemmig. •

NYINNMELDTE
Advokatfullmektiger
Aamli Tone-Malene Advokatfirmaet PricewaterhouseCoopers AS Trondheim
Agnalt Nora Agnes Wikborg Rein Advokatfirma AS Oslo
Andreassen Vilde Kristine Advokatfirmaet Steinar Thomassen Tønsberg
Anwar Nilofar Advokatfirmaet Haavind AS Oslo
Apenes Martin Ørnes Advokatfirmaet Mageli DA Oslo
Aurbakken Finn Albert Advokatfirmaet Sterk AS Oslo
Baardseth Amalie Advokatfirmaet Ytterbøl & Co AS Sarpsborg
Bakke Gro Advokatfirmaet PricewaterhouseCoopers AS Oslo
Bashir Nisba Advokatfirmaet Duesund AS Drammen
Berg-Pedersen Håkon Ernst & Young Advokatfirma AS Oslo
Berisha Blerina Harris Advokatfirma AS Bergen
Bjørklund Malin Rime Advokatfirma DA Oslo
Blomquist Joakim Advokatfirmaet Rogstad AS Oslo
Boot Petter Solbakken Ernst & Young Advokatfirma AS Oslo
Bratten Endre Frigstad Elden Advokatfirma AS - Sandefjord Sandefjord
Bue Synne Cecilie Tallaksen Advokatfirmaet Grette AS Oslo
Bunæs Selma Fosså Harris Advokatfirma AS Bergen
Dalan Pernille Wiel Advokatfirmaet Anker AS Narvik
Dyrnes Markus Advokatfirmaet AGA AS Bodø
Eivindstad Anders Advokatfirmaet Henriksen & Co ANS Oslo
El-Khatib Tarek Mahmood Fahmi Advokatfirmaet Hjort AS Oslo
Ellefsen Amund Sjøfjell Advokatfirmaet Solver AS Lysaker
Eng Ida Markussen Advokatfirmaet Haavind AS Oslo
Engelbreth Knut Inge Advokatfirmaet Haavind AS Oslo
Erlandsen Jenny Aasland Wikborg Rein Advokatfirma AS Oslo
Ertsaas Veide Eline Arntzen de Besche Advokatfirma AS Trondheim
Finnesen Vida Maria Advokatfirmaet Wold AS Sortland
Fjeldstad Nicoline Medbøe Advokatfirmaet Føyen AS Oslo
Flagstad Truls Espen Iversen Advokatene Holm, Grønnerød og Brun Sellebakk
Folde Celine Gjerstad Advokatfirmaet Viten AS Oslo
Fosse Eline Sandnes Advokatfirmaet Thommessen AS Bergen
Fremstad Lars Petter Brækhus Advokatfirma AS Oslo
Fængsrud Maiken Poulsen Ernst & Young Advokatfirma AS Oslo
Garnaas Kristin Charlotte Brækhus Advokatfirma AS Oslo
Grini Anne Helene Advokatfirmaet Økland & Co AS Lillestrøm
Grindheim Line Ernst & Young Advokatfirma AS Stavanger
Grydeland Olav Ødegaard Advokatfirmaet Føyen AS Oslo
Hafredal Cecilie BDO Advokater AS avd. Moss Moss
Hamstad Marthe Ernst & Young Advokatfirma AS Oslo
Hansen Jennie Solli Advokatfirmaet Mageli DA Lillestrøm
Hansen Malin Elise Rasmussen Advokatfirmaet Thommessen AS Oslo
Hansen Thor André Advokatfirmaet FINN AS avd Tromsø Tromsø
Haraldseid Sonja Stumo Advokatfirmaet Solver AS Lysaker
Hellenes Trygve Mathias Hjelmeland Advokatfirmaet Thommessen AS Oslo
Hjellbakk Olve Advokatfirmaet Wold AS Sortland
Humberset Mats Beck Elden Advokatfirma AS - Tromsø Tromsø
Husein Sausan Mustafa Advokatfirmaet Larsen & Co Kontordrift AS Oslo
Iden Marie Louise Urdal Advokatfirmaet Riisa & Co ANS Bergen

Ingebrigtsen Vilde Kristine Mørner Advokatfirmaet Riisa & Co ANS Bergen
Isaksen Benedikte Advokatfirmaet Torgersen AS Billingstad
Jensen Maria Alme Advokatfirmaet Simonsen Vogt Wiig AS Oslo
Jensen Martin Ernst & Young Advokatfirma AS Oslo
Johansen Regine Reinsnes Advokatene Christian Wiig & Co AS Trondheim
Karunakaran Aathesan Advokatfirmaet Thommessen AS Oslo
Knudsen Sondre Haver Advokatfirma AS Stavanger
Lister Rebekka Helene Rivertz Advokatfirmaet Solver AS Lysaker
Lothe Charlotte Advokatfirmaet Wiersholm AS Oslo
Lowzow Christine Alette Advokatfirmaet Wiersholm AS Oslo
Lundin Julie Hausland Ræder Bing Advokatfirma AS Oslo
Løvaas Emma Elden Advokatfirma AS Oslo
Martinsen Tove Kristine Ernst & Young Advokatfirma AS Oslo
Mjølstad Solveig Prytz Advokatfirmaet Hazeland AS Oslo
Monsen Frida Helene Advokatfirmaet Ringsbye AS Oslo
Murtnes Ole Gunnar Legal 24 Advokatfirma AS Oslo
Murvold Asle Balke Advokatfirma Øglænd & Co AS Sandnes
Myhre Maja Summerfield Harris Advokatfirma AS Bergen
Nasab Leila Shojaee Harris Advokatfirma AS Bergen
Nerdal Jørgen Advokatfirmaet Lexis AS Oslo
Nerem Ingrid Wikborg Rein Advokatfirma AS Oslo
Nielsen Grete Kristin Veritas Advokatfirma AS Oslo
Nielsen Nicoline Advokatfirmaet Mageli DA Lillestrøm
Næverdal Eline Advokatfirmaet PricewaterhouseCoopers AS Oslo
Okanovic Vanja Deloitte Advokatfirma AS Oslo
Oldeide Magnus Haver Advokatfirma AS Bryne
Olsen Alexander Ernst & Young Advokatfirma AS Oslo
Otterlei Celine Vår Advokatfirmaet CLP DA Oslo
Pederssen Christoffer Ræder Bing Advokatfirma AS Oslo
Pedersen Selma Leuckfeld Advokatfirmaet Wiersholm AS Oslo
Rix Marcus Advokatfirmaet Thommessen AS Oslo
Roan Sander Codex Advokat Oslo AS Oslo
Rust Constantin Advokatfirmaet Haavind AS Oslo
Sato Henning Advokatfirmaet Hjort AS Oslo
Scherman Caroline Advokatfirmaet Selmer AS Oslo
Seim Helle Haver Advokatfirma AS Stavanger
Singert Caroline Krog Advokatfirma DLA Piper Norway DA Oslo
Sivertsen Henrik Advokat Kathrine Gry Jakobsen AS Finnsnes
Skottestad Frida Advokatfirmaet PricewaterhouseCoopers AS Bergen
Snerte Joakim Sørbø Advokatfirmaet CLP DA Oslo
Staude Anniken Advokatfirmaet Føyen AS Oslo
Stein Tora Marie Ernst & Young Advokatfirma AS Oslo
Stokke Tiril Rogndokken Svensson Nøkleby Advokatfirma ANS Drammen
Sørdalen Ida Codex Advokat Oslo AS Oslo
Terjesen Sarah Fyhn Helland Advokatfirmaet Wiersholm AS Oslo
Thorrud Anders Advokatfirmaet Fusche Jenssen AS Kongsberg
Truyen Aurora Maria Thunes Advokatfirmaet Iuno AS Oslo
Tunge Anders Peder KPMG Law Advokatfirma AS Oslo
Ulsund Haldis Advokatfirmaet PricewaterhouseCoopers AS Trondheim
Valland Ksenia Anastasia Advokatfirmaet Legalis AS Oslo
Vestermo Nora Grong KPMG Law Advokatfirma AS Oslo
Vikse Svanhild Advokat Erik Lea v/ Advokatene Lea, Haavik, Helland og Falkeid Haugesund

Waldenstrøm Carl Victor Advokatfirmaet Simonsen Vogt Wiig AS Oslo
Wiese Jo Daniel Advokatfirmaet SGB AS Oslo
Winquist Bjørn Stabursvik Advokatfirmaet Bratlien AS Oslo
Zach Martin Thore Advokatfirmaet Selmer AS Oslo
Øverkil Thea Marie Rime Advokatfirma DA Oslo
Øya Anders CMS Kluge Advokatfirma AS Bergen
Fullmektig hos internadvokat
Aadland Edvard Bryn Aarflot AS Oslo
Andersson Katrine HELP Forsikring AS Oslo
Bøhler Kristian August Djupesland Innovasjon Norge Oslo
Eide Nathaniel HELP Forsikring AS Oslo
Fjeld Maren Kildahl Sedgwick Norway AS Oslo
Frøyland Susanne Sedgwick Norway AS Oslo
Haltia Thea HELP Forsikring AS Oslo
Mangal Maiwand Fremtind Forsikring AS Oslo
Myklebust Thea Crawford & Company (Norway) AS Lysaker
Røset David Sedgwick Norway AS Oslo
Zaychenko Lana Kameo Norge Oslo
Fullmektig hos offentlig advokat
Øverland Espen Bodø kommune Bodø
Fullmektig hos organisasjonsadvokat
Al-Toma Asil Skattebetalerforeningen Oslo
Kristensen Andrea HELP Forsikring AS Oslo
Lintho Kristine Dahl Norsk Industri Oslo
Schilvold Maria Norsk Sykepleierforbund Oslo
Wensaas Ellen HELP Forsikring AS Oslo
Ystmark Vilde Hovedorganisasjonen Virke Oslo
Internadvokat
Jakupaj Blerta HELP Forsikring AS Oslo
Ødegård Anders Statnett SF Oslo
Offentlig ansatt advokat
Håland Svein Kristiansand kommune Nodeland
Organisasjonsadvokat
Andersen Line Benedicte Den Norske Advokatforening Oslo Privatpraktiserende advokater
Hapnes Oda KPMG Law Advokatfirma AS Stavanger

GJENINNMELDTE
Advokatfullmektiger
Matre Caroline Advokatfirmaet Torunn Karlsvik Glenna Tønsberg
Olsen Camilla Elden Advokatfirma AS - Sandefjord Sandefjord
Stang Mathias Lagomarsino Deloitte Advokatfirma AS Oslo
Wigelius Iris Nathalie Advokatfirmaet Nicolaisen & Co ANS Skjetten
Fullmektig hos internadvokat
Madsgaard Henrikke Kristine Wallenius Wilhelmsen Ocean AS Lysaker
Internadvokat
Berg Nikolai Louis Sedgwick Norway AS Oslo
Bjørgo Helene Charlotte Nordea Bank ABP, Filial i Norge Oslo
Kvalbein Camilla Risa AS Nærbø
Palmer Pål Grøndalen Nordea Bank ABP, Filial i Norge Oalo
Wang Christina Beate Tømmerdal DNB Bank ASA, Konsernjuridisk Oslo
Offentlig ansatt advokat
Aas Sveinung Forsvarsmateriell Lillehammer
Braanaas Mari Sykehuspartner HF Drammen

Corneliussen Knut Meek Molde kommune Molde
Egset Birgitte Jensen Forsvarsmateriell Lillehammer
Nordengen Samuel Viljar Arbeids- og Velferdsetaten Hamar
Organisasjonsadvokat
Svele Astrid Merethe Akademikerne Oslo
Privatpraktiserende advokater
Fjellvikås Sara Bergfjord Kogstad Lunde & Co DA Advokatfirma MNA Oslo
Garder Esther Lindalen Rohde Gille Advokater DA Oslo
Johnsen Lene Fjellstad SANDS Advokatfirma DA Oslo
Knutsen Elias Haver Advokatfirma AS Stavanger
Kullerud Ragnhild Krefting Advokatfirmaet Parmer AS Halden
Larsen Emilie Aslaksen Deloitte Advokatfirma AS Oslo
Nikolaisen Jonas Wikborg Rein Advokatfirma AS Bergen
Rangnes Frede Kvale Advokatfirma DA Oslo
Rui Jon Petter Advokatfirmaet Wiersholm AS Oslo
Rømuld Ragnhild Advokatfirmaet Seland Rödl & Partner AS Oslo
Saugstad Sverre Andreas Hagen Advokatfirmaet CLP DA Oslo
Skjelmo Ingrid Advokatfirmaet Thommessen AS Oslo
Straume Anne Svanaug Advokatfirmaet Halvorsen & Co AS - avd. Ski Ski
Tesfazion Ruth Haile Fend advokatfirma DA Oslo
Tomren Henning Eik Advokatene Wold & Co Molde
Torp Sigurd Holter Advokatfirmaet Schjødt AS Oslo

MEDLEMMER SOM HAR ENDRET STATUS

Fra aktiv til pensjonist

Kallum Knut Tolvsrød

--

Vette Andre Mitchell Jensen, Andreas Christer Carlbom, Ida Gjerseth og Ørjan Eskeland.

Hvem er sterkest med loven i hånd?

Slik lød utfordringen styret i Sør-Rogaland krets nylig sendte ut til regionens advokatfirmaer, domstoler og påtale. Hensikten var å samle inn penger til årets TV-aksjonen.

«For hvert sekund den enkelte medarbeider klarer å holde Norges lover strak ut med én arm støttes TV-aksjonen med kr. 3», skriver styret i utfordringen.

– Vi har en tradisjon i kretsen for alltid å være med på TV-aksjon. Både med ringedugnad og Lovstafetten som advokatfirmaet Haver arrangerer. I år ønsket vi å utfordre regionen på en kreativ og engasjerende måte. Vi har bedt alle sende inn toppscorene for å gjøre et nummer ut av det på juletreffesten, forteller kretsleder Ørjan Eskeland.

Informasjon om jobb-bytter hentes fra Advokatforeningens medlemsregister. Du kan også sende informasjon direkte til redaksjonen@advokatbladet.no

Frist for innsendelse til neste utgave er 22. november 2024. Spalten er kun for medlemmer av Advokatforeningen.

ADVOKAT JOHAN ENDRE HOLMEN har sluttet i Aneo AS i Trondheim og begynt i Advokatfirmaet Wiersholm AS i Trondheim.

ADVOKAT ERICA BLAKSTAD har sluttet i Advokatfirmaet Selmer AS i Oslo og begynt i Nordea Bank ABP, Filial i Norge i Oslo.

ADVOKAT SILJE BORCHGREVINK har sluttet i Advokatfirmaet Wiersholm AS i Oslo og begynt i Kommuneadvokaten på Sætre i Asker.

ADVOKAT KJETIL DROLSUM SANDNES har sluttet i Advokatfirmaet Norman og Co ANS i Oslo og startet opp Advokatfirmaet Lindbekk Sandnes & Co AS i Oslo.

ADVOKAT ODDVAR LINDBEKK har sluttet i Advokatfirmaet Norman & Co ANS i Oslo og startet opp Advokatfirmaet Lindbekk Sandnes & Co AS i Oslo.

ADVOKAT MARIETTE GARBORG har sluttet i Advokatfirmaet Norman & Co i Oslo og startet opp Advokatfirmaet Lindbekk Sandnes & Co AS i Oslo.

ADVOKAT ESPEN ALMÅSBÅK JOHANSEN har sluttet i HELP Forsikring AS i Oslo og begynt i Elden Advokatfirma AS i Oslo.

ADVOKAT MARTIN WØIEN GILHUUS har sluttet i Fulford Petterson & Co Advokatfirma AS i Drammen og tiltrådt som partner i Advokatfirmaet Fulford Gilhuus DA i Drammen.

ADVOKAT DAG STADHEIM har sluttet i Advokatfirmaet Stadheim Vollen Parelus DA i Oslo og startet opp Advokatfirmaet Stadheim i Drøbak.

ADVOKAT INGELINA VIKEN NYEBÅK har sluttet i Ernst & Young Advokatfirma AS i Oslo og begynt i Advokatfirmaet Føyen AS i Oslo.

ADVOKAT GØRAN MØLLER-CHRISTIANSEN har sluttet i Advokatfirma GMC i Son og startet opp GMC & Bache-Wiig advokatfirma AS i Oslo.

ADVOKAT CECILIE GRUE har sluttet i Advokat Cecilie Grue AS og startet opp GMC & Bache-Wiig advokatfirma AS i Oslo.

ADVOKAT THOR BACHE-WIIG har sluttet i Advokatfirmaet Bache-Wiig og startet opp GMC & Bache-Wiig advokatfirma AS i Oslo.

ADVOKAT NICKLAS KARLSEN har sluttet i Codex Advokat Oslo AS og begynt i Fremtind Forsikring AS i Oslo.

ADVOKAT EDNA GREPPERUD har sluttet i Kesko Norge på Skedsmokorset og begynt i Marstrand AS i Oslo.

ADVOKAT ANDRÉ L. VAN DER EYNDEN har sluttet i Advokatfirmaet Campbell & Co AS i Hamar og startet opp Advokat van der Eynden i Hamar.

ADVOKAT SIGRI KORNELIA SAGBERG har sluttet i Advokatfirmaet Grette AS i Oslo og begynt i SANDS Advokatfirma DA i Oslo.

ADVOKAT HANNE OLSEN KJELLEVOLD har sluttet i Tryg Forsikring i Bergen og tiltrådt som partner i Stiegler Advokatfirma AS i Bergen.

ADVOKAT MARI KAROLINE MELLINGEN har sluttet i Advokatfirma Mæland & Co AS i Bergen og begynt i Stiegler Advokatfirma AS i Bergen.

ADVOKAT CHARLOTTE WICKMAN KVAMME har sluttet i Fullford Petterson & Co Advokatfirma DA i Drammen og tiltrådt som partner i Svensson Nøkleby Advokatfirma ANS i Drammen.

ADVOKAT LINN VÅRHUS SØRHAUG har sluttet i Advokatfirmaet Grette AS i Oslo og begynt i Bane NOR SF på Hamar.

ADVOKAT SVEN KROHN har sluttet i Norsk Medisinaldepot AS i Oslo og tiltrådt som partner i Rime Advokatfirma DA i Oslo.

ADVOKAT SAIDA ROSHNI BEGUM har sluttet i SANDS Advokatfirma DA i Oslo og tiltrådt som partner i Advokatfirmaet Glittertind AS i Oslo.

ADVOKAT AKSEL JEBSEN har sluttet i AON Norway AS i Oslo og begynt i Lockton Norway AS i Oslo.

ADVOKAT YANA BEATE TOTLAND har sluttet i Advokatfirmaet Stadheim Vollen Parelus DA i Oslo og tiltrådt som partner i PT Advokater DA i Oslo.

ADVOKAT MARI THERESE ANDREASSEN har sluttet i SANDS Advokatfirma DA i Trondheim og begynt i Advokatfirmaet Wiersholm AS i Trondheim.

ADVOKAT MORTEN BRYN har sluttet i Codex Advokat Oslo AS i Oslo og startet opp Advokat Morten Bryn AS i Oslo.

ADVOKAT EIVIND ARNTSEN har sluttet i Advokatfirmaet Varde AS i Oslo og tiltrådt som partner i Kvale Advokatfirma DA i Oslo.

ADVOKAT HANNE SKARE har sluttet i SANDS Advokatfirma DA i Trondheim og startet i Advokatfirmaet Wiersholm AS i Trondheim.

ADVOKAT HENRIK MORTENSEN har sluttet i HELP Forsikring i Oslo og begynt i Aurlien Vordahl & Co Advokatfirma AS i Oslo.

ADVOKAT TRINE RENATE GRANLUND har sluttet i Codex Advokat Oslo AS i Oslo og begynt i Simonsen Vogt Wiig i Oslo.

ADVOKAT TORIL VALLA har sluttet i Nord Advokatfirma DA i Mo i Rana og begynt i Advokatfirmaet Grette AS i Oslo.

ADVOKAT STEIN PETERSEN har sluttet i Wikborg Rein Advokatfirma AS i Bergen og startet opp Stein Pettersen Advokatfirma AS i Fana.

ADVOKAT PETTER L'ORANGE SVENSSON har sluttet i c/o Mazars Revisjon AS i Oslo og begynt i KPMG Law Advokatfirma AS i Oslo.

ADVOKAT NATALIE NAINI har sluttet i Codex Advokat Oslo AS i Oslo og begynt i Advokatfirmaet Robertsen AS i Oslo.

ADVOKAT CHRISTIAN LILLEVIK har sluttet i Lillevik Krogstad Advokatfirma AS i Bergen og begynt i Law.no Advokatfirma AS i Bergen.

Vil forby investeringer i ulovlig okkuperte områder

I slutten av oktober legger foreningen Forsvar folkeretten frem et lovforslag om å forby handel og investeringer i ulovlig okkuperte og annekterte områder. Hensikten er å hindre norske aktører fra å bidra til brudd på humanitærretten og menneskerettigheter. Forslaget støttes av nær tretti ulike organisasjoner.

– Forslaget bygger på en grunnleggende respekt for folkeretten, og er en konsekvens av tredjestaters forpliktelser til å hindre brudd på humanitærretten og menneskerettighetene, sier Kjell M. Brygfeldt, styreleder i Forsvar folkeretten.

– Forslaget er prinsipielt og gjelder all ulovlig okkupasjon og anneksjon, eksempelvis Israels ulovlige okkupasjon, Storbritannias folkerettsbrudd på Chagosøyene, Tyrkias okkupasjon av Nord-Kypros og områder i Syria og Irak, Russlands okkupasjon og anneksjon av Krim og Øst-Ukraina. Det vil bidra til å tydeliggjøre ansvar for å beskytte sivile i krig og konflikt i møte med vedvarende folkerettsbrudd knyttet til ulovlig okkupasjon og anneksjon.

ANNONSE

Kapital Jus

JUS tilbyr et unikt annonsemiljø som treffer både næringslivet og advokatene. Magasinet har en redaksjonell profil med artikler innen jus, finans, skatt og annet interessant, skrevet for næringslivsfolk og advokater. Magasinet gir en unik mulighet for annonsering og profilering av juridiske tjenester. Magasinet har lengre levetid enn dagsavisen, og hver tredje leser tar vare på magasinet.

Utgivelser 2024:
27. desember

Kontakt Åsa Iversen
+47 481 97 496 // aasa.iversen@hegnar.no

Kapital

Advarer mot at konflikter blir varslings saker

Flere konflikter ender opp som varslings saker selv om de ikke burde ha vært det, mener advokat Anne Cathrine Strekerud Gjøs. Hun ønsker seg en egen varslingslov.

TEKST OG FOTO: GEORG MATHISEN

Den gangen alt foregikk på papir, var hun tidlig ute. Anne Cathrine Strekerud Gjøs – Tine, som hun presenterer seg – var ferdig på universitet i 1995. Før det hadde hun blant annet fått med seg kjøp og salg av datamaskiner som valgfag på tredje avdeling.

– Vi hadde ikke lærebøker engang. På femte avdeling hadde jeg rettsinformatikk med opphavsrett på internett. Det var tilfeldigheter som gjorde at jeg havnet i trygderett, familierett og arbeidsrett, slår hun fast.

Det hadde vært spennende å bli i «den andre bransjen», også. Personvernets vugge, som hun beskriver det. Blant annet har hun vært sekretær i Norsk forening for jus & EDB.

Men tilfeldighetene fikk henne hjemover. Advokatfullmekting i Fredrikstad, og de siste snart seks årene har hun vært eneste advokat på Sykehuset Østfold. Der skal hun ha med seg to jurister. Nummer to rekrutteres nå.

Sykehuset på Kalnes utenfor Sarpsborg er en byggeplass. Det er ikke noe nytt at det er byggeplaner: Fylket kjøpte tomten i 1867 (du leste riktig) og sykehuset åpnet ikke før i 2015. Den gangen var det Norges største landbaserte byggeprosjekt. Men stort nok ble det ikke, så nå bygges det mer.

Det ligger et stykke unna både Sarpsborg sentrum og de andre tettstedene i kommunen. Bekymringen for gassuhell fra Borregaard er hovedgrunnen til at sykehuset ikke ble plassert i sentrum.

Sarpsborg er en av Norges eldste byer, grunnlagt som Borg i 1016. Men Kalnes har mye lengre historie enn som så: Helleristingene på Kalnesfeltet stammer fra bronsealderen. Sarpsborg var lenge en bykommune med snevre grenser, men siden sammenslåingen med nabokommunene i 1992 har kommunen hatt jevn vekst.

– Hva er den største utfordringen ved å jobbe som advokat på Kalnes?

– Helseforetak er spesielt. Hvis du tenker at du har et generelt tak med lovverk, slik som forvaltningsloven og arbeidsmiljøloven, så har vi et ekstra lovverk for helseforetakene. Spesialisthelsetjenesteloven, helseforetaksloven, pasientlovene – alt det kommer i tillegg. Den bratteste læringskurven her har vært dette lovverket som gjelder spesielt for helseforetakene. En annen utfordring er at jeg mange ganger

blir koblet på litt sent i noen prosesser. Noen kan tenke at advokaten kan være en brems i systemet.

– Og det morsomste?

– At det er så variert. Personalsaker, varslings saker, anskaffelser, eiendomsforvaltning, kontrakter og forhandlinger – og selvfølgelig er det jeg som står i front hvis vi blir saksøkt. Det kan være alt fra personalsaker til pasientskader. Kontaktes sykehuset av advokater, er det jeg som er kontaktpunktet. Det er morsomt. Jeg kom fra et lite advokatfirma der man jobber mye med tunge saker: Barnefordeling og som bistandsadvokat. Her er det mer profesjonelle samarbeidspartnere og motparter.

– Kan du trekke frem en utviklingstrend som preger arbeidsplassen din nå?

”

Innimellom møter man motparter som spiller et spill og gjerne går for å ha rett, fremfor å finne gode løsninger. Det er jeg kritisk til.

– Jeg er leder i varslingsutvalget på sykehuset og sitter også som fagansvarlig for dette fagområdet. Vi ser en trend med et økende antall varslings saker. Etter varslingsdommen i Høyesterett må vi vurdere flere konfliktsaker som varslings saker. Det er positivt at flere blir gjort kjent med temaet, og opplever det som trygget å være varsler. Men da må vi få de riktige varslings sakene. Hvis det er en konflikt, er ikke varslingsveien den rette veien å gå for å løse den.

– Den største saken du har jobbet med det siste året, hva handlet den om?

– Vi har rammeavtaler med advokatfirmaer i Oslo. Derfor har jeg ikke hatt store saker, men mange små. Vi har klart å løse mange av dem før stevningen er kommet eller i rettsmøting. De sakene vi har hatt, er personalsaker, og krav fra pasienter om oppreisning og erstatning.

– Hvilken sak har du lært mest av i karrieren din?

– Jeg lærte mye av den første eller andre saken min som bistandsadvokat. Det var en femdagers sak der jeg satt mye i retten og fikk se alle aktørene. Det var to fornærmede og en annen bistandsadvokat som hadde mer erfaring enn meg, og det lærte jeg masse av. Det gjorde jeg også av politiadvokaten, forsvarerne og ikke minst en veldig dyktig dommer. Jeg så hvordan administrasjonen av en retts sak skulle foregå.

– Hvilken lov bør endres fortest mulig, og hvorfor?

– Arbeidsmiljøloven. Jeg mener at vi bør få en varslingslov. Varslingsdirektivet har ligget en god stund til behandling i Justisdepartementet. Lovgiver hadde en god intensjon da varslingskapitlet ble plassert i arbeidsmiljøloven, men plasseringen preger den typen varslings saker som norsk arbeidsliv har.

– Er det utviklingstrekk i advokatyret som du er kritisk til?

– Innimellom møter man motparter som spiller et spill og gjerne går for å ha rett, fremfor å finne gode løsninger. Det er jeg kritisk til. Det å gå til retten gagnar egentlig ingen av partene. Som en veldig god dommer jeg hadde i rettsmekling sa: Dere kommer og vil ha rett, men når dommeren tenker i henhold til lovgivningen, kan begge ha feil eller begge ha rett.

– Og trekk du synes er positive?

– At det er mer fokus også fra domstolene på rettsmekling. Så må jo vi som advokater bearbeide klienten – min arbeidsgiver er min klient – for å svelge noen kameler, og motparten må bearbeide sin klient. Vi har god hjelp av flinke dommere. Så er det noen saker vi ikke kan gi oss på rent prinsipielt, men selv da må vi gå noen runder for å se om vi kan finne løsninger. Løsningsorientering er et godt utviklingstrekk.

– Hvem er ditt faglige forbilde?

– Tarjei Thorkildsen i BÅHR. Vi har benyttet oss av ham i en sak. Han var en meget erfaren og dyktig advokat, men jordnær, klok og lyttende. Han ivaretok våre ansatte som vitner. Hvis jeg trenger en å diskutere med, så svarer han. En god samarbeidspartner, og en hyggelig mann å forholde seg til.

– En bok som har vært med på å forme deg?

– Audun Mykjås «De tibetanske ritene – 15 minutter som forandrer livet ditt» er trening, men også åndelig trening. Jeg har praktisert det i åtte – ni år, og hvis noe har påvirket livet mitt, er det den. Jeg tror man trenger den balansen som advokat. De som kommer til meg, gjør det for å få hjelp når de har gjort det de kan, og da må hjernen være på og løsningsorientert. Å ha denne formen for trening hjelper meg.

– Kan du anbefale en podkast?

– Jeg hører ikke mye på podkast – leser heller bok eller hører på musikk. Men i «198 land» med Einar Tørnquist har jeg lært masse om ulike land. Han prater på innpust og utpust, og det er morsomt og lærerikt. Jeg hører også på «Lindmo og Co» – en morsom, enkel podkast som gjør at man hviler og ler.

– Hvilken advokat ville du helst invitere på middag, og hva ville du servert?

– Anders Bjørnebekk, som var min prinsipal og ga meg muligheten til bli advokat i voksen alder. Jeg ble advokat i slutten av 40-årene; jeg hadde en forestilling om at det var såpass krevende. Han er veldig flink til å lage mat, men jeg tror jeg ville gått for en helstekt indrefilet med en portvinssaas og fløtegratinerte poteter, og et godt glass rødvin. •

Rundt henne er det byggeplass. Anne Cathrine Strekerud Gjøs er advokat på Sykehuset Østfold.

NAVN: Anne Cathrine Strekerud Gjøs

ALDER: 59 år

STILLING: Advokat på Sykehuset Østfold

SPESIALITET: Opphavsrett og personvern
Skrev masteroppgave om: Hadde spesialfag i rettsinformatikk

FAMILIE: Gift, to voksne døtre og en hund

BOSTED: Grålum

OPPRINNELIG FRA: Skjeberg

Jazzdronningen

I familien til Anne Tengs-Pedersen har musikkliedenskapen hundre prosent dekning.

TEKST: THEA N. DAHL

Hva har femtallet, Herr Nilsen, New York og Anne Tengs-Pedersen til felles? Jo, jazz selvfølgelig. Fra barnsben av har livet til KPMG Law-partneren rommet musikk. Selv synger hun, og har blant annet bakgrunn som dirigent i studentkoret Lex Vocalis på Dragefjellet i Bergen. Der møtte hun også mannen sin, pianisten.

– Vi har alltid dratt med barna på jazzkonserter, og de har utviklet den samme interessen for musikken – bare enda mer. Sønnen min spiller gitar og studerer utøvende jazz ved Norges musikkhøgskole, mens datteren min studerer juss og spiller elbass. Det går i musikk, forteller hun.

Nylig var hele gjengen på ferie til New York. På programmet stod familiehobbyen. Det innebar sju jazzklubber og to Broadway-shows på fem dager.

– Det er mest standardjazz det går i. De gode gamle fra femti- og seksti-tallet, som Chet Baker, Miles Davis og Bill Evans for eksempel.

– I en travel hverdag er det så utrolig deilig å flyte inn i musikken uten tanker for noe annet. For familien har det også blitt et sosialt fellesskap fordi det er noe vi gjør sammen. Uansett hvor dårlig dag man har, vekker en jazzkonsert bare gode følelser.

TIPS TIL SELSKAPSRILJERING

Når Tengs-Pedersen skal anbefale en aktuell kulturopplevelse til Advokatbladets lesere, slår hun også et slag for jazzen.

– Er man i Oslo en søndag, bør man gå innom Herr Nilsen og få med seg jazzjammen der. Eller om man er i Stavanger en lørdag, anbefaler jeg en øl på Jazzarkivet. Bare slapp av og nyt miksen av veletablerte og unge jazzmusikere som spiller sammen i skjønn forening.

Selv om det er jazzen som gjør sterkest inntrykk, består kulturlivet av mer enn musikk.

– Jeg er veldig glad i bøker og leser mye norsk kriminalitteratur. Nå for tiden er Ørjan Karlsson favoritten, med sine gode kombinasjoner av fine naturskildringer og krim. Jeg må også trekke frem «Fra Snorre til Skaranger», hvor Janne Stigen Drangs-

– Jeg prøver å se de norske seriene som kommer, slik som «Makta», «So Long, Marianne» og «Pørni».

HVEM: Anne Tengs-Pedersen
TITTEL: Partner/advokat
ARBEIDSSTED: KPMG Law, Stavanger
ALDER: 53
SIVIL STATUS: Gift, to voksne barn
SPESIALISERING: Norsk og internasjonal personskatt

– Er man i Oslo en søndag, bør man gå innom Herr Nilsen og få med seg jazzjammen der.

Podkasttips:
 – Jeg hører på «Aftenbla-bla» om nyheter og politikk med skråblikk og humor.

holt presenterer vittige analyser av norske klassikere. Den er genial for oss advokater, slik at vi kan briljere i selskapslivet uten å måtte lese alle tekstene selv.

IKKE TID TIL TV

Podkast blir det lite av hjemme hos Tengs-Pedersen. Likevel får hun med seg noe.

– Jeg hører på «Aftenbla-bla» om nyheter og politikk med skråblikk og humor. Og så hører jeg på «Big Five» med Nils Brenna og Harald Eia. De gir morsomme og spennende personlighetsanalyser.

TV unngår hun nesten med vilje.

– Jeg kan ikke sette meg ned å se så mye, for jeg blir så hekta. Jeg har ikke tid. Jeg prøver likevel å se de norske seriene

som kommer, slik som «Makta», «So Long, Marianne» og «Pørni».

– **Hvem vil du utfordre som neste advokat ut?**

– Steinar Hareide i PwC. Han var en av stjernesolistene i Lex Vocalis da jeg var dirigent der, og var en fin og morsom fyr. Jeg har ikke snakket med han på 28 år, så det hadde vært veldig gøy å høre om han har drevet videre med musikken. •

Sosiale medier

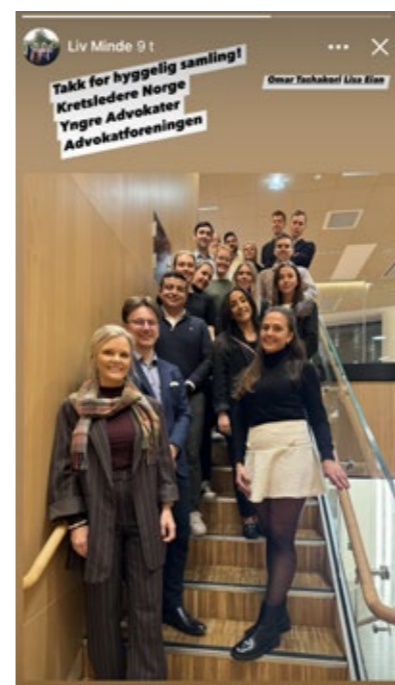

Kanskje ikke helt usannsynlig.

Lurer på om de som studerer juss i dag er de samme som i barnehagen løp rundt og ropte: "Det der er ikke lov"

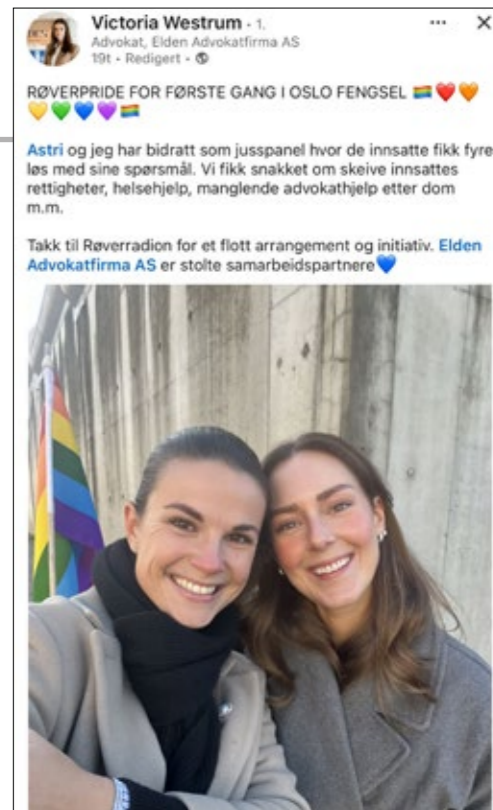
Justissektoren har tradisjonelt vært dominert av menn, men tidene har endret seg. Domstolene ledes av kvinner, justisdepartementet ledes av en kvinne, politiet ledes av en kvinne og det samme gjør Advokatforeningen også. Historisk!

Herfra kan det bare gå oppover, mener BAdesken

Liv Minde, leder av Yngre advokater, inviterte alle kretsenes lokale YA-ledere til høstsamling i Oslo.

Røverradion, i samarbeid med advokatfirmaet Elden, vil fremme skeive innsattes rettigheter. I oktober ble RøverPride arrangert for aller første gang i Oslo fengsel. Leder av Yngre forsvarere, Victoria Westrum, og hennes kollega Astri R. Stautland deltok, og svarte på spørsmål fra de innsatte.

Likt av advokattashakori og andre advokat_forsvarer_bratlien Jeg har sagt nei til det meste hittil, men det var veldig hyggelig og givende å bli intervjuet av DN. Jeg ser alt for ofte i det som synes og menes fra sentrale mediefolk til mannen i gata at kunnskapen og forståelsen er alt for liten. Intervjuet med DN kunne vært ti ganger så langt og jeg tror nå det er viktig at vi forsvarere og særlig den nye generasjonen av oss kommuniserer mer ut offentlig.

Øyvind Bratlien, forsvarer for Marius B. Høiby, slår et slag for å fremme advokatrollens kjerneverdier i det offentlige rom.

GJEM IKKE PÅ GAMLE SAKER!

Et forkortet hjertesukk fra advokat Stig Wigum.

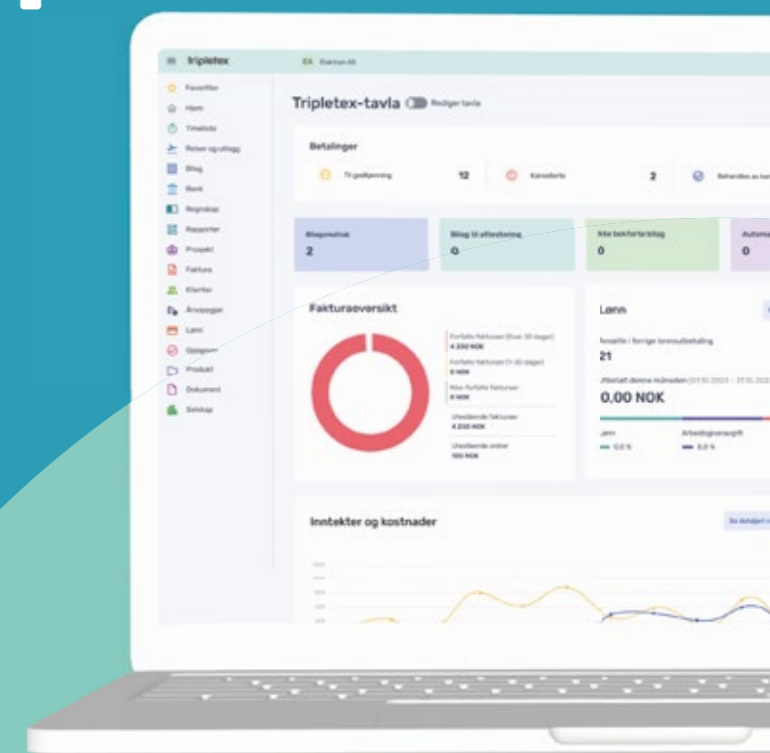
«En eldre kollega avgikk ved døden og etterlot seg en veldrevet advokatforretning. Som oppnevnt medhjelper for skifteretten har jeg nylig avsluttet arbeidet med å avvikle avdødes advokatvirksomhet. En vesentlig del av arbeidet besto i å rydde opp i arkivet, der det var samlet dokumenter gjennom et langt livs advokatpraksis. Dette var en tidkrevende og anstrengende oppgave. Utgangspunktet var at dokumenter eldre enn ti år kunne kastes. Men her var det straks praktiske vanskeligheter, det måtte sørges for en helt betryggende tilintetgjørelse av

dokumentene. Løsningen ble en makuleringsmaskin og produksjonsresultatet omkring 20 plastsekker fylt med papirstrimler. Et helt spektrum av en all-round advokatforretning med saksdokumenter, prosesskriv og brev like fra 1920-årene (...). Hvorfor i all verden hadde vår avdøde kollega gjemt på alle disse papirene? Og her kommer så moralen i denne lille historien: Gjem ikke på gamle saker som for lengst er avsluttet. Rydd opp i arkivet med jevne mellomrom og få de gamle sakene og prosessene ut av verden – bokstavelig talt.»

Norsk Advokatblad nr. 6 / 7 1974

Med alt på samme sted kan du få det akkurat det bedriften trenger – enten den er stor eller liten.

ET VELDIG FLEKSIBELT REGNSKAPS-PROGRAM

Norm. endret på IBA-konfer.	For-sikring Moral	Termin	Fin.selsk. med internad-vokater	Asiatisk by	Bedeus Pro-nomen
Innsatsen					
Militær-avdeling					
			Ytterligere		Kjempet
Hanndyr	Slag på ball Spiser				
Stol				Flire	
Eslet				Europeisk elv	
Ordner				Vi	
				Fjert	
		Mat med chips			
		Skute			
Vei-lednings-tårn	Tittel				§
Uenighet					

Løsningsordet finner du ved å sette sammen bokstavene i de gule rutene til et ord eller et navn.

Send løsningen til redaksjonen@advokatbladet.no innen **22. november 2024**.

Vinner i nr. 4/24 var Liv Stølen, Oslo.

VI GRATULERER!

Løsningsordet var **VERNETING**.

Annonseinformasjon

30.000 lesere print
280.000 mnd. sidevisninger nett
(TNS Gallup 2023)

Annonsestørrelser	Priser
1/1 side 210x280	27.500 kr
1/2 side 193x123	20.350 kr
1/4 side 193x58/92x125	13.7500 kr

Se vår MEDIEFOLDER på advokatbladet.no/annonser

Kontakt vår annonsesjeler

Pia Himberg

Mobil 919 03 697

pia@salgsfabrikken.no

Advokatbladet stilling
Advokat- og juristbransjens egen jobbportal

ANNONSE

ALLEGRO språktjenester

Juridisk oversetterekspertise

Våre erfarne statsautoriserte translatoerer gir deg rask og profesjonell service.

Kontakt oss gjerne på tlf. 55 30 17 30,
post@allegro-as.no eller www.allegro-as.no.

Vi setter **verden** på norgeskartet

Norge er et lite land i den store sammenhengen, og mange norske virksomheter er sårbare for den globale utviklingen. Som et ledende globalt forretningsadvokatfirma med tilstedeværelse i mer enn 40 land, kan vi hjelpe din virksomhet med å navigere trygt – både innenlands og utenlands.

[Les mer på dlapiper.no](https://www.dlapiper.no)

Gjør verden mindre komplisert med
Your global law firm in Norway
